Ročník XXXII. (1955) Sešit 4. Číslo 7—10.

ČASOPIS ČS. HOUBAŘŮ (ČČSH)

Mykologický sborník

ACTA SOCIETATIS MYCOLOGICAE ČECHOSLOVENICAE

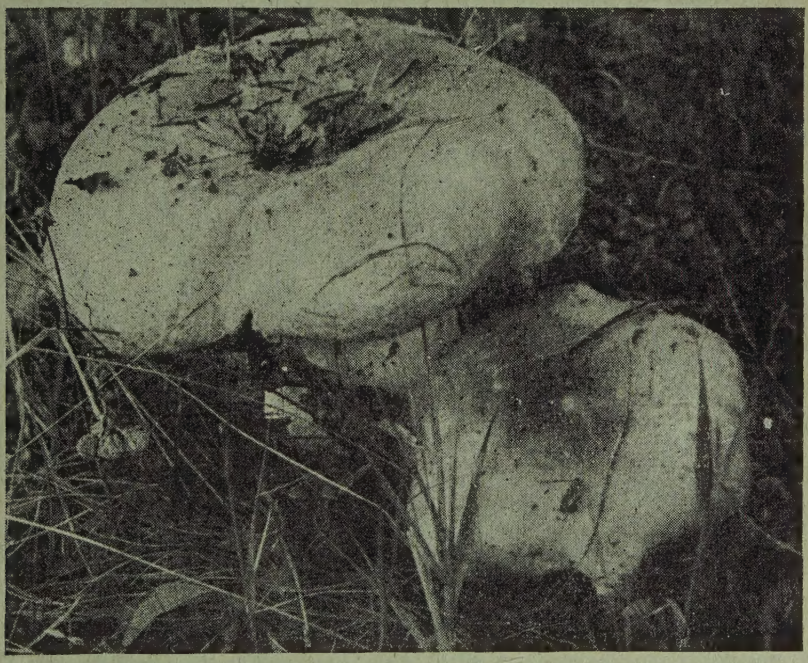

Holubinka nazelenalá — Russula virescens (Schff.) Fr., jedna z nejchutnějších našich hub. Velká. Kl. tvrdě masitý 7—17 cm, v mládí kulovitý, suchý, měděnkově zelený, barvy měděnky, záhy políčkovaný. Třeň 3—8 cm tlustý, válcovitý, tvrdý. Lupeny široké, tuhé, bílé, bez proměny, na basi sem tam vidlené. Dužnina bílá, tuhá, rovněž bez proměny, mírná, bez vůně. Jedlá, chutná (I. tř.). Žije v symbiose s listnatými stromy, zvlášť s břízou. Plodnice tvoří ráda zejména na mýtinách v lese na začátku léta a v létě.

Сыроежка зеленоватая — один из наших самых вкусных грибов. Растет в лиственных лесах, в симбиозе главным образом с березой.

Z obsahu: B. P. Vasilkov (Leningrad): O otravě ruské carevny houbami II. Vl. Kedyk: Houby v poesii Adama Mickiewicze. Mgr. Henryk Orłoś (Varšava): Bohatství hub v Bělověžském pralese II. Božena Neumannová: S. K. Neumann — milenec lesa. J. Sv. Hradecký: Zmatky v mykologické nomenklatuře (podle B. P. Vasilkova). J. Svoboda (Bratislava): Huby na Slovensku. Dr R. Vávra: Životopis Smotlachův. J. Tušla: Propagace hub na vesnici. Ing. Šafr: Houby jako narkotika.

В номере: Б. П. Васильков (Ленинград): Об отравлении грибами одной русской царицы, II. В. Кедык: Грибы в поэзии Адама Мицкевича. Мг. Генрик Орлось (Варшава): Изобилие грибов в Бяловежском заповеднике, II. Божена Нейманнова: С. К. Нейман — обожатель лесов. И. Св. Градецкий: Разногласия в микологической номенклатуре (по Б. П. Василькову). И. Свобода (Братислава): Грибы в Словакии. Д-р Р. Вавра: Биография Смотлахи. И. Тушля: Пропагация грибов в деревне. Инж. Шафр: Грибы как наркотики.

Vědecký a odborný list, orgán Čs. mykologické společnosti (ČMS), Mykologického ústavu (MÚ), Střediska pro prakt. mykologii • Vydává Čs. mykologická společnost • Založil (r. 1919) a řídí dr. Fr. Smotlacha s redakční radou a kruhem spolupracovníků

jak o tom svědčí různé historické doklady, a mezi nimi i některé zahraniční (viz na př. S. Collins — »The present state of Russia...«, London, 1671). Úplný seznam takových dokladů je uveden v mé knize »Výzkum vyšších hub v SSSR« (1953).

Právě tak nepravdivé jest Weberovo tvrzení, že neočištěnými houbami se plnily soudky a že pojídání houbových pokrmů se téměř vždy doprovázelo pitím vodky, ačkoli přece houbových jídel se používalo hlavně v době postů, kdy pití lihovin mohlo být jen velmi omezené.

Bezděky se tážeme: Jakým způsobem mohly vzniknout takové memoárové zprávy? Co to je — úmyslná a vědomá lež, anebo jen doklad o naprosté neznalosti života a zvyků lidu, mezi kterým autor strávil 23 roky svého života? Jde zřejmě o jedno i druhé a o zvláštní úmysl očernit a pomluvit čímkoli »Moskaly« (=Moskowiten) a popsat je jako pravé barbary v očích západních Evropanů; kromě toho jde o skutečně velmi slabé obeznámení se životem ruského lidu vůbec, snad také proto, že scházelo přání seznámit se s ním hlouběji.

Poznámka: Při zpracování knihy N. I. Orlova dostala se mylná zpráva o otravě ruské carevny houbami, podle nekritické zmínky autorovy, i do našeho sborníku (»Zajímavosti o houbách«). Nyní je tato věc rozborem B. P. Vasilkova vysvětlena, že jde jen o zlomyslnou pomluvu.

Co se týče znalosti hub a mistrovství v jejich přípravě a konservování již v starém Rusku, vyjádřil se Vasilkovem citovaný S. Collins, původem Angličan, lékař cara Aleksěje Michajloviče, ve své knize z r. 1671 s nadšením o množství a jedinečné chuti ruských jídel z hub slovy: »není na světě lepších« (viz MSb XXXI, č. 1—4 , str. 18). Kedyk

Resumé.

Autor zabýval se dějinami výzkumu vyšších hub v Rusku a v SSSR od nejstarších dob až do r. 1952 a při zkoumání materiálu o případech otravy jedovatými houbami setkával se často ve vědecké zahraniční literatuře s tvrzením, že jedna ruská carevna se otrávila houbami.

Po důkladném bádání v archivech a knihovnách zjistil autor, že tato zpráva, opakovaná několika autory (naposledy W. W. Fordem v Clinical Study of Mushroom Intoxication (Johns Hopkins Hospital Bulletin, IV, 1907, N 193, p. 233, a R. Dujarricem de la Rivière — Les poisons des Amanites mortelles, Paris 1933, p. IX) byla rozšířena J. C. Pauletem (Traité des champignons, Paris 1793, I, p. uj, iv., II, p. 21, 25), který převzal nekritický zcela vymyšlenou, ba zcela vylhanou zprávu Fr. Chr. Webera, hannoverského vyslance v Rusku v letech 1700—1723 (Description de la ville de Pétersbourg ve sborníku: »Nouveaux mémoires sur l'état présent de la Grande Russie ou Moscovie«).

Autor vyvrací tuto vylhanou zprávu Weberovu, spojenou s ještě dalšími zlomyslnými pomlouvačnými a nesmyslnými údaji o domnělém požívání hub v starém Rusku, v neočištěném stavu, a prokazuje svědectvím jiných věrohodných autorů, že sběr a konservování i požívání hub již v starém Rusku bylo na vysoké úrovni a příprava hub v Rusku byla proslulá.

Резюме.

Автор собирал материалы по истории изучения шляпочных грибов в старой Росии и в СССР с самых старых времен вплоть до 1952 г. для своей недавно опубликованной работы «Изучение шляпочных грибов в СССР» и установил при том, что в заграничной научной литературе распространено некритически совсем неправдивое и прямо измышленное сообщение о том, что одна русская царица отравилась ядовитыми грибами. Автором этой выдумки был первоначально Фр. Хр. Вебер, ганноверский посол в России в 1700—

1723 гг., который опубликовал в своих мемоарах еще и другие бессмысленные выдумки о применении русским населением грибов в пищу, хотя из других достоверных источников известно, что русское население уже с древних времен славилось своим умением превосходно консервировать грибы и приготовлять из них вкуснейшие блюда.

Résumé.

L'auteur de cet article s'occupait de l'histoire des recherches dans le domaine des champignons supérieurs en Russie et en U. R. S. S. depuis les temps les plus reculés jusqu'à 1952. En examinant le matériel sur les accidents causés par l'empoisonnement par les champignons vénéneux il rencontrait souvent dans la littérature scientifique étrangère l'affirmation qu'une certaine tsarine russe se serait empoisonnée par les champignons. Après de profondes recherches dans les archives et dans les bibliothèques l'auteur a pu constater que cette affirmation, répétée par plusieurs auteurs (pour la dernière fois par W. W. Ford, Clinical Study of Mushroom Intoxication — John Hopkins Hospital Bulletin, IV, 1907, N 193, p. 233 et par R. Dujarric de la Rivière: Les poisons des Amanites mortelles, Paris 1933, p. IX, a été répandue par J. C. Paulet (Traité des champignons, Paris 1793, I, p. uj, iv., II, p. 21, 25) qui avait emprunté cette fausse invention sans avoir examiné son authenticité au Rapport de Fr. Chr. Weber, ambassadeur de Hannover en Russie en 1700—1723 (Description de la ville de Pétersbourg, extraite du recueil: Nouveaux mémoires sur l'état présent de la Grande Russie ou Moscovie).

L'auteur dément cette fausse affirmation de Weber accompagnée encore d'autres déclarations malveillantes et insensées sur la consommation des champignons dans un état malpropre dans l'ancienne Russie et il démontre par le témoignage d'autres auteurs authentiques que non seulement le ramassement des champignons mais aussi leur conservation et leur consommation ont été dans l'ancienne Russie au niveau bien supérieur et que l'apprêt des champignons en Russie a été très renommé. Dr Karel Hilgartner.

V. Kedyk:

Houby v poesii Adama Mickiewicze.

В. Кедык: Грибы в поэзии Адама Мицкевича.

K 100. výročí básníkova úmrtí — 26. XI. 1855.

Největší polský básník Adam Mickiewicz (1796—1855) zvěčnil ve svém epickém díle »Pan Tadeusz« (1834) idylický a jeho srdci drahý obraz své užší vlasti, Litvy, z let 1811—1812, jak se mu jevil ve vzpomínkách z mládí, v době jeho strastiplného emigrantského života ve Francii.

Adam Mickiewicz miloval přírodu, bory a lesy, které mistrovsky popisuje, a zmiňuje se též o Bělověžském pralese, o kterém nám nyní píše náš spolupracovník, Mgr inž. Henryk Orloś z Varšavy, s vědeckého, mykologického hlediska, jaký je dnešní stav tohoto pralesa a jaké je v něm bohatství hub.

Mickiewicz kreslí ve IV. knize romantický a kouzla plný obraz pralesa, začínající (v překladu) slovy: »Kdož prozkoumal vás, lesů litevských, vy pousti, až v samé jádro vaše, v propastné houšti!« Tento mistrovský Mickiewiczův popis pralesa, jakož i jiná místa z »Pana Tadeáše«, skvostu polské literatury, zná každý milovník Mickiewiczovy poesie nazpaměť.

Omezíme se zde však jen na idylické a humorné »grzybobranie« z knihy III. v překladu Elišky Krásnohorské z r. 1882, jenž v tomto roce (100 let od smrti Adama Mickiewicze) vyšel u nás v novém, již pátém vydání.

Hub hojně všude. Hoši krásných l i š e k dbají, 1)
jež písně litevské tak slavně opěvají
jak odznak panenství, neb červ jich nehlodává,
a divno — žádný hmyz si na nich nesedává;
však dívky, ty zas honbou na h ř i b a se baví, 2)
jejž jako jenerála hub též píseň slaví.
Však na r y z e c vše pase: ten sic nevzhlednější 3)
a v písních méně slavný — ale nejchutnější,
ať nasolen se schová v podzim do komůrky,
ať jí se čerstvý. — Vojský hledal m u c h o m ů r k y. 4)

Hub jiných dost, jež nejsou hodny povšimnutí
buď k vůli škodlivosti nebo špatné chuti;
však nejsou bez užitku, zvěř se na nich pase,
jsou hnízdem hmyzu a též hájům ku příkase.
Kol na ubrusu pastvin, jako nádob řady
by prostřel k hodům, zříti h o l u b i č k y tady, 5)
jež bílé, růžové i žluté — barvy trojí,
jak hojné číše s vínem rozmanitým stojí,
tu k l o u z k y, baňaté to číše, vzhůru dýnky, 6)
tam h l í v y jako štíhlé šampaňského sklínky; 7)
též okrouhlý a ploský b ě l á k leckde stranou 8)
se bělá jako saský koflík se smetanou;
i k u ř a v k a tu, černým práškem naplněná 9)
jak pepřenka; pak houby jiné, jichžto jména
jsou známa v jazyku jen zaječím neb vlčím, —
těch lidé nepokřtili — o jich množství mlčím.
Ni zaječích ni vlčích nikdo neulomil,
neb shýbnuv k nim se přece, poznav pak svůj omyl,
hned zlostně zahodil neb rozkopal je v trávě
a zhyzdil pažit; moudré nebylo to právě.
— — — — — — — — — —

Zvon bzučí, — v ozvěnu pak z hloubi tichých borů
zní tisíc pokřiků a hlasných rozhovorů.
Toť ohlas volání a druhů shledávání
jak heslo, dnes žeť konec, žeť již po sbírání.
— — — — — — — — — —
— — — — — Z háje nyní
jde společnost. Ti vzali houby do košíčků,
ti svázali je v šátek prostě do uzlíčků,
neb mošinky jich měli plné; dívky jaré
jak vějíře si drží v ruce hřiby staré,
a v druhé, svázavše je ladně ve kytičky,
si nesou o p ě n k y a pestré holubičky. 10)
Vojský má muchomůrku.

Adam Mickiewicz znal a miloval »grzyby« (=houby), jako každý Slovan. A ovšem básník je opěvuje jako okrasu lesa, právě jako stromy a celé ovzduší boru a pralesa. Proto odsuzuje ničení hub nejedlých nebo neoblíbených — a zná hodnotu hub také s praktické stránky.

Přinášíme k porovnání polské názvy hub, Mickiewiczem uvedených, s českými názvy E. Krásnohorské, jež jsou v básni tištěny proloženě: 1. lisice — lišky, 2. borowik — hřib (borový), 3. rydz — ryzec, 4. muchomor — muchomůrka, 5. surojadki — holubinky (E. K. je nazývá: holubičky), 6. koźlak — E. K. překládá: klouzek; pokud Mickiewicz použil názvu: koźlak,

shodného s ruštinou, jde snad o Boletus bovinus, jinak tento lidový název polský by mohl znamenat i křemenáče, kozáka (dnes: kožlarz); 7. lejki — E. K.: hlívy, ale podle textu strmělky, či spíš stročky, které mají tvar »lejků« — nálevkovitý — a i dnes se polsky jmenují: lejkowiec; 8. bielaki — E. K.: bělák. Je to jistě ryzec peprný nebo ryzec pýřitý, t. j. jeden z ruských gruzdí bílých, jinak snad Lactarius pubescens; 9. purchawki — pýchavky (E. K. je nazývá: kuřavky); 10. opieńki — E. K.: opěnky, jde nejspíše o václavky - Armillaria mellea, protože polsky a rusky se václavky jmenují také: opěnky.

Pozn. red.: Výrazem úcty československého lidu k osobě a dílu Adama Mickiewicze byly oslavy jeho jubilea, pořádané z podnětu Světové rady míru. Zahájení oslav 18. 10. 1955 slavnostním zasedáním v aule pražského Karolina zúčastnil se v zastoupení vlády ministr kultury Dr Šoll, kromě polské kulturní delegace, představitelů zdejších kulturních kruhů a diplomacie. Památník nár. písemnictví na Strahově pořádal od 25. 10. do 15. 12. 1955 výstavu: „Adam Mickiewicz a česká literatura". Oslavy přispěly k prohloubení československo-polského přátelství. Také předseda Čs. mykol. společnosti Dr Smotlacha vzpomněl Mickiewiczova jubilea ve své pondělní houbařské přednášce a ocenil spolupráci s polskými mykology, z nichž je našim čtenářům nejvíce znám vpředu zmíněný Henryk Orłoš.

Mgr Henryk Orłoś (Varšava):

Bohatství hub v Bělověžském pralese v Polsku. II.

Мг. Генрик Орлось (Варшава): Изобилие грибов в Бяловежском заповеднике, II.

Kromě hub půdních objevují se dost poskrovnu ve srovnání s jinými biotopy houby parasitické na listoví nebo v dřevovině. Mezi nimi převládající funkci pro stromoví plní Trametes (Phellinus) pini (Th.) Fr. — »wrośniak« čili outkovka sosnová.

V dalších dvou biotopech Piceeto-pinetum a Querceto-piceeto-pinetum je větší vlhkost půdy a větší rozmanitost stromů. Zároveň se pozoruje mnohem větší počet hub, rostoucích na stromech. U jehličnatých stromů převládají mezi nimi Armillaria mellea Vahl. — václavka, Fomes annosus (Fr.) Cooke — troudník mnoholetý (celoroční) nebo kořenový a částečně Fomes marginatus (Fr.) Gill. — troudník vroubený.

Na stromech listnatých rostou většinou: Polyporus (Grifola) sulphureus (Bull.) Fr. — choroš sírový a Fomes (Phellinus) igniarius (L.) Gill. — troudník ohňový.

Kromě hub na stromech je v těchto biotopech velké bohatství hub půdních, symbiotických, vázaných na určité stromy, jako na př. z rodů Boletus, Amanita, Russula, Lactarius, Tricholoma a jiných. Dále též množství různých hub cizopasných a plísňových na jehličí, listoví nebo výhoncích, na př. druhy z rodů: Lophodermium, Melampsora, Uncinula, Stereum, Venturia, Phoma nebo Taphrina. Bylo by nesnadno vypočítávat je všechny zvlášť.

Přecházíme nyní ke třem ostatním biotopům: Carpinetum typicum, Querceto-carpinetum a Fraxineto-piceeto-alnetum.

Tyto biotopy lze shrnout v celkové charakteristice dohromady, protože mykologická flora pralesní vystupuje zde vzhledem k půdě, nejbohatší na prsť a vlhkost a vzhledem k největšímu bohatství druhů stromů, též v nejrozsáhlejší sestavě druhové a početní. Proto se zde pozoruje zároveň největší rozmanitost hub na stromech, listoví a hůb půdních.

Mezi houbami, rostoucími na stromech, hrají nejdůležitější mykologickou úlohu dva druhy, napadající kořeny živých stromů, t. j. Armillaria mel-

Obr. 38. Outkovka (choroš trametka řadová — Trametes serialis Fr.), roste v Bělověžském pralese na smrkových i olšových pařezech a zbytcích kmenů. U nás na horách je na zbytcích smrků, v rovinách i v nižších polohách na zbytcích borovic. Vyznačuje se souvislými řadami plodnic uložených prostorově, jak je na obrázku dobře patrno. Foto Mgr H. Orloš.

lea Vahl. — václavka a Fomes annosus (Fr.) Cooke — troudník mnoholetý (čili celoroční neb kořenový), které pak způsobují polomy a vývraty napadených stromů.

Zejména má v pralesu zvláštní význam václavka, protože je v pralesu velmi rozšířena a je ničitelkou zvlášť aktivní všech stromů, oslabených jakýmkoli způsobem, jak jehličnatých, tak i listnatých. Její úlohu v lesních kulturách pralesa lze snad postavit na roveň takovým dravcům v říši zvířat nebo ryb jako na př. štika nebo liška.

Kromě výše uvedených druhů hub, rostoucích na stromech, s důležitou funkcí mykologickou, je nutno ještě zmínit se o těchto druzích v lesních typech: grud a olšina:

Polyporus (Grifola) sulphureus (Bull.) Fr. — choroš sírový hlavně na dubech, topolech olších a vrbách;

Fomes (Phellinus) igniarius (L.) Gill. — troudník ohňový hlavně na habrech, břízách, osikách, dubech a na jilmech;

Fomes fomentarius (L.) Kick. — troudník (choroš troudový) hlavně na břízách a též i na jiných listnatých stromech;

Fomes marginatus (Fr.) Gill. — troudník vroubený vystupující jak na jehličnatých, tak i na listnatých stromech, zvlášť na stromech smrkových;

Fomes (Ganoderma) applanatus (Pers.) Gill. — troudník plochý, hlavně na stromech listnatých, ale často též na smrku;

Polyporus (Leptoporus) borealis Fr. — choroš severní, na smrku;

Stereum hirsutum (Willd.) Pers. — pevník srstnatý, ničitel stromů listnatých; a dále celá řada jiných rodů, na př.:

Poria, Lenzites, Fistulina, Pholiota, Bulgaria, Xylaria nebo Polystictus.

V lesních grudech a olšinách roste dále velké množství — stovky — hub symbiotických půdních a cizopasných nebo plísňových na listoví a větvích, a to v nejrůznějších druzích, které nemůžeme zde podrobně uvádět.

Jako typické parasity na listoví uvedeme přislušníky rodů: Lophodermium na jehličí sosny nebo jedle a smrku; Uncinula na listí klenů a vrb; Rhytisma na listí javorů a klenů; Mamiania na listí habrů; Melampsora na listí topolů nebo vrb; nakonec Phyllactinia, Phyllosticta, Gloeosporium, Puccinia nebo Taphrina na listí nejrůznějších keřů a stromů.

A jako typické houby symbiotické je nutno v těchto biotopech vyjmenovat rody: Russula, Lactarius, Tricholoma, Amanita, Cantharellus, Boletus a mnoho jiných.

Při popisu bohatství hub v Bělověžském pralese je nutno též upozornit na takové druhy, které jsou v pralese rozšířené, kdežto v jiných polských lesích jsou vzácné. Uvedeme jako příklad několik takových druhů:

Fomes roseus (A. et S.) Cooke — troudník růžový na smrku,

Polyporus (Inocotus) dryadeus (Pers.) Murr. — troudník dubový,

Polyporus (Caloporus) ovinus (Schaeff.) Fr. — choroš ovčí,

Polyporus (Grifola) frondosus (Dick.) Fr. — dubovník, choroš lupenatý,

Polyporus (Grifola) umbellatus (Pers.) Fr. choroš kotrčovitý (oříš),

Fistulina hepatica (Huds.) Fr. pstřeň dubový (volský jazyk),

Sparassis crispa Wulf. — kotrč kadeřavá pod sosnami,

Climacodon septentrionale (Fr.) Karst. — lošák severní na bříze,

Lactarius scrobiculatus (Scop.) Fr. — ryzec ďubkovaný.

Choiromyces maeandriformis Vitt. bělolanýž obecný,

Mutinus canis Fr. — hadovka psí,

Herpotrichia nigra Hart. — strupka černá, které se objevuje jinde jen v horách, hlavně na horské sosně.

Dr Karel Pejml: **Pliniovy znalosti hub.**

Д-р К. Пеймль: Ведомости о грибах у Плиния.

Známý římský učenec Gajus Plinius Secundus (23.—79. n. l.) ve své encyklopedii »Historiae naturalis libri XXXVII« zmiňuje se na několika místech o houbách. Označuje je jako fungi, boleti, suilli, agarici. Nesmíme se však domnívat, že tato pojmenování se shodují s naším názvoslovím. Nejvíce pozornosti houbám věnuje Plinius v knize XXII, a to v kapitolách 46 a 47 (citováno podle vydání Joannis Harduini, Biponti 1783) řečené encyklopedie.

Tak Pliniův boletus není naším hřibem. Pod tímto pojmem rozumí nádhernou a velmi chutnou císařku (Amanita caesarea SCOP.), která byla u starých Římanů delikátní pochoutkou. V kapitole 46. kn. XXII. podrobně popisuje císařku a stojí za zmínku, že použil termínu volva.

Hřiby nebyly označeny jako boleti, nýbrž jako suilli, čímž byly rozuměny naše Boletus edulis a Boletus luridus.

V kn. XXII, kapit. 47 popisuje některé houby, ale neoznačuje jich jménem. Jde pravděpodobně o ryzce, hlívy, žampiony a kuřátka.

V XVI. knize, kap. 35. popisuje topoly zaznamenává, že nejznámějším topolem je topol libyjský (Populus libyca čili náš Populus tremula L.), na němž roste houba. Jde pravděpodobně o šupinovku (Pholiota).

V téže knize, kapit. 13. uvádí Plinius houbu agaricus, což je známý choroš. V knize XIX, kapit. 11 a 13 hovoří o houbách, které nežijí na kořenech stromů, ale prostě jen v zemi. To jsou tubera čili lanýže.

Plinius zná houby jedlé a jedovaté a zastává názor, že jedovatost se dostává do hub tím, že rostou v bezprostřední blízkosti rezavých železných

předmětů nebo poblíže hnijícího plátna, ale hlavně v bezprostřední blízkosti hadího příbytku. Houby podle Pliniova názoru vznikají ze slizu stromů a z dešťů. Plinius sám ctitelem hub nebyl, jak dokazuje některými pasážemi ve zmíněných kapitolách, jako na př.: »Kdo může nalézt zalíbení v požívání takových podezřelých jídel?« (připravených z hub) nebo: »Jak může prodávající houby ručit za to, že neprodává houby jedovaté?« Příčinou jeho názorů byly asi dosti četné otravy houbami, které zhusta se v Římě přiházely.

Aby houby pozbyly jedovatosti, doporučuje je vařit s masem a stopkami hrušek. Prospěšné je po houbovém jídle sníst několik hrušek. Z těchto několika ukázek vyplývá, že ani houby neušly jeho pozornosti.

Božena Neumannová:

S. K. Neumann — milenec lesa.

Божена Нейманнова: С. К. Нейманн — обожатель лесов.

(Psáno pro Mykologický sborník.)

Obr. 39. S. K. Neumann se svou ženou a dceruškou Soňou v Bílovicích n. Sv. r. 1909.
Foto zapůjčila Božena Neumannová. Pisatelka vzpomínkové črty (* 12. I. 1882 v Holešově na Moravě) byla plných 20 let žurnalistkou. Vydala romány „Jantarová stezka" (1927) a „Mezi lidmi" (1948), kromě příležitostného spisku „Jak přišel S. K. Neumann na Moravu" (1945). Od začátku okupace žije opět v Bílovicích nad Svitavou.

Miloval les — a vůbec přírodu — ne pro užitek, který lidem poskytuje. Nebyl prospěchář a neuměl nikdy z ničeho těžit — ač je pravda, že rozradostněn přinášel z lesa houby, jahody i maliny, věda, že obohatí náš chudý stůl. Miloval les pro jeho krásu.

Přivedla jsem si ho do Řečkovic u Brna v květnu r. 1905. On, rodilý Pražan, milující svoje rodné město, oprostil se tu od velkoměstských zvyků a našel nejhlubší zřídlo ke své básnické fantasii. Dědina byla plna květů, lesy, na míle dlouhé, volaly — a tak lze říci, že básník naučil se tu žít v plném souzvuku s přírodou, uče se od této staré učitelky neproměnným zákonům vesmírovým a dále zákonům lidských vztahů k životu. Ano, tam objevuje konečně sebe sama a píše své nejkrásnější verše. Nebylo dne, aby nevešel do pohádkové země, v níž se důvěrně seznamoval s lesními tůněmi, se stromy, zvěří i ptactvem. Přemýšlí o verších, v nichž by se vyznal z lásky skoro pohanské k věčně zdravé a rozjásané zemi a z nichž vysvitne, jak on, člověk, splynul s přírodou

s důvěrností srdce, ztráceje přitom skoro svou vlastní tělesnost. Změnil se tok života, změnil se životní rytmus.

Ale cesty v pohádce byly časem i tvrdé. Tmavé stíny a světlé sluneční pruhy se střídaly, jak už to v životě chodí. Dr Klement Salač v Mykologickém sborníku (č. 1—4, 1955) vypravuje, jak houbařil před padesáti lety. Vzpomínám si na příhodu, také padesát let starou, jak můj muž, nevěda nic o zákazu vstupu do lesa a o zákazu sběru hub, byl samotným majitelem lesa, baronem Bauerem, z lesa vykázán. Nebylo možno říci to zřetelněji, než to baron z Baurů řekl tenkrát. Baronova slova povzbudila Neumanna k veršům, které vyšly v knize »Hrst květů z různých saison«, dnes skoro neznámé a zapadlé. Básník ztepal zde nadutého aristokrata ostrými verši.

Rozumí se, že baron Bauer ničeho svým zákazem nedocílil a Neumannovu touhu po lese nevykořenil — a tak si chodil Neumann do lesa dál, každou chvíli. Já sice mívala strach z nějaké srážky, ale Neumann se vracel z lesa s veselostí v očích a říkal, že snese horší věci, než je setkání s tak velkým pánem. Dovedl být tedy takový.

V Řečkovicích jsme kromě krás přírody našli i zlobu lidských srdcí. Lidem překážela Neumannova velikost, jeho politické názory, i to, že jsme oba byli bez vyznání a naše dceruška že nebyla pokřtěna. To bylo těžké sousto pro malodušné venkovany. Několik lidí z obce se proti nám spiklo, vlivný baron z Baurů byl u moci, a tak z uvedených důvodů vypověděli Neumanna z obce. Vzdor a zpupnost se střídaly v našich myslích, ale po roce jsme si dali říci a odstěhovali se do Bílovic. Tam teprve nastaly hody pro milence lesa. Literární kritik Arne Novák řekl, že bílovická éra byla u Neumanna nejúrodnější a nejkrásnější. Tam píše svoje hymny na krásu lesa, na stráně, na řeku Svitavu — všímal si všeho kolem sebe a těšil se ze všeho. Míval radost, když mohl donést domů hodně hub, když objevil místa, kde rostlo hodně jahod neb malin. Pak mne s naším děvčátkem vodil na bohaté dary našich lesů.

Míval rád panenskou čistotu lesů. Nikdy, kudy chodil, neodhazoval papíry na zem, ale smotával je v kuličky, i ony papíry, jež tam výletníci zanechali, a zahrabával je pod listí. Nenáviděl lidi, kteří mastnými papíry, prázdnými lahvemi a plechovými krabicemi znešvařovali les. Také hulákající lidi v lese těžce snášel; byl přesvědčen, že hlukem plaší zvěř i ptactvo. Sám kráčíval lesem tichounce a jen oči do široka rozvíral, jako malé děcko.

I při sběru hub si počínal odborně. Nosil s sebou slováckou kudlu a houby uřezával šetrně, jako starý praktik-houbař. Nevím, kde nasbíral svoje vědomosti o sběru hub, ale myslím, že pro rozumy chodil k lidovým houbařům.

Dala jsem mu přezdívku: lesní muž. Avšak lépe to vystihl malíř Kratochvíl, jenž do našeho rodinného památníku (dnes je uložen v Památníku národního písemnictví) zobrazil Neumanna jako lesního Fauna, sedícího na pařezu a hrajícího na šalmaj; přitom jednou rukou sahá po včelce, ssající z květiny med. Na druhé stránce památníku připsal veršem vtipný výklad Fráňa Šrámek.

Redakční poznámka: Houbařský profil básníka nastínila B. N. svými dopisy, které jsme otiskli na str. 8—9 ve článku »S. K. Neumann houbařil na Moravě«, k letošním 80. narozeninám zesnulého národního umělce.

*

Spisovatelé nezapomínají ve svých dílech na houby. Asi v sedmi knihách, které jsem za loňský rok přečetl, byly buď krátké zmínky o houbách nebo úplné jich opěvování (jako na př. v »Obrázcích« Karla Čapka — článek je v archivu). Dále píše o hostině s houbami při slavnostní hostině ve starém Římě H. Fast, Ivan Semuškin ve své knize »Žil jsem na Čukotce« (v archivu) a nyní jsem se dočetl v díle F. Hečka »Dřevěná dědina« o záplavě hřibů na Slovensku v roce 1946, kdy, jak píše autor, byly hřiby, a to jen ty nejlepší, vykupovány tamními obchodníky a placeno za ně sběračům 60 haléřů za 1 kg.

Bedř. Kahler

Jar. Svoboda (Bratislava):

Huby na Slovensku.

И. Свобода (Братислава): Грибы в Словакии.

V 2. polovici októbra 1954 sa v lesoch pri Bratislave v okolí Rače a Jura objavila veľká úroda húb. Rastú hríby (dubáky), modráky, bedle, šampiňony. mlžatky, václavky i čiruvky nahé (ľudove nazývané v Rači proficle, kde sa objavili i vo vinohradoch).

Krásne jesenné počasie láka na prechádzku do lesa, kde v spadnutých listoch možno nájsť rôzne druhy húb, ktoré začali okrášlovať les dosť neskoro, v dôsledku vlhkého a teplého počasia posledných dní. V pekných hlúčikoch rastie muchotrávka červená a neobvykle v tento čas objavila sa aj muchotrávka zelená, naša najjedovatejšia huba.

Na úbočiach Malých Karpát prebieha teraz v plnom prúde oberačka, tak že na sber hríbov zostáva veľmi málo času. Zato milovníci húb, ktorí bývajú v meste, majú možnosť nahradiť si slabú letnú sezónu sberom jesenných krásnych druhov všetkých možných odrôd.

V roku 1955 následkom oneskorenej jari a chladného počasia huby vyčkávali a nerástli. V máji a júni rástli len veľmi zriedka najznámejšie druhy a to hríb osikový, hríb pravý (dubák), plávky a kuriatka. V dobe od 18. júla v 10dňových intervaloch rástla na Slovensku a tiež k veľkej radosti hubárov z Bratislavy v okolí Rače a Jura veľká záplava húb. V poradí najviac dubákov, hríbov osikových, modrákov, plávok, ružoviek, masliakov, kozákov, stročkov a kuriatok. Vôbec nerástla muchotrávka červená ani muchotrávka zelená, nebolo vidieť surovku ani žiadnu odrudu rýdzika.

V Bratislavskej tržnici i na trhu na Rybnom námestí boli celé kopy dubákov, osikáčov, kuriatok, pečiarok, masliakov, obecných i dubových špičiek, bediel a kozákov. Dubáky a hríby osikové se predávali 1 kg po Kčs 18.—, neskoršie už za Kčs 12.—. Kôpka pečiarok, alebo špičiek, asi 15 dkg, boli za Kčs 12.—, neskoršie za Kčs 6.— i Kčs 3.—. Bratislavské gazdinky veľmi čulo kupovali dľa vlastného výberu. Dokončení příště.

Dr K. Hilgartner:

Ke sběru závojenky olovové na Zbraslavi r. 1954.

Sur l'Entolome livide à Zbraslav près Prague — à voir pages 68—71.

Dodatkem ke článku, otištěnému na str. 68—71, přinášíme francouzský text:

Résumé. L'Institut mycologique du professeur Smotlacha près la Société mycologique tchécoslovaque de Prague a organisé en 1954 le ramassement de l'Entolome livide Bull. pour l'Institut de chimie organique Académicien Šorm de l'Académie tchécoslovaque des sciences en vue d'examiner la toxicité de ce champignon. Au succès de cette action ont contribué surtout les trouvailles sur la colline Hradiště, ancienne forteresse celtique près de Zbraslav, au sud de Prague. L'Entolome livide y poussait dans la chênaie avec un retard, en abondance surtout dans la troisième décade du mois de septembre et on en put trouver les plus grands exemplaires pendant la première décade d'octobre. L'auteur de cet article M. J. Miškovský rapporte ce qu'il avait ramassé pendant ses six excursions (291 exemplaires, poids total 11.15 kilos). En outre il faut ajouter encore le résultat de deux excursions de Mme M. Dvořáková (101 exemplaires, poids total 3,14 kilos). Pour le même but nous ramassons déjà depuis 1948 l'Amanite phalloide Qu., viridis Pers. (Traduction.)

JAN SV. HRADECKÝ:

Zmatky v mykologické nomenklatuře (dle Vasilkova).

Я. Св. Градецкий: Разногласия в микологической литературе (по Б. П. Василькову).

MU, CMS i MSB se věnovaly od svého založení výzkumu hub a propagaci znalosti hub mezi lidem, t. j. živé a užitečné mykologii. Svědčí o tom celoživotní dílo zakladatele CMS, MU a MSB, Dr F. Smotlachy (začal r. 1905), který se nezabýval planým papírovým formalismem, honbou za reklamou v zahraničí, jako někteří mykologové, přisvojující si monopol na vědeckou mykologii, kteří se horlivě starají o to, aby byli citováni v cizině a proto podporují kdejaký zahraniční mykologický nomenklaturní nesmysl.

Známý sovětský pokrokový mykolog, B. P. Vasilkov, zabývá se ve svém článku: „O některých raznoglasijach v meždunarodnoj mikologičeskoj nomenklature" (= O některých rozporech v mezinárodní mykologické nomenklatuře) — Botan. žurnal, t. XXXIX, 1954, z něhož zde podstatnou část vyjímáme. — těmito rozpory a odsuzuje přílišný formalismus a zmatky, vnášené do mykologické synonymiky hlavně v důsledku nezdravé honby za prioritou. Píše, že ani v jedné oblasti systematiky všech živých organismů — zvířat a rostlin — neexistuje tak zamotaná a složitá synonymika, jako ve vyšších odděleních stopkovýtrusých hub, ke kterým patří převážná většina našich hub kloboukatých. Nejsou tu vzácné případy, že při popisu nějakého jednoho druhu jen vyjmenování synonymů zabere celou stránku a autoři často lví podíl své práce ztrácejí na zjištění a uspořádání synonymů.

Autoři-nesystematici věnují často velmi málo pozornosti nomenklatuře a následkem toho píší na př. někdy názvy druhů tak, jak je viděli v jedné knize, a po druhé podle jiné knihy. Tím se často stává, že tentýž druh se uvádí pod různými názvy, anebo naopak s jedním názvem, ale s jiným jménem autora — a to opět znamená buď zcela jiný druh, anebo druh jiného rozsahu, nebo stejný druh, ale pojmenovaný v rozporu s existujícími pravidly názvosloví. Ve všech těchto nedorozuměních a v ostatních názvoslovních nesrovnalostech se obyčejně vyznají již jen systematici, ale i oni jsou nezřídka na rozpacích následkem rozdílných názorů, jež mezi nimi samotnými existují.

Je pochopitelné, že CMS, uznávající sice plně závazná usnesení mezinárodních botanických kongresů, nemohla se, vzhledem k svému zaměření, věnovat především nomenklaturní neplodné kasuistice a že v Mykologickém sborníku, časopise vědecko-populárním, jsme nemohli věnovat „celé stránky" nomenklatuře. Nyní na nás útočí prof. K. Cejp a sp., že jsme nedodržovali vždy tuto formalistiku a vyvozuje z toho výtku nevědeckosti, ačkoliv i jiní mykologové, mimo CMS, nedrželi se a nedrží vždy přísných nomenklaturních předpisů, tím spíše, že v této otázce vládnou vůbec ještě značné rozpory a zmatky, které Cejpova skupina sama svým formalismem a pošilháváním po cizině podporuje.

Otázka zavedení pořádku do mykologického názvosloví se předkládá stále na každém mezinárodním botanickém kongresu, avšak žádoucí jednotnost stále ještě nebyla dosažena. Nejen že není společné snahy k urovnání všech existujících rozporů, nýbrž někdy se nesrovnalosti vytvářejí a zveličují jakoby úmyslně. U agarikologů, zabývajících se výzkumem makromycetů (a též u některých jiných mykologů) existuje nyní největší disharmonie v názvosloví následkem různého pojetí rozsahu rodů a druhů. Avšak tyto odlišné názory jsou nyní zcela odůvodněny: lze v nich dokonce spatřit rozvoj vědy, anebo alespoň snahu po vývoji k tomu. Proto se tím nemusíme zabývat.

Musíme si však všimnout ostatních případů. Máme na mysli rozdíly v názvech hub, vzniklé v důsledku uznání práce Friesovy za počátek nomenklatury a uznání podrodů Friesových za rody, dále rozdíly vzniklé v důsledku uznání práce Grayovy (1821) za práci, jež má význam pro nomenklaturu.

Na bruselském mezinárodním kongresu v r. 1910 bylo rozhodnuto považovat za výchozí bod botanické nomenklatury pro Myxomycety (hlenky) a pro všechny skupiny cevnatých rostlin práci Linnéovu „Species plantarum" (první vydání 1753); pro Gasteromycety „prorzi a sněti — práci Persoonovu „Synopsis fungorum" (1801), a pro ostatní skupiny hub, mezi nimi i pro Agaricaceae — práci Friesovu „Systema mycologicum" (1821—1832). V důsledku tohoto pravidla bylo dovoleno začínat v otázkách nomenklatury jen od výše uvedených prací a názvy uvedené v dřívějších pracích nebrat v úvahu. Tento vcelku chvályhodný počin směřoval hlavně k tomu, aby se zabránilo neobyčejně vyvinutým, ale neužitečným honbám za prioritou názvů a aby se tím zmírnily rozdíly v nazírání botaniků. V některých směrech bylo toho také dosaženo, avšak vznikla celá řada dodatečných rozporů, a to opět zřejmě většinou v oboru vyšších stopkovýtrusých, a zejména lupenatých hub.

Z uznání práce Friesovy, skutečně velmi důležité v ohledu floristickém a systematickém, za základ nomenklatury hub lupenatých vyplynulo: 1. že všechny názvy hub, dané dřívějšími autory a neuznané Friesem, mají být zavrženy a není nutno k nim přihlížet, 2. že za autora všech těchto názvů hub, které jsou ve Friesově práci uvedeny, je nutno považovat Friese i když Fries vždy uváděl dřívější autory.

Později, a zejména v poslední době, byla první polovina uvedených podmínek uznána převážnou většinou mykologů. Lze to snad vysvětlit také tím, že zůstalo jen velmi málo druhových názvů, ke kterým Fries nepřihlížel a že z existujících synonymů Fries vybral jen takové, proti kterým bylo nesnadno něco namítat.

Zcela jiná věc je však s druhou částí podmínek, t. j. s požadavkem potvrzení autorství Friesova pro binomy nebo jednotlivé druhové názvy, které byly vytvořeny před Friesem a Friesem jen převzaty v jeho „Systema mycologicum" s udáním, od kterých autorů tyto názvy byly převzaty.

S tím mnozí mykologové nesouhlasili. Jde o to, že takových případů je velmi mnoho. Ve většině případů jsou to názvy zcela jasné, určité a nevyvolávají žádného nedorozumění. Je tedy oprávněná otázka: proč tedy nahražovat skutečné autory binomů Friesem? Přiznáváme se, píše Vasilkov, že bychom se zde rádi připojili k „oposici" a že bychom soudili, že se má psát na př. název podmásníku ovčího — Boletus granulatus L., a ne B. granulatus Fr. a při drobném pojetí rodů — Ixocomus granulatus (L.) Quél., a ne I. granulatus (Fr.) Quél. Myslíme, že v takových případech odpůrci pravidla postupují důsledněji než jeho pravověrní stoupenci, protože uznávají Friesovu práci za počátek nomenklatury ne formálně, nýbrž podle smyslu, kterého se držel i autor samotný, který uváděl předchozí autory.

Když však uvedené pravidlo již bylo na mezinárodním kongresu přijato, jsme povinni je dodržovat, protože i celý smysl mezinárodních pravidel nomenklaturních se zakládá právě jen na jejich všeobecném uznání a používání.

Někteří mykologové přijali v ohledu tohoto rozdílného názoru kompromisní rozhodnutí, které bylo podepřeno v návrzích bruselského a amsterodamského kongresu: psát za názvem houby jméno prvního autora a potom jméno Friese s „ex", t. j. podle smyslu to znamenalo, že název vytvořil první autor, ale že nyní název byl vzat u Friese. Zdálo se, že s takovým návrhem lze souhlasit — avšak jak to v praxi dopadlo!

Za prvé, někteří autoři začali — neví se proč — praktikovat to obráceně: za názvem houby píší nejprve jméno Friesovo a potom jméno prvního autora právě s tímto „ex". V překladu to znamená: název byl vzat od Friese, a Fries převzal název u dřívějšího autora. Podle smyslu je jeden i druhý způsob psaní správný a jednoznačný, ale přitom nomenklaturních nesrovnalostí, jak je vidět, nejen neubylo, nýbrž naopak přibylo.

Za druhé, po zavedení těchto „exů", bez ohledu na pořadí, v jakém jména obou autorů se uvádějí, stávají se názvy druhů velmi dlouhými, takže část, vztahující se na samotný binom, se stává kratší než část, v které jsou uvedená jména autorů, na př.: Lepiota cristata (Albertini et Schweinitz ex Fries) Quélet, Laccaria laccata (Scopoli ex Fries) Berkeley et Broome, Polystictus perennis (Linné ex Fries) Fries.

Slyšeli jsme někdy od odborníků, že takové názvy s „exy" ukazují na dějiny vytvoření daného názvu. Je to částečně pravda, ale pak by se mohlo zavést ještě slovíčko „trans" (přes), a uvést ještě „mezitautory". Pak by ty dějiny byly ještě úplnější.

Avšak pro dějiny slouží synonymika, která je k tomu zvlášť příslušná, kdežto jména autorů při druhových binomech a vůbec při názvech systematických jednotek kterékoli kategorie slouží jen určitému pojetí těchto jednotek a jako svému druhu patent na objev jejich autorů — a nic víc.

Vzhledem k tomu, co bylo výše řečeno, píše dále Vasilkov, soudíme, že používáním „ex" v jakémkoli pořadí se jmény autorů, je zcela zbytečné. A s tohoto hlediska, přihlížíme-li k výchozímu bodu nomenklatury a s obvyklým zkrácením jména autorů, postačí úplně psát ve výše uvedených příkladech: Lepiota cristata (Fr.) Quél., Laccaria laccata (Fr.), Berk. et Br. a Polystictus perennis (Fr.) Fr.

A právě tyto Vasilkovem odsuzované a zcela zbytečné „ex-y" jsou Cejpovou skupinou útočníků horlivě pěstovány a doporučovány.

Velké názvoslovné nesrovnalosti existují v mykologické literatuře v důsledku toho, zda se uznávají nebo neuznávají podrodová rozdělení, obsažená ve Friesově práci, za rodová. Vasilkov probírá podrobně stav, vzniklý po Quéletově práci (1872) „Les champignons de Jura et de Vosges", ve které byly podrody Friesovy povýšeny na rody, a dále po Karstenově opětném zavedení starého Linnéova názvu Agaricus (1879) (viz jeho práci „Rysslands, Finlands och den skandinaviska Hattsvampar") pro jeden z Friesových podrodů, neboli Quéletových rodů, a to Psalliota, ke kterému patří naše žampiony. Vasilkov pátral po tom, proč Karsten právě pro rod Psalliota, použil názvu Agaricus, ale bezvýsledně. Podle Vasilkova je Karstenův název „Agaricus (L.) Karst" ne zcela správný. Měl by znít: „Agaricus L. emend. Karst." a podle nynějších pravidel o výchozím bodu nomenklatury: „Agaricus Fr. emend. Karst."

Řada pozdějších mykologů následovala Karstena a následkem toho se používá dodnes současně obou názvů těchto druhů — Agaricus a Psalliota — ve světové literatuře a tím se uvádějí čtenáři, nezkušení v nomenklaturní kasuistice, ve zmatek.

R. Maire navrhl, aby název Agaricus byl zařazen do seznamu názvů, navržených k zachování (Nomina generica conservanda proposita), čímž by se rod Agaricus stal typem čeledi Agaricaceae, která se dnes rozumí zcela různě, v různém rozsahu. Bude-li však přijato takové rozhodnutí, zůstane název Agaricus vždy pro onu část lupenatých hub, pro onu čeleď, v které bude její typ — rod Agaricus Fr. emend. Karst.

A nyní se zabývá Vasilkov podrobně zvláště kuriosním případem umělého vnášení zmatku do mykologické nomenklatury některými, zejména americkými mykology, které podporuje (ovšem) Cejpova skupina. Celý případ vznikl následkem „opětného zrození" práce S. F. Graye, jak se o tom vyjadřuje Vasilkov, který tuto zcela zbytečnou a nepotřebnou komplikaci popisuje takto:

Jak již bylo řečeno, byla za výchozí bod nomenklatury našich hub přijata Friesova práce „Systema mycologicum", uveřejněná v r. 1821, a v důsledku toho nemusíme přihlížet

v ohledu názvosloví k žádné dřívější práci a všímat si jen změn, vnesených pozdějšími autory. Jak však pohlížet na práce, které se objevily současně, téhož roku jako „Systema" Friese? A toto je právě případ Grayovy práce „A Natural Arrangement of British Plants" (I, II, 1821), v jejímž prvním svazku jsou obsaženy systematické údaje o houbách. Velmi dlouhou dobu byla tato kniha skoro zapomenuta — aspoň téměř nikdo si jí v ohledu názvosloví nevšímal a všichni začínali od Friese a pokračovali dále. Až teď, po víc než století zapomenutí, byla kniha vytažena na světlo a začala hrát významnou úlohu ve zvětšování nomenklaturního zmatku v mykologii.

Přišlo se na to, že Grayova kniha byla sice uveřejněna téhož roku jako Friesova, ale zřejmě o několik měsíců později (prokázal to Rogers — viz „Mycologia" 1941, str. 568 až 570). A tím začala energická činnost některých mykologů, zejména amerických, směřující k přejmenování celé řady rodů a v důsledku toho i druhů, které se již všeobecně v literatuře používají, všichni jim stejně rozumějí, takže nevyvolávají žádných nedorozumění.

Jako příklad lze zde uvést čeleď Boletaceae, jejíž druhy jsou u Graye sjednoceny ve třech rodech: Suillus Micheli, Pinuzza Micheli a Leccinum Micheli.

První rod — Suillus — zahrnuje druhy s výrazným prstenem na třeni a z těchto druhů je uveden jen jeden druh klouzku S. luteus (Schaeff.) S. F. Gray = Boletus luteus Fr. anebo při drobném pojetí rodů = Ixocomus luteus (Fr.) Quél. Avšak za prvé, kdybychom vycházeli z takového určení rodu Suillus, nelze k němu počítat takový druh klouzku, jako Boletus granulatus (Fr.) Quél., protože on nemá prsten; ale ve všem ostatním je neobyčejně blízký k S. luteus.

Za druhé, rodového názvu Suillus se již několikrát používalo pro jiné rody před Friesem a po něm. Za třetí, autor rodového názvu — Micheli — byl Grayem nesprávně udán, protože Micheli rozuměl tomuto rodu jinak. A nakonec, za čtvrté, rod jen s jedním znakem jako charakteristickým může být zde vůbec jen heterogenní a nemůže nikoho uspokojit.

A přese všechno to se navrhuje nepodařený název Suillus k zavedení místo názvu Ixocomus Quél., zahrnujícího právě všechny druhy klouzků. Nelze souhlasit s oddělením tohoto rodu vůbec z většího rodu Boletus Fr., ale když se již má oddělovat, pak samozřejmě jen pod tímto názvem Quéletovým, již dosti rozšířeným, označujícím dost přirozenou skupinu druhů a prostým výše uvedených nedostatků, které má název Suillus Micheli sensu S. F. Gray.

Druhý rod — Pinuzza — je charakterisován tím, že druhy, do něho zahrnuté, mají vláknitý prsten. Rod s takovým pro čeleď Boletaceae charakteristickým znakem nezasluhuje vůbec, aby byl oddělen, a název „Pinuza" se uvádí i u nejsoučasnějších adeptů Grayových (a mimochodem řečeno, kromě současných adeptů Gray jiných, zřejmě, vůbec neměl) jako synonym předchozího — Suillus.

Třetí rod — Leccinum — zahrnuje všechny ostatní druhy těchto hub: kozáky osikové, březové, strakoše, hřiby obecné. Je tedy tento rod na jedné straně nepřirozenou, uměle omezenou částí celého velkého rodu Boletus Fr., a na druhé straně — nepřirozeným sloučením drobných rodů, které byly z něho odděleny: Krombholzia Karst., Xerocomus Quél., a Boletus Fr. em. Gilbert (sensu stricto), které jsou dost přirozené a již všeobecně známé.

Ovšem, nikdo nebude teď používat rodu Leccinum v uvedeném rozsahu, ba ani samotní Grayovi napodobitelé, ale oni navrhli tento název místo názvu rodu — Krombholzia. A důvodem k tomu bylo to, že u Graye byly v seznamu druhů rodu Leccinum uvedeny jako první kozák osikový Suillus aurantiacus a březový S. scaber = Boletus aurantiacus a B. scaber = Krombholzia aurantiaca a K. scaber!

Výsledkem tohoto celého divného případu s novým objevením Grayovy práce je, že v ohledu nyněší čeledi Boletaceae nelze přijmout Grayovy rody Suillus a Leccinum, poněvadž jsou heterogenní, a také nikdo na tom netrvá, ale jejich názvy mají, podle názoru osob, které rozvířily tuto celou zbytečnou věc, nahradit názvy všeobecně známé, zcela přesné v ohledu rodu které jsou jimi určeny — Ixocomus a Krombholzia — a v důsledku toho by se měly přejmenovat všechny názvy druhů, které k nim patří.

(Poznámka Vasilkovova: V tomto případě snad ani není zvláštní potřeby nahrazovat název Krombholzia Karst. některým z pozdějších synonymů — Trachypus Bat. anebo Krombholziella R. Maire, jak to dělají někteří systematici proto, že existuje dřívější homonym Krombholzia Rupr. ex Gal. (1844), použitý pro vyšší rostliny (Gramineae). Kuriosita vzniku zev Krombholzia Karst. některým z pozdějších synonymů — Trachypus Bat. anebo Krombholzia Karst. se naopak velmi rozšířil v mykologické literatuře, opravňují k tomu, aby se považoval za právoplatný, aspoň již na základě zavedeného zvyku. V krajním případě měl by se název Krombholzia Karst, k vůli přísnému dodržování nomenklaturních pravidel, schválit pro seznam „Nomina generica conservanda".

Máme-li být důslednějšími, pak by se měla takovému přejmenování podrobit též celá řada ostatních rodových názvů řádu lupenatých hub anebo by bylo nutno četné z užitých názvů provést schválením jako „Nomina generica conservanda". Avšak k takovému přejmenování a k zahrnutí mezi „Nomina generica conservanda" — jak je zřejmo z toho, co jsme výše uvedli, není žádného odůvodnění a — což je nedůležitější — není to vůbec potřebné.

Abychom se vyhnuli všem těmto nedorozuměním, stačí jen uznat uvedenou práci Grayovu za práci, která v ohledu nomenklatury nemá význam, jak se to obvykle praktikovalo již dříve. Ale přes to se s přejmenováním podle Graye již začalo a tím byla zahájena nová etapa nomenklaturních zmatků.

Závěrem lze se zadostiučiněním podotknout, že na Mezinárodním kongresu botaniků ve Stockholmu v r. 1950 evropští mykologové anebo aspoň jejich většina nešla za návrhem

amerických kolegů, nýbrž zůstala věrná zdravému rozumu, který někdy při přespříliš horlivé honbě za novými kombinacemi názvů americké mykology opouští.

Avšak potřebný a důležitý úkol uvedení názvosloví do pořádku se za těchto poměrů mění v opak, t. j. zaplétá badatele do ještě větších zmatků.

Máme-li v patrnosti, že nomenklatura slouží jen k zavedení pořádku ve vědě a že všechna její pravidla jsou úplně podmíněná, bylo by žádoucno, aby na nastávajícím VIII. Mezinárodním kongresu botaniků (Vasilkov psal článek v r. 1952 — pozn. red.) byla přijata v tomo ohledu tvrdší a určitější usnesení, a aby většina dosud nedohodnutých pravidel byla zařazena ne mezi „doporučení", nýbrž mezi příslušné mezinárodní nomenklaturní „ustanovení".

S tímto rozumným a cílevědomým Vasilkovovým názorem na neplodný formalismus a umělé další zaplétávání již beztoho spletité mykologické synonymiky lze úplně souhlasit. Náš postoj k této otázce byl vždy a zůstává i dnes stejný. Nepěstujeme nomenklaturu pro nomenklaturu, nýbrž dohodnutá a racionální nomenklatura má sloužit k zpřesnění při významu hub a při rozšiřování jejich znalosti.

Jinak však naši „vědečtí kritikové" s Cejpem v čele. Ačkoli sami ještě nedávno nedodržovali názvoslovná pravidla podle bruselského usnesení z r. 1910 — nemluvě o počátcích jejich „separátní", ale velmi vadné mykologie v době prof. Velenovského — nás za to napadají. Nejen, že si oblíbili zbytečné „exy", chytili se také zcela zbytečné a neužitečné Gravovy nomenklatury, propagované americkými mykology, i když je v rozporu s cílem mykologie a se zdravým rozumem, a již se ohánějí i v „kritice" názvy, jako na př. „Suillus elegans" (= klouzek sličný), Leccinum scabrum (= kozák březový).

Stane se tímto šířením nomenklaturních zmatků jejich mykologie vědečtější nebo chtějí se tím zalíbit americkým mykologům? Věda tím nic nezískala a lid nemá z toho žádného užitku. Pro koho se tedy pěstují takové zbytečné hračky místo skutečné, užitečné práce?

Nemůžeme se zde ubránit dojmu kosmopolitního klanění cizině k získání uznání a obliby za oceánem, na úkor a na škodu československé mykologie.

Závěr.

Autor se zabývá článkem B. P. Vasilkova v „Botan. žurnalu", XXXIX, 1954, pojednávajícím o nezdravém stavu spletité mykologické synonymiky a o dosud neurovnaných rozporech v mykologické nomenklatuře a odsuzujícím zejména zbytečný formalismus (na př. používání „ex" u jména autora při binomech) a vnášení dalšího zmatku do nomenklatury zahraničními (hlavně americkými) mykology, kteří usilují o přejmenování řady druhů na základě neracionální a neodůvodněné nomenklatury S. F. Graye.

Poukazuje se na činnost skupiny pražských botaniků v čele s prof. Cejpem z mykol. školy Velenovského a z Čes. mykologie (red. Dr Pilát), pěstujících přílišný formalismus a rozšiřujících v odborných publikacích zbytečné Grayovy synonymy, propagované americkými mykology, na škodu naší mykologie.

Резюме.

В. Кедык: Запутанность микологической номенклатуры.

Обсуждается статья Б. П. Василькова в Ботан. журнале, XXXIX, 1954, разбирающая подробно неулаженные до сих пор разногласия в международной микологической номенклатуре и критикующая бесполезный формализм и запутанность микологической синонимики, которую увеличивают еще некоторые заграничные, особенно американские микологи, начавшие переименовывать целый ряд видов, следуя нерациональной и необоснованной номенклатуре С. Ф. Грея.

Автор указывает на чрезмерный формализм группы пражских ботаников во главе с проф. К. Цейпом и д-ром А. Пилатом и на их космополитические устремления. Они поддерживают эту необоснованную акцию американских микологов, приносящую вред микологической науке, применяя в научных публикациях синонимы Грея и увеличивая номенклатурные разногласия.

Summary.

The article of B. P. Vasilkov „On dissension in the international mycological nomenclature" (Botanical Journal, XXXIX, 1954, Leningrad) is discussed, analyzing the discrepancies not yet settled in the international mycological nomenclature and censuring the excessive formalism and the complicated exuberancy of the synonyms, exaggerated especially in the last time by some foreign mycologists renaming a series of species according to the unrational and unfounded nomenclature of S. F. Gray.

The author criticizes a Prague group of botanists guided by Prof. K. Cejp and Dr Pilát which are causing confusion in the mycology by their cultivating excessive formalism and supporting the useless Gray's synonyms

Dr Rob. Vávra:

Stručný životopis Smotlachův.

Д-р Р. Вавра: Биография Смотлахи.

Aby se vyhovělo přání z kruhů čtenářstva po bližším osvětlení jubilantovy osobnosti konkretními fakty, kterých se jen letmo dotkl Jaro Miškovský ve své črtě »O muži práce, který vyniki«, budiž popřáno místa těmto řádkům.

Narodil se 30. I. 1884 na Kopci sv. Jana (Zámečku), vesničce to u Hradce Kr. (dnes jeho část), v doškové chalupě jako syn malorolníka (chalupníka), venkovského písmáka a milovníka přírody, pěstitele ovocného sadu, kde shromažďoval staročeské druhy ovoce. Otec však mu v jeho 6 letech ve stáří 55 let zemřel. Synka vychovala velmi pilná, pracovitá, inteligentní matka, která s dědem a babičkou hospodářství obdělávala a udržela. Mladý Sm. projevil hned na nár. škole veliký zájem a nadání pro výzkum přírody, již tehdy stal se vynikajícím sběratelem hub, znalcem čmeláků a velikým pomocníkem své matky na sadu, který vždy včas očesal, čímž existenci rodiny zajistil. Na podnět školy byl dán do gymnasia jako přespolní žák. Ve 14 letech vstoupil do Sokola jako cvičenec a činil, jsa silný a pilný, veliké pokroky, takže v 16 letech stal se pomahatelem a v 17 cvičitelem a vzdělavatelem. Stal se socialistou, pokrokářem, abstinentem a nekuřákem. To se doneslo do gymnasia, kde proto naprosto bezdůvodně r. 1902 v sextě propadl. Na radu svých přátel, mnohem starších dělníků, pokračoval ve studiu a vstoupil r. 1905 na universitu, kde studoval — šetře a na studium si vydělávaje — profesuru tělocviku a přír. věd pro gymnasia. Nestudoval však jen ke zkouškám, nýbrž ze zájmu o vědu. A tak si tělocvik doplnil psychologií, anthropologií, pedagogikou, esthetikou, medicinou (bez zápisu), mykologií, studiem biologie, botaniky atd. Zkoušky 1907 (tělocvik), 1909 (mat., fys.), 1910 (přírodopis), 1911 (doktorát). Vyučovat na gymn. (reálce) začal 1907, na universitě a technice — Vysokoškolský sport 1910. Z tělesné výchovy tiskne od r. 1908. R. 1913 zúčastní se Sjezdu pro fysiologii sportu v Lausanne prací o pohybové závrati. Tělesná výchova je tehdy jeho hlavní snahou a hlavní prací, ale mykologie dělí se s ní o jeho lásku, čas i práci opravdu sestersky polovinou. Ovšem je tu ještě třetí láska Sm. — příroda a život v ní. Sm. je od mládí biolog, jej zajímá vše živé v přírodě. Vše se snaží poznat, všemu porozumět. A tak to nejsou jen houby, je to les, louka, pole, sad a život v nich. On již v dětství čeká na první dny jara, aby vše zkoumal. On může říci, že za jeho mládí bylo na rozkvetlých keřích srstky po 5—6 matkách čmeláčích, kdežto dnes je na 5—6 keřích sotva jedna. Tak podle Sm. ubylo i těchto v zemi žijících čmeláků (Bombus terrestris).

Smotlachu získá již v raném mládí příroda a život v ní. Příroda (zahrada, sad, pole) jej naučila pracovat. Houby se naučil znát a do kuchyně sbírat velmi záhy. A naučil se jich také vážit, neboť houby byly tenkrát jediným masem, které měl na svém chudém stole. Byly mu lahůdkou a nejen pochutinou, nýbrž i (zvláště některé druhy) i doplňkem potravin. To zejména platí o trubičkách starších hub hřibovitých. Ty měl — od útlého mládí nejradději. Od té doby si Sm. hub váží a cení nejen jako koření a pochutiny, nýbrž jako doplňkové, ba přímo biologické potraviny. Znamenají totiž pro něho i dnes ještě nejen změnu v látkách, které bere potravou, nýbrž i důležité vitaminy a speciální stopové látky a prvky, z nichž člověk jistě může jen získat. I příjemné vzruchy chuťové atd. mu houby působí. A jakou radost, osvěžení a zdravý pohyb má člověk při sběru hub. A kdo se odvažuje mu vyčítat, že to doporučoval i našemu dříve tak chudému lidu! Sm. nikdy neříkal lidu nabubřelé fráze o jedlosti a ceně hub, jak mu Cejp vytýká, nýbrž poctivou pravdu ze své zkušenosti.

A jak je to s jeho zkouškami, když mu lidé s pouhým doktorátem u věřícího spiritisty Velenovského nebo Cejpa, který psal „pro lid“ do Rodokapsu o houbách velké chyby, chtějí vytýkat nedostatek vzdělání? Zapomněl jsem na doplňovací zkoušky z hygieny, her, plování, šermu k profesuře tělocviku (1912), na habilitace z tělesné výchovy na UK a technice v Praze 1929 a 1930, na I. rigorosum na medicině r. 1939, před zavřením českých vys. škol. Má tedy Sm. více zkoušek, než kdokoliv z jeho pronásledovatelů ze školy Velenovského a daleko vyšší, úplnější a širší vzdělání ve všech směrech. Není to ubohé, když mu Cejp a spol. vytýkají nevzdělanost v různých pro něho dávno běžných otázkách? Na př. tiskovou chybu, kde místo Gilbert (je to dávno Smotlachova příruční kniha) bylo vytištěno Gillet. Tvrdí, že Sm. zaměňuje živé organismy s chemickými látkami (houbu Penicillinum za penicilin) „Pro Sm. neexistují Mikromycety“. „Sm. neovládá plně mykologii, neví nic o specialitě pohybu a vývoje“. „Sm. nezná ani zákony vývoje společnosti, neví, co to je mutace“. Atd. To vše mu vytýkají jako neznalost.

Sm. jde do života za prací — aby na vše stačil, pracuje od svého pobytu na U. K. 16 hod. denně i v neděli až do dneška. Neptá se, co mu to vynese, nejde za kariérou a nešplhá. Vybral si těl. výchovu na č. vys. školách, protože v ní nikdo nepracoval. Buduje Vys. sport ve velký ústav 13 let zdarma a bez peněz! Vlastním přičiněním dokáže velké dílo. A stejně buduje nauku o tělesné výchově, kde má sta nových myšlenek, jež se již uplatnily a ještě se uplatní. Jeho zásluhou dnes vítězíme v tenise, košíkové, odbíjené, v atletice, v lyžích atd. A jeho 600 tělových. prací přijde ještě na řadu!

A v houbách podobně. Přišed r. 1905 na U. K. vidí, že houby, které má tak rád a z přírody tak dobře zná, nikdo nestuduje. Vidí jejich veliký význam praktický (pro náš chudý lid) a veliký význam biologický a proto se jim věnuje. Opatří si v univ. kn. a v museu literaturu, Bezděka, Michaela atd. a dokončiv r. 1907 zkoušky z tělocviku a maje zajištěnou existenci jako suplující profesor, hlásí se u prof. Němce a Velenovského. U Němce uplatňuje symbiosu hub — zvláště hřibovitých — se stromy. Přinesl tam v květnu 1907 dva křemenáče březové, jako symbionty břízy. A prof. Velenovský, který houby nestudoval, přijal jej laskavě jako externistu pro botanický ústav. Sm. dostal stůl, mikroskop, knihy a začal pro botanický ústav studovat české houby. Pracuje úspěšně. R. 1910 odevzdává prof. Velenovskému první věd. práci, první českou o houbách »Monogr. č. hub hřibov.«, napsanou již r. 1907, kterou Vel. předložil r. 1911 Král. č. spol. nauk, kde téhož roku vyšla. Druhou práci napsal r. 1912: »Houby rouškaté« (systém) pro Bayerovu botaniku (otištěno 1913), třetí, »Život hub«, sestavil r. 1913, napsal 1914, byla vytištěna r. 1915 (když byl v poli). Sm. poznal — první na světě, že správný prostředek jak naučiti lid znát houby, jsou výstavy hub. Začal s nimi ve Třebši a v Nov Hradci již r. 1907, na vojně (s učiteli o prázdninách) r. 1908 (Josefov). Následovaly výstavy v Č. Brodě 1910, 1912 a pak velké výstavy v Praze 191 a 1913. Byly to výstavy hub toho druhu první na světě. U nás vzbudily veliký rozruch. Měly veliké návštěvy a stejně byly hromadně navštíveny i Sm přednášky a vycházky na houby, které se konaly v jejich rámci. Sm. tu n př. r. 1912 snědl much. červenou, pokládanou za smrtelně jedovatou, na zna mení a důkaz, že je jen opojně jedovatá, a smrtelné otravy, které se tehdy ji vyskytovaly (na př. r. 1912 rodiny Volkovy na Žižkově), že způsobuj dnes známá much. zelená, zbělená a bílá (tehdy spojovaná s much. citronovo v much. hlíznatou). Sm. měl tehdy kolem sebe již několik set houbařů, Kru č. houbařů pražských i venkovských, kteří mu na jeho přednáškách a výst vách pomáhali. Pro ně založil již r. 1909 bezpl. houb. poradnu a Mykologick ústav (obé prvé na světě) a r. 1912, kdy se zakládala »Botanická společnost jíž je zakládajícím členem, chtěl založit »Myk. společnost«.

Ale tu se objevila nečekaná překážka, protiakce č. I. Zakladatelé Bot. sp., ab

Sm. nemohl založit Myk. spol., utvořili při Bot. spol. sekci mykologickou a stanovili Sm., jenž byl tehdy a je samozřejmě dodnes zakládajícím členem Bot. spol. v Praze, jejím ne předsedou, nýbrž „ředitelem". A po nových úspěších „tělocvikáře" Sm. v r. 1913 (plné výstavy hub a přednášky) následuje protiakce č. II., již mnohem mocnější. Koncem října 1913 je svolána myk. sekce Bot. spol., pozván i Sm. a zde usneseno, aby české houby, které dosud zkoumal v bot. ústavu u prof. Vel. Smotlacha, převzal Velenovský sám, Sm. odkázán na tělocvik. V bot. ústavu vzat mu stůl, mikroskop, knihy ústavní atd. Musil odvést i knihy z musea a hlavně z univ. knih. Ty byly vypůjčeny pro prof. Vel. Saccardo, kterého tehdy Sm. odvedl, je pohřešován, neboť do univ. knih., odkud jej měl Sm., vrácen nebyl! To bylo koncem r. 1913. R. 1914 vypuká válka. Sm. narukuje v červenci 1914, je 2 léta v poli a pak $1^1/_2$ léta v zázemí. V poli prodlel v Polsku, na Bílé Rusi, Volyňsku. Sm. využije vojny — i v poli — ke studiu hub. Jsou mu milou oasou v obtížích a nebezpečích války. Studuje je v Haliči, v Polsku, na Bílé Rusi, v Ukrajině (Malin na Volyňsku) atd. Zjišťuje, že všude, kam přišel, rostou stejné houby jako u nás.

V zázemí poznává houby českého severu (Č. Lípa). A r. 1917 na podzim vyreklamoval jej prof. Němec na 6 přednášek a výstav o houbách v Čechách. V Praze překvapí jej překážka č. III., nenávist bývalé jeho sekce, nově vedené Velenovským. I lístky u hub na výstavě jsou mu přehazovány. Ale Sm. obstojí — vždyť má za sebou $3^1/_2$ roku války, a za pomoci prof. Němce, který nastupuje jako jeho podpora, může při svém návratu z vojny do školy (začát. r. 1918) i houbám se plně věnovat. A věnuje se! R. 1918 vydal u Kočího »Jedovaté houby« (10.000 výtisků) a s prof. Němcem fot. atlas »Naše houby« (dva díly). R. 1919 začíná vydávat u Kočího Časopis čs. houbařů (Myk. sborník). Veškerou práci — sta dopisů — spojenou se založením ČČSH i práci redakční, koná Sm. zdarma a také za své knížky nebere honorář. R. 1921 zakládá „Čs. mykologickou společnost", kam přibírá, vyjma Velenovského, jenž nebyl spolkově založen, ostatní naše profesionální mykology. Do výboru bere vedle prof. Němce prof. Kavinu a za místopředsedu doc. Kliku, který od r. 1919 usilovně za Sm. chodí. Avšak ten (protiakce č. IV.) r. 1924 sjednává palácovou revoluci ve Společnosti. Smotlacha — tělocvikář — má vypadnout a Společnost mají převzít botanici. Valnou hromadu Klika prohrál 7 : 107 a odešel z ní předčasně spolu s dr. Pilátem, který jako host se přišel podívat na Sm. porážku. Poražení zakládají »Klub« a časopis »Mykologii«, která, ač má podporu 10.000 od min. školství, 10.000 od min. zem. (ČČSH jen 1000 od min., šk.), r. 1932 (i klub) zaniká. Nikdo tu nic neobětoval[1])

V době krise drží se Čas. čs. houbařů i ČMS obětavostí Sm. a udrží se i do příchodu Němců 1939 a v době okupace, kdy Sm. začíná opět s přednáškami a výstavami a má tisíce návštěv. Časopis i ČMS ožívají. Hlásí se i členové a pracovníci »Klubu« a »Mykologie« a Sm. je důvěřivě přijímá. A hle, překážka V., již r. 1943 snaží se mu oposice ve spojení se stoupenci klubu pomocí Němců, s nimiž mají styky, vzít poradnu (ústav), časopis a ovládnout Společnost. To se nezdaří. Proto pokračuje proti němu, lidovému houbaři, protiakce vědců (VI.), kteří se sdružují ve věd. odboru ČMS, z něhož Sm. je vyloučen. Vše se šikuje proti němu. Ba, r. 1945 vstoupí do ČMS i Dr Pilát, který dosud stál mimo. A převrat připraví Smotlachovi a ČMS protiakci č. VII. prostřednictvím prof. Machotky a dalších »Akční výbor« (jediný toho druhu v republice).[2]) Akční výbor vede Cejp!

Akční výbor si vyzvedne peníze, adresáře a vydá proti Sm. — jen lidovému houbaři — 6 potupných letáků podepsaných »vědci« a několika neinformovanými venkovskými mykology, jimž do čela je proti Sm. kladen i jako nestor č. houbařů, Velenovský. Ale valná hromada v červenci 1946 rozhodne 367 hlasy proti 32 pro starý výbor, pro Sm. »Vědci« odcházejí, obnovují klub a Mykologii. Hned mají 50.000 Kčs od školství (Jedlička, který za

Němců převzal Sm. podivně vydání atlasu). A hned jde další protiakce (VIII.). Pp. Herink a Kubička udávají Sm., Jedlička a Klika se připojují: 1. že si založil samovolně (1909!) svůj výzk. ústav, 2. studoval na něm. med. fakultě. Ale Sm. se obhájí, předloží index, že se dal zapsat již r. 1933, se svolením všech činitelů úředních i akademických, když na české universitě medicinu studovati nemohl, neboť tam vládl jeho mocný urputný odpůrce z těl. výchovy. Smotlacha studoval medicinu jedině z toho důvodu, aby více věděl a aby zjistil pokroky v této vědě od r. 1905—11, kdy ji studoval neoficiálně. Je to touha a láska k vědě, která Sm. vede ke studiu do stáří a ne snaha po kariéře.[3])

Potupné letáky, úžasné útoky, udání malé houbařské protifrakce, (akce VII. a VIII.) v letech 1945 — 7 proti Sm. všemi prostředky podniknuté, odvedly mu jen několik málo nezasvěcených a chybně informovaných spolupracovníků (někteří se vrátili), sta však jich věrně zůstala, Smotlachu hájila a uhájila. Sm. dostal tehdy, jako dnes, mnoho dopisů. Sm. může říci, že se ve zlých dobách poznají praví přátelé a poctivé charaktery.

A proč ty útoky na Sm. (akce VII. a VIII.)? »Vědci« chtěli odstavit Sm. z mykologie, aby mohli přes jeho práci od r. 1905—1945 učinit škrt. Učinili tak aspoň za období 1905—1918, kdy nastolili prof. Vel. Česká Myk., dnes v Akademii věd, uvádí na př. pro Čechy po r. 1946 jako novum topolky, které Sm. nejen sbírá, ale i pěstuje již před 40 lety, a odrůdu choroše šupinatého, kterou Sm. popsal již r. 1908 a publikoval 1912 atd. O Smotlachově atlase »Naše houby« z r. 1918, viz níže. Prostě Č. M. a Klub pracují opravdu na novém základě. Následuje další akce (IX.) u min. informací. Mykol. sborník, lidový časopis, 3000 odběratelů, 400 spolupracovníků aktivních, má splynout s pasivní Č. M. (500 odběratelů). Ale Myk. sborník zůstává, pracuje usilovně. Avšak Č. M. je na tom lépe — vydává ji dnes, ač je pasivní, velmi levně a bohatě, Čs. akademie věd. To leckoho odvádí od Sm., ČMS a Msb.

Líčili jsme běh Sm. života v mykologii. Sm. je člověk práce, která je jeho vrcholnou radostí a pravým štěstím. Pracuje neúnavně až 16 hodin denně i v neděli a o »dovolené«, které dosud nepoznal. Za svého života nebyl Sm. v hostinci nebo v kavárně, na odpočinku nebo na zábavě. Pracuje nadšeně, socialisticky, pro náš lid a pro celek. Jen v Praze měl od r. 1912 2500 bezplatných přednášek, v nichž řekl vždy něco zcela nového, 60 výstav, ve své ústřední bezplatné poradně vyřídil od začátku (1909) na 125.000 zásilek a donášek hub vedle tisíců porad stran pěstování hub, o dřevomorce atd. 50 původních druhů hub jedlých rozmnožil na 1200 a s poživatelnými na 1700, zrušil prašivky, počet jedovatých hub omezil na 20 nebezpečných, z toho 5 smrtelně a na 130 podezřelých. K tomu přistupují tisíce vycházek na houby, pak dalších 140 kursů a výstav, sta přednášek v celé ČSR, trvalá celoroční práce studijní, výzkumná, pokusná atd. Všechna tato práce a tisíce původních myšlenek je jen částečně obsažena v 600 pracích tělovýchovných a v 1000 pracích mykologických a biologických. Avšak daleko více jeho myšlenek čeká teprve na uveřejnění. Nutno říci, že dnes, v 70 letech svého života, je jen malým pensistou. Nedostalo se mu žádných odměn, žádného uznání za jeho celoživotní práci*), dostatek nenávisti a ústrků od konkurence, která vznikla vždy dodatečně, zřejmě ve všem Sm. napodobujíc. Vzpomeňme na Smotlachův atlas »Naše houby« z r. 1918 a Pilátův »Naše houby« z r. 1953. Ovšem Sm., jako průkopník, který sám si musel houby nasbírat, určit, prostudovat, vařil z vody a napsal vše zdarma, ale Pilát dnes píše v Museu. Konstatujeme konečně, že v uvedených devíti akcích (I.—IX.) proti Sm. přímo nebo nepřímo

Když byl již tento článek vysázen (ale neuveřejněn), přišlo Sm. velmi cenné uznání od činitelů zvlášť k tomu povolaných. Vizme Mykol. sborník XXXI., str. 95. Ministrům Uhrovi, Marku Smidovi, Jankovcové a předsedovi Čs. ak. zem. věd. ak. Klečkovi třeba tu vysloviti dík, že Smotlachovi, zejména také v jeho těžké nemoci, velice prospěli. To platí též o blahopřání dalších členů vlády, ministrů Plojhara a Neumana (MSB 1954, str. 134).

vedených, nikdy nezačal on, vždy byl sám napaden, vždy se jen hájil. A hájí se i dnes ve svém životopise. Nechtěl nikdy nikomu konkurovat a volil si tak své vlastní obory, cesty a způsoby práce, aby nikomu nepřekážel. Ale to mu nepomáhá. Jeho přímí nebo nepřímí žáci, ba jen žáčkové (viz akce I.—IX.) vrhají se stále na něho, který jakožto socialista se snažil celý život činit dobře, prospívat lidu, celku a který se snaží o to i dnes. I dnes ještě znemožňují mu práci, odmítají jej na nových a nových místech, kde místo něho namnoze pracují úplní začátečníci z jeho starých a původních oborů, na př. symbiosy hub se stromy. Sm. nemá nakladatele na své knihy, ač by byly ihned rozprodány.[4])

Nakonec slyšme, co chce doc. Smotlacha na sklonku své životní pouti. Chtěl by na konci svého života dokončit a znovu vydat (doplněné ovšem) své práce, chtěl by nadiktovati do knih své životní zkušenosti, výzkumy, studie, vydat další díly svých atlasů atd.

To všechno nemůže, nemaje ani prostředků, ani pracovních sil. A připomeňme si ještě, že Sm. má svůj nezaplacený účet za sta prací a nových myšlenek v tělesné výchově, v pomologii, biologii, anthropologii.

Tento můj stručný článek byl zapsán a vysázen v lednu 1954, kdy byly slaveny sedmdesáté narozeniny Smotlachovy a kdy mu, těžce nemocnému, gratulovala i jeho vnučka, jak bylo zachyceno v Mykolog. sborníku, časopise populárně vědeckém, ve zvláštním článku Miškovského, jenž byl zcela oddělen od ostatních článků a tištěn kursivou. To bylo prof. Cejpem a spol. vytknuto Smotlachovi jako redakční vada. A jejich osobní útok na Smotlachu není redakční vadou Preslie? Již z mého stručného životopisu Smotlachova z ledna 1954 vysvítá, že útok Cejpův na něho je jen opakováním útoků starých, které byly vždy nadobro odraženy, nebo se minuly cíle. Tento můj článek jsme zadrželi, nechtěli jsme jej uveřejniti, rozvířovati hladinu a jak se nám teď hodí. Je jasně viděti, že i akce X. Cejpa a spol. proti Smotlachovi je naprosto neoprávněná. Smotlacha znovu a znovu překáží malým, kteří chtějí býti velkými.

1. Dnes prof. Klika vede katedru botaniky na UK. Na podnět této katedry botaniky UK, čili prof. Kliky, byla sepsána celá „kritika" Sm. v Preslii (akce X.) Prof. Klika vede také Botanickou společnost, jejímž zakládajícím členem z r. 1912 je i Smotlacha. Ta právě vydává Preslii, jež má svým článkem proti Smotlachovi (akce X.) napraviti a ovládnouti ČMS a odstranit Smotlachu z mykologie, a to v době, kdy se mu šťastně podařilo překonati řadu těžkých nemocí, které jej v posledních třech, skoro čtyřech letech a zvláště v r. 1955 silně ohrožovaly na životě. Jednu z nich polyneuritis diabetica — pseudotabes) vyvolala po prvé u Smotlachy právě akce VIII., r. 1945—46 proti němu podniknutá. Klika „Mitarbeiter" se sudetským časopisem „Natur u. Heimat" atd. za okupace, předseda komise, která dala Velenovskému čestný dar 25.000 Kčs, udal r. 1945 Smotlachu na technice neprávem ze studií mediciny na něm. fakultě (akce VIII.). Před tím byl původcem akce IV. proti Smotlachovi. Je dnes zřejmě osobním i odborným nepřítelem Smotlachovým, ač Sm. uveřejnil tři jeho, z literatury vypsané články v I.—III. r. MSB a vzal jej do ČMS r. 1923, jako místopředsedu. Odměnil se mu akcí IV. a VIII. a dnes i X.

2. Vedení ČMS ujímá se r. 1945—6 Cejp, jako předseda akčního výboru ČMS, České mykol. společnosti, označené nově — Benátecká 2. Tabulka ČMS v Praze III, Karmelitská 14 — byla v noci Charvátem vyloupnuta ze zdi a hned pořízeno i nové razítko za peníze staré ČMS. Doc. Cejp, jenž se již za okupace (akce VI.) k tomu chystal a který se zabývá nižšími houbami a nikoliv houbami velkými čili kloboukatými (Makromycetes), útočí r. 1955 na Smotlachu již po třetí. On vedl za okupace jako redaktor „Přírodní vědu", která nesla na obálce německé velké V (Victoria) na celé přední straně a uvnitř přinesla obraz pověstného Heydricha. Proto nebyla vůbec zastavena. Mykol. sborník byl již r. 1942 zastaven, neboť se okupantům nepřizpůsobil.

Jak jsme již sdělili, doc. Cejp vedl za okupace také houbařskou obálku pověstného Rodokapsu, což Sm. odmítl, neboť to pokládal za nedůstojné českého vědeckého a universitního pracovníka. A představte si, že by byl Smotlacha tehdy nebyl odmítl. Co by dnes Cejp a spol., akce X. a celá Velenovského škola (Klika, Pilát, Herink, Kubíčka, Charvát a Cejp) proti Smotlachovi dělala? Doc. Cejp bral pro Rodokaps obrazy hub, ač máme dosti svých vynikajících malířů, z populárních německých autorů. Některé obrazy jsou pozměněné, jiné plagiáty, což jistě Rodokapsu, ale také Cejpovi v okupaci prospělo. Ale české vědy a university Karlovy to nebylo důstojné. Při tom se doc. Cejp dopustil mnoha hrubých chyb, obr. 42., 43., 46., daleko větších, než vytýká Smotlachovi. Na př. muchomůrku citronovou prohlásil za smrtelně jedovatou a uveřejnil v Rodokapsu její obraz (viz obr. 42), který je zřejmý zmetek. Hlava její je z much. citronové, noha z much. zelené. Je to první vědecký mykologický zmetek (druhý je v II. atlásku Jedličkově) v ČSR. A co je to vlastně?

Obr. 40. Úvodní strana na obálce „Rodokapsu", pověstného amerikánského časopisu, do něhož psal doc. Cejp za okupace na zadní straně obálky o houbách. Byly tu vždy na každém sešitě 4 velké barevné obrázky hub, namalované podle obrazů (někdy i plagiáty) z německých autorů Grambergera a Michaela, doprovázené podrobnými popisy Cejpovými. Zde právě se uplatnily jeho hrubé chyby na znamení, že on — universitní mykolog a přísný kritik Smotlachův, velkým houbám (skoro vše v textu jen opisoval) mnoho nerozumí. Tak obr. 42, jak ještě uvedeme, přináší zmetka muchomůrky citronové s hlavou zmíněné muchomůrky, ale na spodu nohy s pošvou od muchomůrky zelené. Tuto zmetkovou muchomůrku citronovou prohlašuje za jedovatou, ač Sm. dávno předtím ukázal, že je naprosto neškodná. Dále zobrazuje, viz obr. 46, neškodnou, ba jedlou much. tlustou čili šedivku. Ta však je na obraze od něho chybně označená jako jedovatá much. tygrovaná, což je zřejmě laický název (nezná tygra). Správně by se měla nazývat much. pantherová — Amanita pantherina (Fr.), kdyby to nebyla šedivka. Tím způsobil Cejp veliký zmatek, který jistě často vedl k otravám, neboť méně znalí houbaři pokládali, vidouce jeho obrázek (a pověstný Rodokaps, jejž Cejp učinil svými obrázky ještě pověstnějším, byl za okupace velmi rozšířen), za jedovatou muchomůrku šedivku a sbírali pak pantherku. Vždyť jeho much. tygrovaná má nad prstýnkem a na něm i známé rýžky muchomůrky šedé, i tlustou plodnici a lupeny. A ptáte se, proč psal C. do Rodokapsu? Inu, škola Vel.).

Cejpova a spol. „věda", „polověda" či „pavěda"? A tento odborník a mykolog a při tom universitní profesor, se Smotlachu odváží kritisovat. Každý si udělá úsudek sám. Fakt je, že při tolika velkých (9) dřívějších útocích (bylo i mnoho menších) i Cejpových, jsme mlčeli. Po prvé dnes o Cejpovi, profesoru Karlovy university, spolupracovníku Rodokapsu, mluvíme jen proto, že se hájíme.

Na obsazení původní ČMS, vedené Smotlachou, funkci předsedy a k přednášení na místě Smotlachy, se doc. Cejp připravoval již za okupace. Cvičil se ve velkých houbách (také jiní se k témuž účelu cvičili), a vypůjčil si prostřednictvím p. Charváta (který celou akci

VII. a VIII. proti Smotlachovi vedl, a jenž cvičil se v konkurenční poradně, kterou tehdy si založil v Praze II, Krakovská ul., kde měl hned na začátku na 26 otrav nepravou sadovkou) ke své přednášce Smotlachovy diapositivy hub. Smotlacha je ochotně půjčil, měl radost, že docent z hub mikroskopických se věnuje i velkým houbám. Netušil, že je to příprava na odstranění jeho, t. j. Smotlachovy osoby a SVŠM (Smotl. věd. školy mykologické) z čs. mykologie a nahrazení jich „vědci" ze školy Velenovského a z Čs. mykologie (časopisu to Čs. ak. věd): Klika, Pilát, Herink, Kubička, Charvát, Cejp atd., kteří nemohli se sami již za okupace a hned po ní dočkati popularity, kterou Smotlachovi záviděli, což i dnes je hlavní příčinou útoků (akce X.) na Smotlachu.

3. Na ministerstvu školství držel nad „Akčním výborem" a Č. mykologickou spol., Praha II, Benátecká 2, vedenou r. 1945—46 Cejpem, Charvátem atd., ochrannou ruku rovněž nepřítel Smotlachy a vědecký referent ministerstva, kdysi asistent Velenovského, V. Jedlička, (to byla akce V. a.). Ten jim ihned dal peníze na Č. mykologii (50.000 Kčs). Adresář členů ČMS si odnesli spolu s penězi 13. VI. 1945 z úřadovny společnosti. A všem členům ČMS bylo tenkráte posláno 6 potupných letáků proti Smotlachovi, pořízených za peníze ČMS. A později byla jim poslána i Č. mykologie, která se tak u neinformovaných členů ČMS v některých případech uchytila. To je hlavní zdroj původních odběratelů Č. mykologie. I dnes ještě žijí tiskové podniky školy Velenovského z popularisační práce dra. Smotlachy, který nemůže tisknout své knihy.

4. Ovšem nejsurovější útok na Sm. nastává v září 1955, kdy po těžkých nemocech Sm. opouští sanatorium, aby uskutečnil své tradiční pražské přednášky, výstavu atd., překvapí jej náhle, jako rekonvalescenta, úporný útok X., vedený prof. Cejpem, Smotlacha místo klidu a místo klidné a poctivé práce, musí se hájit proti nehoráznému, nekritickému a místy i naivnímu útoku, jenž je plný urážek, pomluv a utrhání na cti, a znovu se zaměstnávat nejen starými útoky proti sobě (akce I.—IX.), nýbrž i akcí novou, která je oněch 9 pokračováním a která chce, aby Smotlacha, když nezanikl na Olšanech, rychle zmizel v propadlišti mykologie. Jde tu o to, aby jeho dávná, dodatečná, pozdní a většinou i mladistvá konkurece mohla se uplatnit, když to jinak nedovede.

Když čtete „kritiku" (akce X.) Smotlachovy práce v Preslii, divíte se, kde se prof. Cejp a jeho kolegům naučilo neslušným a urážlivým výrazům, kterými ve své kritice Smotlachu a jeho spolupracovníky častuje: **„Smotlacha a jeho posluhovači", „Demagogické závěry", „Úvahy zvláště pro polovzdělané měšťáky"** (rozumí se z řad odběratelů MSB), **„Smotlacha dokazuje jedlost hub fakirskými pokusy" atd.** Cejp a spol. užívají v celé „kritice" na 100 takovýchto ušlechtilých výrazů. Odkud je asi čerpají? Vše je jasné: Z Rodokapsů, kde za okupace obrazy (viz obr. 42) a hlavně ovšem popisy hub jsou Cejpovy. Je to jeho habilitační práce pro UK, pro redaktorství „Čs. mykologie" a „Preslie" (čili pro 2 časopisy Čs. akademie věd), což vše mu dnes dodává kuráž na Smotlachu. Cejp se zřejmě zkazil v Rodokapsu a patrně i jeho spolupracovníci. Pohleďte jen na jejich pozvánku (obr. 41). Tři mladí muži (dva z Cejpovy party). A podívejte se na obr. 40. Také tam jsou 3 mladí muži (trojlístek) připraveni k akci, trochu jiné, než je akce X., ale jistě také k akci útočné, přepadové. Ale na starého pensistu, rekonvalescenta po těžkých, dlouhých nemocech ještě existujícího a pracujícího, i když by byl finančně dobře zásoben, jak to pomlouvačně a podezíravě myslí Cejp a spol., by jistě ani oni nešli!

Že mají zálibu Cejp a spol. v amerikanismu — získali ji v Rodokapsu? — je vidět z toho, že propagují v kritice Smotlachově opožděné (z r. 1821!) Grayovo názvosloví hub: Suillus Micheli, Leccinum Micheli atd., jež na př. vynikající mykolog SSSR Vasilkov naprosto neuznává (viz článek Jana Sv. Hradeckého v tomto sešitě), pokládaje je za kusé a zbytečné. Ale oni Smotlachovi vytýkají, že tohoto názvosloví neužívá v MSB, v časopise sice vědeckém, ale současně lidovém a ve svých pracích, rovněž pracujícímu našemu lidu určených.

V akcích (I.—VIII.) proti Smotlachovi stavěn byl „světový mykolog" Velenovský do fronty proti Sm. a byl proto nazván i nestorem české mykologie, ač začal vědecky pracovati v houbách teprve v listopadu 1913, když byl Sm. koncem října 1913 po osmiletém pracovním pobytu v jeho ústavu a po úsilovné práci v českých houbách (napsal tam 3 práce), z něho náhle, po svých úspěších, vyřazen (akce II.). Aby nestorství Velenovského proti Smotlachovi bylo i úředně potvrzeno, obdržel Velenovský nedlouho před smrtí dar 25.000 Kčs (komisi „předsedal Klika) a měl být navržen i na Nobelovu cenu, aspoň se o tom mluvilo, aby Sm byl úplně potřen. (Budiž znovu poznamenáno, že neútočíme, nýbrž že svého předsedu Dr. Smotlachu od r. 1912 po prvé tiskem hájíme. Náš způsob obrany je mnohem mírnější, než útok Cejpův a spol. na Sm. v Preslii.) A píšeme jen pravdu!

Dodatek ke Smotlachovu životopisu.

Akce X. proti Smotlachovi a Čs. mykol. společnosti (ČMS) v časopise Preslia, jenž jest orgánem Bot. společnosti (Smotlacha, jak již bylo sděleno, jest jejím členem zakládajícím; předsedou je prof. Klika), volá na Smotlachu, na ČMS a na Mykol. sborník (MSB) úřední komisi, složenou ze starých jejich nepřátel. Prof. Klika, viz akce IV. a VIII., vede katedru botanickou při UK, která akci X. pro Sm. vyvolala a přímo si vyžádala, a Čs. mykol. klub je ve svém vedení tvořen malou nepřátelskou frakcí odpadlou z ČMS, když byla na valné hromadě r. 1924 (7:107 hlasy) a znovu r. 1946 (32:367 hlasy) viz akce č. IV. a VII. poražena a z ČMS dvakráte vypadla. Avšak Smotlacha ji ve své smířlivosti za okupace znovu do ČMS přijal. Je zřejmo, že na př. prof. Klika (bot. katedra UK), který byl účasten na akci IV. a VIII. proti Smotlachovi a plně při tom poražen, nemůže býti soudcem nad

SLOVANSKÝ DŮM

KULTURNÍ A SPOLEČENSKÉ STŘEDISKO UNV HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY

Sál č. 5 — 19.30 hodin CYKLUS PŘEDNÁŠEK

JAK POZNÁVÁME HOUBY

24. května 1955 ● Jak poznáváme houby
7. června 1955 ● Naše jedovaté houby a otrava houbami
21. června 1955 ● Jedlé houby a jejich použití
5. července 1955 ● Naše hřibovité houby

Hovoří: Dr František Kotlaba Zdeněk Pouzar Dr Mirko Svrček

Přednášky budou spojeny s demonstrací materiálu — Vstupné Kčs 2

Obr. 41. Pozvánka pp. Kotlaby a Pouzara, z party Cejpovy, útočící na Sm., kteří zvali veřejnost ke svým 4 přednáškám (rozpravám) o houbách, jež se měly konati v květnu až červenci 1955 v nejvýznačnějším pražském přednáškovém sále Slovanského domu v Praze na Příkopech, kde je kulturní a společ. středisko ÚNV Praha. Ač byla provedena těmto 4 přednáškám velká reklama, přišlo na první přednášku jen 9 návštěvníků. Byli to houbaři ČMS, které tam naprosto v dobrém a přátelském úmyslu poslal autor Smotlachova životopisu Dr Vávra. Avšak konaly se jen 2 přednášky v květnu, druhé 2 (v červnu a červenci), byly od ÚNV pro malou návštěvu zrušeny. Pochopíte, že se pp. Kotlaba a Pouzar zlobí na Sm., který má na svých přednáškách velké návštěvy. Však jsou také oba mezi velmi přísnými kritiky a útočníky na Sm. z družiny Cejpovy. Oba se snaží vyznamenat, kde mohou. Tak na př. ve Vesmíru, snaží se uplatnit pro praktickou mykologii (což je věda stejně hodnotná jako mykologie teoretická) chybné názvy smrtelně jedovatých muchomůrek. Kdežto ČMS a MÚ propaguje dávno názvy smrtelně jedovatých muchomůrek zelené, zbělené a bílé místo nevarujících a pro nás chybných a zastaralých much. hlizňaté (hlízovité), jarní (roste u nás teprve v létě) a jizlivé, kteréžto jméno nic neříká a naprosto nevaruje. Avšak škola Velenovského včetně Cejpa, Pouzara a Kotlaby v posledních letech, co byl Sm. nemocen, tyto chybné názvy udržuje, což přirozeně vede k smrtelným otravám, neboť Sm. nauka otravám zabraňující nemůže se pro nápor školy Velenovského uplatnit. V Maďarsku se uplatnila, tam otravy faloidní (much. zelenou, zbělenou a bílou) zmizely. Bránit smrtelným otravám, jako činí ČMS, MÚ a MSB, to pro Velen. školu není dosti vědecké. Vědecké je, když na př. p. Kotlaba podniká cesty po Moravě, aby tam znovu našel střechan, který tam r. 1934 zjistil Spyt. Krejčí a který určil a popsal v Myk. Sb. Sm. Jak tato „věda" prospívá pracujícímu lidu a státu??

Smotlachou, neboť je jeho vášnivým nepřítelem a tudíž osoba zaujatá,stejně jako je i prof. Cejp, Pilát, Charvát atd., t. j. celá škola Velenovského. Akce X. je zřejmě vyvolána úspěchy mimořádného nadání a padesátileté mravenčí píle Smotlachovy, který se jako socialista od svého příchodu na universitu K. (r. 1905) věnuje z lásky k přírodě, k životu v ní a k lidu bezplatně všestranně houbám. Mykologii buduje a hned ji popularisuje. Při tom, jelikož myslí na sta svých houbařů a spolupracovníků z lidu, z nichž chce vychovat přátele a znalce přírody, mluví s nimi řečí jasnou a srozumitelnou, podle jeho odpůrců nevědeckou. To se týká i názvosloví hub, kde jsou mu činěny neprávem výtky. Smotlacha při svém šíření znalosti hub mezi naším pracujícím lidem, (hledá v něm i lidové vědecké spolupracovníky a začal již r. 1907) musí názvosloví hub i vědecké pokud možno zjednodušovati, upravovati a ne znovu a znovu měniti, jak to činí mnozí „vědci", pokládajíce to za vědu. To je veliké Smotlachovo umění. Proto má také sta spolupracovníků. To vše mu vytýkají i ti, kteří jej jinak zcela napodobují: poradna, výstavy, přednášky, Atlasy a podobně. On začal r. 1905, 07, 09, 18, 19, 21 atd. Oni daleko, daleko později. On jim ukázal a ukazuje cestu. On první z lásky k přírodě a k lidu zdarma začal a dodnes úsilovně zdarma pracuje, a oni, jsouce za to dobře placeni, činí totéž, pracujíce na tom, co Sm. již dávno udělal a nemajíce očekávaných úspěchů, bijí do Sm. Výtka, že se Smotlacha nedrží přesné formy mezinárodního vědeckého názvosloví, není vůbec na místě, protože nemůže míti plně platnost v časopise sice vědeckém, ale k tomu lidovém a popularisujícím. Smotlacha, který

začal vědecky pracovati již v r. 1905 — kdy žádná pravidla ještě neplatila — a všechny staré autory prostudoval, přirozeně všechna vytýkaná mu pravidla dobře zná, ale v Mykol. sborníku by nebylo na místě, plně je uplatňovat, neboť by se stal svým čtenářům méně přístupný. I starší naši autoři, Bezděk, Macků, Velenovský a dlouho i Pilát je vůbec neuplatňovali, neboť na př. pro Bezděka (a Sm.) původně neplatila. Vědečtí čtenáři Mykologického sborníku a spolupracovníci vysokoškolští o zmíněných pravidlech však dobře vědí (přinášíme je v listě od svého spolupracovníka Jana Sv. Hradeckého podle sovětského mykologa Vasilkova; poslal nám je stručné, ale správně také Dr Pulchart) a názvosloví v Mykol. sborníku si podle toho vždy opraví. Máme přece na 3000 odběratelů a jistě mnohokrát více čtenářů, a ti z velké části na př. nestojí o jména latinská vůbec, tím méně o přísně vědecká. My ovšem se nomenklatury světové držíme a budeme vždy se držet. Výtka Cejpova je i zde, jako všude jinde, úplně neoprávněná, tím spíše, že Cejp a spol. sami ve výtce činěné Smotlachovi v „Preslii" chybují, neboť propagují přitom dosud ještě mezinárodně neplatné názvy (viz o tom zmínku ve zmíněném článku v tomto sešitě od s. Hradeckého podle Vasilkova z roku 1952!) britského autora mykologa Graye, na př. Suillus Micheli, Laccinum Micheli z r. 1821). Budiž zde připomenuto, že za okupace, když doc. Cejp popisoval houby v Rodokapsu podle Grambergra a Michaela, německých to mykologů, uváděl tu latinská jména bez autorů vůbec. A přece již tehdy platila mezinárodní pravidla názvoslovná, která Cejp Smotlachovi dnes (akce X.) vytýká. Není to při nejmenším podivné?

Avšak přímo komické je, že těchto mezinárodních pravidel se drží mykologická škola Velenovského včetně Cejpa a spol. teprve od nedávna, od kdy je to její opravdu „vědecký objev". Dříve je, ač už platí dávno před tím, nikdo ze školy Velenovského, včetně jeho samého, nerespektoval. Ale na Sm. musí být přísnost! Budiž konstatováno, že ani Velenovský, ani Pilát nečetli, ani ve svých pracích nerespektovali názvoslovně ani obsahově starší české mykologické práce Bezděkovy, Macků, Smotlachovy, Bayerovy a pod. a tvoří si i české názvy zcela nové, ač i zde právo ancienity je jasné. Vzpomeňme si jen na kováře a koláře t. j. koloděje u Piláta. Pilát vůbec nedbá na př. starých výzkumů Smotlachových. Takových chyb je proto v jejich pracích husto. Aby je mohli omluvit, musí Smotlachu, který začal ve vědecké mykologii pracovat již r. 1905, zničit. Ale v tom jsou na omylu, i když dnes zřejmě vládnou (Smotlacha byl skoro 4 léta nemocen!). A vládnou dobře! Vždyť oni diktují nové názvy hub. Oni jsou věda a svět (kosmos). Oni jsou mykologická forma kosmopolitismu. Mlčeli jsme od prvních útoků na Sm., t. j. od r. 1912—13 (akce I. a II.) do dneška, kdy se poprvé hájíme.

Smotlachovo vzdělání je podezíráno jak v „Preslii" v kritice Cejpa a spol., tak v celé škole Velenovského, pro níž je tělocvikář (pro tělocvikáře byl zase houbař, pro pomology a zoology — to k vůli čmelákům — houbař nebo tělocvikář), ačkoliv jeho vzdělání je daleko větší v každém směru, než kohokoliv z kritiků. A to platí v našem případě jak pro celou školu Velenovského, tak samozřejmě pro Cejpa a spol., kde zejména mladí Cejpovi útočníci na Sm. se musí ještě velmi mnoho a dlouho učit a ještě velmi mnoho a dlouho studovat, aby jen část Smotlachova vzdělání, na př. jen v jeho zkouškách na UK a v jeho cestách Evropou, mohli dosíci. My se jim ovšem nedivíme, protože jsou dosud mladí a jsou vedeni nejen Cejpem, nýbrž celou školou Velenovského k boji proti Sm. a k hanbě na př. za střechanem, místo co by se od Sm. měli učit jak pracovat ve vědě pro lid a dnes dokonce, a to platí o celé škole Velenovského, jemu jako starému nemocnému pensistovi v práci jeho pro lid pomáhat. To je přece v dnešních intencích našeho národa a státu pomáhat v práci užitečné celku a nikoliv ji poškozovat, překážet, bourat a bořit. Proč katedra botaniky UK nařídila Cejpovi a spol., aby zkritisovali Smotlachu? Proč to udělala? O čí zájmy tu jde? Sm. přece nikdy na nikoho z nich neútočil, jen pracoval a pracuje! Inu, inu! Škola Velenovského!

Srovnejme nyní vzdělání obou stran (aspoň ve zkouškách a ve studijních cestách cizinou). Na jedné straně vzdělání celé školy Velenovského, na druhé Smotlachy samého.

Co má škola Velenovského ve zkouškách? Velenovský: doktor filosofie, habilitace z botaniky; Klika: doktorát filosofie, habilitace z botaniky; Pilát: doktorát přírodních věd (botanika u Velenovského), habilitace z botaniky (mykologie) na UK odmítnuta; Herink (jako jeho pomocník Kubíčka): doktorát mediciny, Smotlacha prostudoval celou medicinu 2×, má zkoušku z I. rigorosa a vnitřní mediciny a farmakologie (Jahn), ostatní prostudoval, ale vzhledem k zavření českých škol 17. XI. 1939, zkoušky zastavil; Charvát byl agentem Telefunken s radiemi; Cejp má doktorát filosofie nebo přírodních věd hlavně u Velenovského a habilitaci z botaniky. Smotlacha má více zkoušek než všichni ze školy Velenovského: profesuru tělocviku pro gymnasia podle starého (1907) i nového typu (1912), profesuru pro gymnasia z mathematiky a fysiky (1909), přírodních věd (1910): mineralogie, zoologie, botanika. Dále má doktorát filosofie (1911), psychologie (Krejčí), pedagogika (Drtina), botanika, mykologie (Němec, Velenovský), pak habilitaci na UK 1929 a na technice z tělesné výchovy (1930), a konečně zmíněné již I. rigorosum z mediciny (fysiky, anatomie, chemie, biologie, fysiologie, histologie) a zkoušku z farmakologie a mediciny vnitřní (1939 před zavřením českých vysokých škol).

Smotlachu zkoušeli z české UK profesoři: Janošík (anatomie); Petr, Studnička (mathematika; Strouhal, Kučera (fysika); Weigner, Matiegka (tělovýchova, anatomie a anthropologie; Kabrhel (hygiena); Milbauer, Brauner (chemie), Krejčí (psychologie), Drtina (pedagogika), Vrba (mineralogie), Velenovský (botanika), Němec (botanika, anatomie a fysiol. rostlin, mykol.), Vejdovský (zool.). Na něm. un. Grosser (anat.), Furth (fysika), Prings-

Obr. 42. Zde je zmíněný již zmetek univ. prof. Cejpa, příslušníka Mykologické školy Velenovského, uveřejněný v Rodokapsu. Podle něho je tu zobrazena much. citronová — Am. citrina, kterou označil jako smrtelně jedovatou. V skutečnosti však je tu jen klobouček od much. citronové, kdežto nožka s pošvou odpovídá smrtelně jedovaté much. zeleně. Také připojený obrázek v pozadí je m. zelená. Obrázek zmetkový byl přemalován podle vyobrazení staré much. hlíznaté — Am. bulbosa Bull. z Michaela. U Michaela (viz obr. 43) jsou na společném obraze 3 plodnice (vpravo) muchomůrky zelené (s pošvou na spodu nohy a s kloboukem beze zbytků) a 1 plodnice (vlevo) typické much. citronové s hlízou (plachetka je tu ve své spodní části přirostlá) na noze a se zbytky plachetky (hořejší její část) na klobouku. Oba druhy (viz obr. 43) dohromady tvořily dříve much. hliznatou — Am. bulbosa (Bull.). Avšak Smotlacha oba druhy od sebe oddělil, much. hliznatou (A. bulbosa Bull.) již r. 1909 zrušil — publikoval to později — rozděliv ji správně, t. j. na much. citronovou a much. zelenou. Avšak univ. prof. Cejp učinil v Rodokapsu za německé okupace (viz náš obr. 42) jinak. Vzal z uvedeného obrazu z Michaela (obr. 43) jednu plodnici (zadní) vpravo much. zelené a pak utvořil druhou část obr. 42, t. j. slavný svůj kombinát (zmetka), vzav z obrázku much. citronové klobouk se zbytky plachetky (viz na obr. 43 plodnici (vlevo) a z dalšího obrázku much, zelené (na obr. 43 je vpravo vpředu) pošvu na spodu nohy. U něho je prostě (viz znovu obr. 42) i much. citronová s pošvou čili zmetek uměle spojený ze dvou různých plodnic dvou druhů hub v jednu plodnici. A to je dnes univ. profesor mykologie v Praze, v Čechách a v ČSR (kde zná dnes dobře obě houby statisíce lidí)! Připomínáme, že jsme 42 let mlčeli, snesli 9 útoků školy Velenovského a že dnes kritisujeme a ukazujeme fakta jen proto, že se hájíme proti útoku desátému!! Ten vyvolal proti nám Klika, vede Cejp. Klika vedl útok IV. a VIII., Cejp útok VII. Ve všech případech byli poraženi, a jsou i dnes, když se zkritisují nesprávné jejich výtky a ukáže se na jejich skutečné chyby a nedostatky.

heim (biologie), Kohn (histologie), Tschermak (fysiologie), Starý, Zeynek (chemie), Jahn (vnitřní medicina). Hezká řádka profesorů známých jmen zkoušejících (ale také před tím učících) Smotlachu! A všichni byli spokojeni. A teď si představte Cejpa a spol. a jejich mykologické a vědecké vzdělání proti Smotlachovi opravdu jen velmi částečné. A přece se proti němu nafukují a jeho za nevzdělance pokládají. Co tomu řeknete?

Studijní cesty Smotlachovy od I. svět. války s programem: těl. výchova, sport, rekreační zařízení (parky), botanické a zoologické zahrady, zahrádky, čmeláci, lesy a zvláště též houby, jsou: Smotlacha byl **jednou:** Velká Rus (1938), Ukrajina, Halič, Volyňsko (1914—1916), Jugoslavie, Maďarsko (1947), Italie (1927), Švédsko, Dánsko, Norsko (1930) Švýcary (1929), **dvakrát:** na Bílé Rusi (1915, 1938), Belgie (1928, 1929), Holandsko (1928, 1929), Anglie (1928, 1929), **třikrát:** Polsko (1914—1915, 1931, 1938), **čtyřikrát:** Rakousko (1916, 1927, 1929, 1932), **pětkrát** Německo (1928, 30, 31, 36, 38), **sedmkrát** Slovensko. Také v tomto směru se nikdo z útočníků z Velenovského školy se Smotlachou, podle Cejpa a spol. úžasným nevzdělancem (!) vůbec srovnávat nemůže. Jedině Pilát (který má výhodné postavení v muzeu) cestuje v posledních letech za studiem hub i v cizině, ale stejně tolik krajů, co poznal Smotlacha, ani zdaleka neprostudoval.

Nestranný soudce musí uznat, když uváží jen zkoušky a studijní cesty Sm., že tu má Velenovského škola a zvláště mladí od Cejpa ještě mnoho a mnoho dohánět. (Cesty za střechanem tu nestačí.) To ovšem platí také o Klikovi, vedoucím botaniky, který dal příkaz Cejpovi a spol., aby Smotlachu posoudili! On sice popsal také jeden nějaký čas pro nás Čechy cizí kraj (r. 1938—45!), uveřejniv v Berliner Zentralblatt r. 1939 svou práci „Wälder des Milleschauer Mittelgebirges". Smotlachu si také dovedl získat, takže jej dal zvolit dokonce místopředsedou ČMS pilně z literatury sepsanými články v prvních 3 ročnících MSB, než na něj podnikl r. 1924 o valné hromadě ČMS útok, kde byl poražen 7:107 hlasům.

Pokračování.

Jar. Tušla:

Propagace hub na vesnici.

И. Тушля: Пропаганда грибов в деревне.

O prázdninách 1955 osiřela škola na dlouhých 74 dní a s ní i naše stálá celoroční výstavka hub. I připadli jsme na myšlenku, šířiti o prázdninách znalost nejdůležitějších hub a houbaření vůbec za pomoci místního národního výboru a zdravotního střediska (MNV i obvodní zdravotní středisko jsou v jedné budově). Zainteresovali jsme pro svůj plán příslušné místní činitele, kteří nám ochotně vyšli vstříc a propůjčili nám chodbu a stůl pro naše záměry. A tak jsme mohli během školních prázdnin účinně propagovat znalost hub prostými občasnými výstavkami, které budily u návštěvníků velikou pozornost. Nejčastěji jsme měli na výstavce toliko několik málo druhů, mnohdy jen jeden druh s lístky, obsahujícími nejnutnější údaje. Exponát jsme doplňovali ukázkami z odborné literatury a obrazy. Snažíme se přitom nejen o šíření znalosti nejdůležitějších hub, ale i o uskutečnění myšlenky založiti u nás houbařský kroužek.

Výhody: Do budovy MNV přicházejí nejen takřka všichni občané z Výprachtic, ale i lidé ze širokého okolí, neboť obvod našeho zdravotního střediska zahrnuje 9 obcí; přichází sem i lékařský personál z okresního města a v agitačním středisku se konají schůze snad všech složek Národní fronty.

Do budoucna naskytá se tak možnost účinné a žádoucí spolupráce s lékaři, činiteli lidové správy, vedoucími spotřebních družstev i činiteli okresními.

Pozn.: ČMS a MŮ děkují s. Tušlovi za jeho vzornou učitelskou práci na vesnici. To je příkladná činnost školy v praktické biologii (přírodní vědy) a mykologii, jakou mají konati dnes všechny školy na venkově a jakou konaly české školy za Rakouska. Byla to práce kulturně buditelská. Děkujeme těm, kteří aspoň částečně pracují v houbách jednak v Osvět. besedách, s Osvět. domy, s ROH kluby, se Zdr. středisky a s pionýry, jednak s JZD a státními statky. Sm.

V. Kedyk:

Mykologie v SSSR. II.

Státní vydavatelství »Sovětskaja nauka« v Moskvě vydalo r. 1954 v 5 svazcích »Opredělitěl nizšich rastěnij« (Klíč k určování nižších rostlin), vypracovaný 16 významnými odborníky za redakce L. I. Kursanova, jenž je vedle N. A. Naumova, který vydal v r. 1933 stěžejní dílo A. A. Jačevského »Osnovy mykologii«, druhým nejvíce čteným a studovaným mykologickým autorem v SSSR.

Svazek 3. a 4. tohoto díla pojednávají o houbách (autoři: L. I. Kursanov, N. A. Naumov, N. A. Krasilnikov, M. V. Gorlenko). Houby (= »griby«) v širším smyslu jsou rozděleny na hlenky — Myxomycetes a houby — Fungi. Svazek 3 pojednává na 454 stránkách o hlenkách — Myxomycetes, nižších houbách (praplísních — Archimycetes a plísních — Phycomycetes) a z vyšších hub jen o vřeckatých — Ascomycetes, kdežto stopkovýtrusé — Basidiomycetes a houby nedokonalé — Fungi imperfecti jsou popsány ve svazku 4.

Toto vědecké dílo je skvělým moderním přehledem s hlediska laboratorního výzkumu a slouží za vysokoškolskou mykologickou učebnici. Obsahuje hojné (jednobarevné) ilustrace. Názvy jsou jen latinské. — Vedle díla A. A. Jačevského »Osnovy mykologii« a vysokoškolské učebnice L. I. Kursanova z r. 1940 „Mykologija“ jsou zmíněné dva svazky nepostrádatelné pro každého mladého mykologa a fytopathologa jako přehled a základ pro další, hlubší studium.

Ing. F. Šafr:

Houby jako narkotika.

Инж. Шафр: Грибы как наркотики.

V pěkném článku J. Svobody: Otrava muchomůrkou červenou v 1.—3. č. ČČH XXIV zmiňuje se autor vedle popisu a historie much. červené i o otravě touto houbou a líčí i psychický účinek, jevící se hrozným snem. Ale málo čtenářů ví něco o tom, že na př. v Mexiku roste podobná muchomůrka Amanita mexicana, domorodci *nanácatl* zvaná. Tato houba se sbírá, respektive pěstuje jen za účelem získání opojného prostředku. Jest to houba menší naší muchomůrky červené, sametově černého kloboučku, starší exempláře jsou mdle kávově hnědé. Účinné látky jsou v pokožce. Ježto ve své vlasti jest dost vzácná, pěstuje se na kompostu z trusu mezků podobně jako u nás žampiony. Nanácatl znali již staří Mexičané, kteří houbu pojídali s medem a zapíjeli kakaem, a to hned z rána. Po požití nastává stav podobný jako po alkoholovém opojení, někteří měli halucinace sympatických osob, s nimiž rozprávěli. Též se jeví účinky jedu podrážděním pohlavní sféry. Psychický účinek spočívá v přecitlivění smyslů, hmatu, zraku a zejména sluchu, přitom se postižený silně potí, případně se vylučuje hojně moč. Toto zbystření smyslů a jiné libé pocity jsou těžce vykoupeny kocovinou, která následuje! Vedle muscarinu obsahuje tato amanita celou řadu neznámých alkaloidů. Kdo by se o věc blíže zajímal, toho odkazuji na knihu prof. V. A. Reko: Magische Gifte, 1936 Enke Verlag Stuttgart. Též známý náš český psychiatr a farmakolog Mudr Vl. Vondráček věnuje v knize: Farmakologie duše, Praha 1935, čestné místo naší muchomůrce, ovšem se zmiňuje jen o použití much. primit. národů severových. Sibiře. Poněkud žertovný je fakt, že účinná látka se vylučuje močí nezměněna. Je tamním chvalným zvykem požádati o trochu moče svého souseda, který svou opičku právě prodělává, k vlastnímu podroušení. »Jest to zdvořilostní zvyk, žádost nelze odmítnout, jako u nás požádání o oheň«, praví doslova autor! Skoupější ovšem pamatují na budoucnost a uschovají si svoji moč pro další vlastní potřebu. Dle Mudra V. jest Amanita muscaria narkomanický prostředek, působící změněné smyslové vnímání a vyvolává euforii. Též prof. Macků v knize Čes. houbař uvádí, že čerstvá houba působí silně opojně jako alkohol. Bylo by tudíž záhodno podrobit naši milou muchomůrku červenou dalšímu bádání a činit pokusy o psychickém působení jak na lidi, tak na zvířata, na př. psy, králíky a pod. Vtip by spočíval v tom, omezit působení muscarinu na minimum, aby vyniklo jen působení houbových alkaloidů. Též snad zkoušet v kombinaci s alkoholem, kofeinem a pod.

Josef Perútka:

Vzácnější nálezy na Gottwaldovsku v roce 1954.

Перутка: Редкие грибы в Готтвальдской окрестности в 1954 г.

V červnu nalezl jsem na průseku listnatého lesa u Rackovské silnice naproti Soudné *Mutinus* (Phallus) *caninus Huds. — hadovku psí.* Roste asi hojněji, ale bývá často přehlédnuta. Třeníček bývá totiž vzpřímen jen krátkou dobu. Brzy jako by uvadl a položí se. Pak houbičku ležící v trávě prozradí jen náhodou rumělkově červený klobouček. Pach je příjemně ovocný.

V březnu nalezl bratr při kopání ve smrkovém porostu v revíru Hutě u obce Držková pod zemí světlehnědé kuličky o průměru asi 1 cm. Plodničky hustě a velmi drobně bradavičnaté. Gleba na průřezu růžová, později fialově nahnědlá. Výtrusy velké, kulovité a hladké. Určil jsem ji jako *Elaphomyces hassiacus Hesse. — jelenka hessenská.* Ježto se jedná, jak se domnívám, o vzácný nález, velmi lituji, že z 20 plodniček mně bratr poslal jen dvě. Doufám, že se mi letos podaří nalézti více plodniček a podělíti ty, kteří se zabývají studiem podzemek (Hypogeí).

V červenci nalezl člen Myk. kroužku p. Dokládal *Melonogaster variegatus Vitt.* — koptík pestrý. Plodnice byly mělce pod zemí na kraji listn. lesa nad ulicí Pod rozhlednou. Charakteristická je černě lesklá dužnina, která není od okrovky přesně odlišena, jak je tomu na př. u pesterců.

Zajímavé jsou i pozdní nálezy ze školního parku z 12. 11.: Pleurotus ostreatus J. — hlíva ústřičná, Coprinus ovatus Schff. — hník vejčitý, Pholiota squarrosa Müll. — šup. kostrbatá a Nauc. pellucida Bull. — kržatka průsvitná.

Obr. 43. Much. hliznatá (chybně hlízovitá) — Am. bulbosa (Bull.), jak je zobrazena v původním vydání Michaela z r. 1901. Tento obrázek přináší skutečně hliznatou much. citronovou — Am. citrina (Schff.) vel mappa (Batsch.) a nikoli hliznatou, ale pošvatou much. zelenou — Am. viridis (Pers.) vel phalloides (Quél.). Na obrázku patří prvá plodnice vlevo much. citronové, další 3 plodnice vpravo much. zelené.

V přírodě je to co do počtu plodnic obráceně než na obraze. Tam je much. citronová místně i početně přehojná, kdežto m. zelená je vzácná. Poněvadž m. citronová s hlízou je přehojná, mohl Bulliard obě houby pojmenovat much. hliznatá (chybně hlízovitá), neboť pošvatá much. zelená je vzácná a někdy pro neznalce se její pošva podobá, zejména pro laika, i trochu hlíze, ale nikoli však pro odborného přírodopisce nebo aspoň botanika. Ten hned vidí velmi nápadný rozdíl mezi much. citronovou a zelenou. U prvé je hlíza, u druhé pošva. Mimo to, jak Sm. zjistil, je much. citronová naprosto neškodná. Sm. poznal to z toho, že pozdě na podzim, kdy ona hodně roste, nejsou žádné faloidní otravy, naproti tomu smrtelně jedovatá je pouze much. zelená — zbělená a bílá, neboť její otravy faloidní jsou jen v létě, kdy ona a její družina proti podzimní much. citronové celkem jen řídce a většinou bez much. citronové roste. Sm. poznal to již r. 1909, přátelům vysvětlil, ale publikoval mnohem později. S touto kombinovanou much. hliznatou, čili s much. skutečně hliznatou a much. zelenou, čili pošvatou páše Velenovského škola dvě, každému, kdo uvedený obrázek z Michaela si prohlédne, dobře jasné chyby, které tím, že much. zelenou a citronovou nesprávně jmenují a nesprávně hodnotí, zaviňují pravděpodobně ještě dnes u lidí, kteří neznají nauky Sm., četné otravy much. zelenou. Prof. Cejp v Rodokapsu (viz obr. 42) utvořil z obr. 43 svého pověstného zmetka. Na jeho obrázku (naše č. 42) vidíme klobouk a nožku vzatou z much. citronové z obr. 43, ale spodek nohy této plodnice má pošvu ze sousední na obr. 43, což je much. zelená.

Otázka pro vědecké botaniky a biology (včetně mykologie). Znovu opakujeme. Obr. 43 představuje původně much. hliznatou — Am. bulbosa (Bull.), jak ji stanovil a nazval Bulliard a jak ji uveřejnil r. 1895 a 1909 Edmund Michael pod názvem Am. bulbosa Bull. — Am. phalloides Fr., něm. Giftwulstling, Knollenwulstling, Knollenblätterpilz. Je to zřejmě kombinace přehojné much. citronové, která je skutečně hliznatá, a poměrně řídké (poměr nejméně 1:100) much. zelené (pošvaté) — Am. viridis Pers. (phalloides Quél.), která naprosto zřejmě není hliznatá, nýbrž jen pošvatá, což snad někdy, když je spodek plodnice stluštěn, budí pro neznalce a nebotaniky dojem hlízy. Obraz Michaelův je chybný v tom, že ukazuje tři plodnice m. zelené a jednu m. citronové, kdežto v přírodě je to naopak. Tam je nepoměrně víc (1:100) citronových (hliznatých). Když onu původní Bulliardovu much. hliznatou (bulbosa) rozdělíme na dvě její nesourodé složky, kde je tu důvod pro název m. hliznatá pro m. zel.?

a) Část všeobecně poučná.

J. Jarmiš: Modely hub jako učební pomůcka.

Koncem srpna 1955 konala se v Praze výstava učebních pomůcek, vyrobených ústředním čs. družstvem Zverex. Vedle zdařilých preparátů a sbírek přírodnin bylo zde vystaveno 15 modelů hub, každý na dřevěné podložce, s tištěným pojmenováním česky a latinsky. Šlo o druhy našim houbařům dobře známé, ale ve škole, kde se mládež učí poznávat podrobněji svět, patří modely k názornému vyučování, případně mohlo by jich být použito za předlohu ke kreslení v nižších třídách. Všechny modely hub nebyly stejně zdařilé, což souvisí s povahou materiálu (sádra) a způsobem kolorování. Z provedení vysvítala snaha o vystižení skutečnosti, ale nic naplat — křehká krása hub vyžaduje uměleckého ztvárnění, a to jest více než otázkou zručnosti, záležitostí vytvarného citu!

Nápisy modelů se shodovaly téměř všechny s názvy, zavedenými u nás prof. Smotlachou, až na některé výjimky, jako: Mechovka bílá, místo obecná (lat. název chyběl), neboť není bílá, nýbrž bělavá. Pýchavka jedlá, místo dlabaná (které pýchavky nejsou jedlé?) — Lycoperdon carlatum, správně *caelatum.* Hadovka smrdutá, lépe zápašná. Smrž jedlý, lépe smrž obecná — i jiné druhy smrží jsou jedlé a lat. název *Morchella esculenta* jest označení vědecké, kdežto živá řeč slouží potřebám praktického života. Více péče zasloužily latinské názvy, aby se v nich nevyskytovaly chyby, jako: satanes, spr. *satanas,* versipelles, spr. *versipellis,* ciborius, spr. *cibarius,* impudius, spr. *impudicus,* Rusu'a, spr. *Russula.* Nač zavádět do škol název Lactaria deliciosa, když v naší i sovětské literatuře (Vasilkov, Orlov) je běžné pojmenování *Lactarius?*

Na modelech uvedené středisko Preparace přírodnin Dra Pflegera, Praha 16, Smíchov, Lidická 31, nemá přece daleko do Karmelitské ulice na Malé straně, kde by mu ústřední houbařská poradna ČMS jistě poradila, jak zní správně latinské názvy hub, aby je nemusili opravovat dodatečně učitelé na školách.

Celkem lze říci, že modely družstva Zverex neznamenají ještě poslední slovo, a jich výrobcům přísluší zásluha, že připravují půdu pro další, dokonalejší pomůcky, které by se přiblížily ještě více přírodě, případně uchovaly původní přírodní tvar. Při velké proměnlivosti hub není nad živou přírodu a nejlépe se učí žactvo znát houby na školních výstavách a exkursích, jak je propaguje slovem i tiskem zasloužilý předseda naší Mykologické společnosti.

Obr. 44. Krásná srostlice 15 hřibů dubových — B. reticulatus Schff. Nalezl F. Kotrba 26. 7. 1955, foto K. Surý. Redakci zaslal ref. Rud. Hrček; všichni ze Slaného.

Dr Robert Vávra:

Bezděk a Smotlacha.

V prvním čísle I. ročníku Mykologického sborníku (Časopisu čs. houbařů) z r. 1919 je obraz učitele — Jana Bezděka, na znamení, že mykologové naší společnosti, našeho časopisu, seskupení kolem Smotlachy, uznávají významnou práci buditelskou a propagační učitele Bezděka v houbách a v čs. mykologii a že současně i žáci a spolupracovníci Bezděkovi, t. j. české a moravské učitelstvo, připojují se k naší práci. Smotlacha, jenž nevyšel ze školy Bezděkovy, začal sám studovat houby, stejně jako ostatní přírodu na gymnasiu, počínaje rokem 1896 a vědecky začal pracovat v houbách v r. 1905. V téže době začal rozvíjeti i svoji práci osvětovou a organisační, vedle svého studia na Karlově universitě. Smotlacha nebyl shodou okolností na žádném Bezděkově kursu nebo přednášce, ale jeho velkou a záslužnou činnost dobře znal a uznával. Vážil si velmi jeho publikací, stejně jako znal a vážil si záslužné práce na př. Krombholzovy a svých přátel prof. Němce, Macků, Podpěry, Bubáka, Baudyše, Machka, Obenbergera, dále i mykologů Melzera, Zváry a sta jiných svých spolupracovníků. Vedle pilného a úsilovného studia řady vědeckých disciplin věnoval se Sm. zvláště studiu mykologické literatury, podkládaje tak od počátku svou činnost v houbách i v těl. výchově plně vědou. Kdežto Bezděk vědecký základ k houbařství poctivě a obtížně hledal dodatečně, u Smotlachy se věda při jeho práci výzkumné i popularisační uplatňovala současně a byla to nejen věda o houbách, nýbrž i o přírodě a o člověku vůbec. Smotlacha hledal již tehdy vědu o houbách ve všech dostupných pramenech. Proto jsou jeho výzkumná i osvětová práce v houbách, jeho přednášky o houbách a jeho výstavy (oboje od r. 1907) podloženy vědeckými studiemi, i když byly určeny současně nejširší lidové veřejnosti. Je to právě Smotlachovo umění v řeči a písmě, že dovede našemu lidu mluviti o tělesné výchově, o přírodě, pomologii, čmelácích a zejména také o houbách plně vědecky a přitom lidu srozumitelně. To činí Smotlacha dlouhá léta a po něm celá jeho škola. Co bylo dlouhou dobu Smotlachovi některými jednotlivci těžce vytýkáno a důvodem, proč proti němu podnikány zlé výpady, to se dnes namnoze napodobuje a jeho způsob a obsah práce je bez ostychu kopírován.

Smotlacha, mnohem mladší než Bezděk, jde v houbách zprvu pararelně s ním, ale, jak jsme již řekli, pracuje daleko šíře. Kdežto Bezděk pracuje úsilovně na českém venkově a vydává přitom své průkopnické publikace, je Smotlacha činný samostatně a neodvisle jednak ve svém rodišti (Velký Hradec Králové), ale hlavně v Praze. O jeho přednáškách a výstavách jsme již mluvili. Roku 1909 zakládal Sm. svou bezplatnou poradnu a mykologicko-výzkumný ústav. Roku 1911 vydává v Král. české spol. nauk první svoji vědeckou práci »Monografie čes. hub hřibovitých«, v níž jako první uplatňuje a sděluje fakt symbiosy hřibovitých (a jiných hub) s lesními stromy, což vysvětlil tehdy prostřednictvím ektomykorrhizy, kterou objevil již dříve 1885 Franck a ještě dříve F. M. Kaměnsky (1880). Smotlacha zjistil tuto symbiosu a vysvětlil si již na gymnasiu při praktickém sběru hub, kde mu její objev velmi pomáhal. On první ve svém prvním vědeckém díle »Monografie českých hub hřibovitých« (napsal po prvé r. 1907 a vyšlo tiskem až r. 1911), bere houby hřibovité šíře než jiní mykologové, t. j. jako symbionty stromů (křem. březe, roste pod břízou, osikový pod osikou atd.), což uplatňuje již od r. 1907 také na svých výstavách hub a přednáškách o houbách a ve svých dalších pracích, kde to má svůj smysl. Tam ovšem uznává za symbionty se svými stromy také slizáky, plžatky, ryzce, holubinky, muchomůrky atd.). Začátky k tomu dal r. 1907 tiskem roku 1911. V tom právě je nepochybně první u nás i v cizině. Roku 1912 píše Sm. »Systém hub rouškatých« pro Bayerovu Botaniku. Roku 1913 píše a r. 1915 tiskne svůj »Život hub«. S Bezděkem setkává se Smotlacha v přátelském roz-

hovoru až r. 1913 v Praze. Bezděk umírá r. 1915, když Smotlacha je ve válce. Vidíme, že Smotlacha, nehledíme-li k jeho vědecké práci ostatní, pracuje v mykologii od začátku vedle Bezděka, daleko šíře než Bezděk a přitom samostatně a původně. Smotlacha přibral Bezděka ke své práci popularisační a organisační jen jako část, t. j. jeho venkov a zejména také naše učitelstvo, v němž Bezděk se tak význačně uplatnil. Bylo velkou zásluhou Bezděkovou, že ke konci Rakouska se naše obecné (národní) a měšťanské (střední) školy věnovaly (a jejich učitelstvo) mnohem více houbám než dříve a také než dnes.

Bezděk byl pro Smotlachu jedním z mnoha pramenů, z nichž čerpal, než začal psát a popularisovat mykologickou vědu theoretickou a praktickou. Smotlacha prostudoval, vedle Bezděkových prací, veškerou tehdy dostupnou literaturu domácí i cizí. Smotlachu vedla více také snaha hospodářská: naučit naši veřejnost znát a sbírat cenné houby. Vždyť již roku 1907 na své přednášce konstatoval, že v houbách hnijí v lese u nás miliony. Z Bezděka, jakož i z veškeré ostatní literatury, čerpal Smotlacha opatrně a kriticky, neboť zjistil, že v dřívějších dobách bylo v mykologii praktické i theoretické mnoho omylů. Tak na př. ukázal již v r. 1912, že řada hub, které i Bezděk pokládal za jedovaté, jsou naprosto neškodné a někdy i jedlé. To platí na př. i o některých houbách Bezděkem popsaných a Luňáčkem krásně zobrazených, jako o kukmáku okázalém — Volvaria speciosa (Fr.), který je jedlý, o muchomůrce citronové — A. citrina (Fr.), která je neškodná, a o třepenitce svazčité — Hypholoma fasciculare (Fr.), která je velmi hořká a proto nepoživatelná, ale naprosto neškodná. Smotlacha došel k tomu opatrnými pokusy. Smotlacha a s ním Čs. mykologická společnost si Bezděkovy práce velice váží, jako si váží každé jiné poctivé práce v houbách, v biologii, v kultuře a ve vědě vůbec.

Dr Bedřich Protivenský:

Zajímavosti o houbách.

Kdybyste žili v Jižní Americe, Australii nebo na Borneu a potřebovali v noci světlo, stačilo by vyjít si a natrhat si několik z tamních světélkujících hub. Svítí a jedna stačí, aby se při ní mohlo číst. Když tyhle houby rostou, celý prostor kolem nich je osvětlován jako žárovkami. Některé z těchto neobvyklých hub jsou velké a stojí hodně vysoko nad půdou. Světlo jejich prý láká hmyz, jenž má pomáhat houbě, aby rozšířila své výtrusy.

Jidášovo ucho, jež obyčejně roste na starých stromech, vypadá jako lidské ucho. Když je lidé viděli po prvé, byli prý pojati strachem a dali se na útěk. Jeho jméno pochází od pověsti, že Jidáš se oběsil na starém stromě. —

Francouzi ze všech národů si cení hub nejvíce. Před 300 lety cestovatelé vypravovali, že záliba Evropanů v houbách byla francouzskou chorobou. Oni byli prvním národem v Evropě, jenž je pěstoval (lanýže, žampiony). Začali s tím v 16. století. Ale Japonci je pěstovali již před 2000 lety. —

Ve Francii se nesmí obchodovat houbami, dokud nebyly vyšetřeny. Každé francouzské město má svého mykologa (znalce hub) ustanoveného vládou.

V některých zemích se jí nebezpečná, ale nikoliv smrtelně jedovatá much. červená v malých dávkách, k dosažení opojení a halucinace. Následky jsou těžší než po přílišném požití alkoholu. Podle pověsti Vikingové ji požívali, nežli šli do bitvy. —

Znalci odhadují, že každý gram půdy, nikoli čerstvě hnojené, obsahuje kolem jednoho milionu spor. Pýchavka, známý druh hub, je na spory nejplodnější žijící útvar; velký exemplář vytvoří na sedm bilionů spor. Kdyby tyto všechny se uchytily, vyrostly a dozrály se svými sporami, druhá generace jedné pýchavky by vytvořila horu osmkrát větší než celá naše zeměkoule. A všechny pýchavky jsou podle Sm. jedlé (pokud jsou křehké). (Z četby.)

Ing. Albert Urban:

Hledáme houby II.

Váš nezdar při sběru hub, vylíčený v minulém čísle tohoto časopisu, podobá se nápadně trapné situaci onoho pohádkového krále, který si marně lámal hlavu nad svou vyschlou studnou nevěda, že na prameni sedí žába. Přemýšleli jsme a hledali v mysli, zda bychom snad nalezli nějakou ropuchu i na dně vašeho trápení a ejhle! — tu ji máme. Sedí, sedí a ucpává pramen vašeho poznání a proto — pryč s ní!

Nyní už jste asi prohlédli, v čem váš neúspěch vězí. Dostali jste se totiž společně s oním adeptem malířského umění z Martina do slepé uličky. Zbloudili jste, protože jste se spoléhali pouze na knížky, příručky, atlasy, prostě na theorii a zapomněli jste, že teprve theorie spojená s praxí může z vás učinit skutečné odborníky, opravdové znalce. Je to asi podobný případ, jaký se vypráví o jisté novomanželce, která nikdy neměla vařečku ani rendlík, struhadlo nebo cedník v ruce. Když ji manžel po svatbě podal s úsměvem proslulou »Kuchařku« od Sandtnerové, ukázal jí spíž a přivedl ji do kuchyně k plynovému sporáku, aby mu uvařila oběd, zvolala s radostným překvapením: ‚Ach to je krásné gramoradio, to se to bude tančit!« a chystala se na plynovou plotničku nasadit gramofonovou desku. Jak to potom s obědem podle Sandtnerky uvařeným asi dopadlo, umíte si představit jistě sami. Právě tak jako s oním obrazem pod Strečnem a s těmi nazelenalými holubinkami na travnatém výsluní při kraji lesa. Z toho plyne naučení, že knížky, i ty nejdokonalejší, nutno považovat pouze za návod nebo úvod k nějaké práci a že samy o sobě zřídka postačí k úspěšnému provedení díla.

K umění je třeba vedle znalostí theoretických ještě také uměleckého cítění, zkušeností a nadání. Totéž lze říci právě tak o houbařství, jako o kuchařství. Je možno se naučit malovat, houbařit a vařit i bez zvláštního nadání, je-li někdo přičinlivý, pilný a snaživý a má-li v té které činnosti zálibu, porozumění a cit. Ale nadání bývá přece jen vždy korunou úspěchu. Abych toto tvrzení doložil hodnověrným svědectvím, mohu se odvolati na svého přítele Vincka Šmelce z Bratislavy. Nepřečetl jistě tolik odborné literatury, nezúčastnil se tolika přednášek z oboru mykologie, ani nestudoval tuto vědu na technice, nezná jistě ani zdaleka tolik druhů hub jako já a přece, jdeme-li spolu lesem, nenacházím zpravidla dlouho žádnou z hledaných hub, kdežto on co chvíli se zahledí na některé místo, učiní několik kroků a už má hřib jako když jej ze země vyčaruje. Já mám v houbaření zálibu, kdežto on má nadání, cit.

Z toho, co jsme si řekli, vyplývá zřetelně, že k úspěšnému houbaření nestačí samotné studium houbařských příruček, ani tak podrobných, nesčetnými příklady z praxe obohacených, jako je Smotlachův Atlas hub, ale že je nutno doplňovat a stále rozšiřovat své znalosti vlastní praxí a získáváním stále nových zkušeností. Pražané jsou na tom dobře. Mají příležitost se zúčastnit každé pondělí večerních přednášek a kursů Čs. mykologické společnosti a každé úterý houbařských přednáškových večerů její vinohradské odbočky. Kromě toho v rámci činnosti uvedené společnosti mohou se připojiti k účastníkům nedělních houbařských vycházek do přírody, kde pod vedením osvědčených odborníků mohou načerpat mnoho cenných rad, poznatků a znalostí.

Hůře jsou na tom obyvatelé odlehlých míst, vzdálených větších kulturních středisk. Prohlédnete-li si jejich houbařský plán a kontrolujete-li jeho plnění, nikoli ovšem na nějaké papírové plachtě v podobě složitého grafu, nýbrž prostým nahlédnutím do košíku nebo rance, střetnete-li se s nimi v lese, shledáte, že jejich výběr hub je velmi chudý a prostý. Hřib, křemenáč, kozák, ryzec, řídčeji hřib hnědý, modrák či kovář, hřib plstnatý, nejvýše ještě syrovinka nebo nějaká liška a to by tak bylo všechno. K ostatním houbám má venkov nedůvěru tak pevnou, že se ji marně snažíte prolomit sebevýmluv-

nějším přesvědčováním, i když za účelem docílení snazšího úspěchu spojíte své přemlouvání s předvedením neohroženého požívání oněch představitelů říše hub, pro něž horujete a jež propagujete. Jste prostě »Pražáci« a těm je možno právě tak málo věřit, jako všem těm prašivkám, jimiž se hemží les. Venkované mají svá místa, která střídavě navštěvují a na nichž vždy bezpečně nacházejí, co hledají, a není jim třeba, aby si kazili jídlo nějakými pochybnými jedovatinami.

Jednoho dne však náhle zjistíte, že přicházíte na svých houbařských výpravách na okrájené zbytky muchomůrky růžové a sami nenaleznete ani jediný z oněch krásných exemplářů, jimiž ještě loni oplýval kde který kout. To je neklamným znamením, že domorodci sbírají a pojídají pojednou muchomůrku růžovou, před níž je jímala ještě před nedávnem nepřekonatelná hrůza. Ale jak se to stalo? Kdo je tím úspěšným protektorem sběru muchomůrky růžové? Nu, zdá se, že tomu není nikde jinak, než jako se sběhlo v Janově nad Nisou. Po pětačtyřicátém roce se usadil v osadě Hraničná jistý dobrý muž, jménem Antonín Hodek. Brzy se stal v celé obci známým, protože je obdivuhodným všeumělcem. Dovede pokrývat střechy lepenkou a natírat asfaltem, jako stavět kurníky a králíkárny. Dokáže zkonstruovat z vyřazených strojů a vraků určených do šrotu elektrickou pračku, jako oživovat na starých skříních a bednách lidové malby a kde třeba i zdařile je přemalovat. Nestačil by zvláštní článek na vypsání všeho, co dovede. Samozřejmě, že se vyzná také v houbaření. A co víc: měl tolik odvahy, že neváhal sebrat muchomůrky růžové, když mu byly ukázány, usmažit je a sníst. Pak se stal apoštolem lidu domorodého i osídleneckého v šíření znalostí o muchomůrce růžové a své výklady, je-li v dobré náladě, doplňuje někdy i vlastním předpisem na výtečnou sekanou, připravovanou jím z této velmi rozšířené, vydatné a chutné houby. Dnes má už na Hraničné mnoho následovníků, kteří muchomůrkám růžovým dali nové jméno a sice »hodkovky«. Sbíráme ty »Hodkovy«, říkávali zprvu a dnes už v Jizerských horách se ujímá a zobecňuje pro masáky název »hodkovky«.

Toto je tedy jeden z příkladů úspěšné popularisace houbařské vědy bez knih a příruček. K čemu jsou tedy knihy, atlasy, obrázky a podobné houbařské pomůcky?

Každý začátečník nebo laik se snáze do zvoleného oboru zapracuje, lehčeji chápe a dokonaleji své znalosti prohlubuje a rozšiřuje, má-li základní theoretické vědomosti získané z knih a přednášek a doplňuje-li je stále studiem nejnovější odborné literatury. Tomu tedy slouží tištěné slovo na stránkách knih, tomu napomáhá obrázek jejich příloh.

Kniha sama nestačí k jednoznačnému poučení o houbách.

Někteří myslitelé jsou toho názoru, že lidská mluva není ještě tak dokonalá, aby mohla vždy vhodným slovem vyjádřit přesně to, co člověk cítí, nebo jak o čem smýšlí. Proto tak často dochází k nedorozuměním, vykládá-li si adresát dopisu jeho obsah jinak, než jak byl jeho pisatelem myšlen. Z téhož důvodu nutno tištěný text vysvětlovat, vykládat, v opisech jinými slovy objasňovat, což se děje ve školách, přednáškách a kursech. Proto kniha sama o sobě nestačí k jednoznačně pochopitelnému poučení. Jsa si tohoto nedostatku dobře vědom, nikdy bych se byl neodvážil sbírat nějakou neznámou mi houbu pouze podle atlasu, jestliže jsem si ji nemohl současně identifikovat ještě jinou cestou. Je to asi tak, jako bych se chtěl v matematice spokojit s výsledkem, aniž jsem provedl zkoušku na správnost. Muchomůrku růžovou, růžovku načervenalou, také »masák« zvanou, jsem znal podle houbařských příruček dobře a také jsem ji poznal, setkal-li jsem se s ní v lese. Přesto jsem ji nesbíral, protože některé její exempláře mne svádějí k pochybnostem. Až jednou jsem se sešel se svým šéfem, odb. přednostou Dr. Janáčkem, v Plané nad Lužnicí, který o »masácích« pěl samou chválu. Hned mne vzal

do lesa, na každé nalezené plodnici mi vysvětloval, proč je to muchomůrka růžová, čím se liší od jiných muchomůrek a neváhal svá slova dokládat praktickými příklady.

»Vidíte« — poučoval mne, — »kterak skoro každá je nějak poškozena, nahlodána hmyzem a všechna taková místa jsou růžově až hnědočerveně zbarvena. To stady na té šedivce byste marně hledal.«

Pak podržel v jedné ruce asi tři růžovky, ve druhé šedivky, řka:

»Teď se zadívejte tam do toho mlází! Tak! A nyní se obraťte a pohleďte na ty houby, které držím! Vidíte na prvý pohled, že tyto mají takový celkový nádech do růžova, do hněda, zkrátka nápadně teplejší zabarvení než tyto, syrově bílé a ocelově šedé, jakoby smutné.« Pak poukázal na pošvu některých muchomůrek a ještě jiné znaky, které růžovce chybí nebo kterými se liší od jiných svých sester.

Od té doby jsem sbíral muchomůrky růžové, kdekoli jsem na ně narazil, a vždy jsem je bezpečně poznal, nechť se schovávaly potměšile za nejrůznějším přestrojením, diferencujícím je často velmi značně od typických představitelů tohoto druhu. Proto si velmi cením nedělních vycházek pořádaných Čs. mykologickou společností a její vinohradskou odbočkou. Na nich si může každý začátečník nebo zájemce o nové druhy hub promítnout své theoretické poznatky do praxe a na příkladech v přírodě poznat, jak, za jakých podmínek a na jakých stanovištích možno tu kterou houbu hledat.

A ještě na něco bych chtěl při hledání hub upozornit.

Mnohé údaje v houbařských příručkách a atlasech zní velmi povšechně, než aby mohly být vodítkem ne dosti zkušenému sběrači hub. Některá taková data jsou sice pravdivá, ale jen pro určitý kraj, kdežto na jiném území mnohdy se skutečností nesouhlasí. Odborníkům takové nedostatky houbařských spisů jsou ovšem známy. Proto také z celého Smotlachova Atlasu hub dýše snaha tyto nedostatky pokud možno nejrůznějšími poznámkami, vysvětlivkami, upozorněními, příklady i svědectvími sběratelů odstranit a pochybnosti snížit. Pro příklad toho, co jsem řekl, si zajděme do jiné Smotlachovy příručky a sice již také vzpomenuté »50 druhů hub, které doporučujeme sbírati«. Na str. 80. je o čirůvce »havelce« napsáno mezi jiným také toto:

»Patří mezi naše poslední houby, které obyčejně ještě v prosinci můžeme v lese sbírat i na trhu koupit.« A dále:

»Dobře snese i mírný mráz. Je nejpozdnější z jedlých, cenných čirůvek.« A přece už po několik roků nacházím havelky i jejich sestry zelánky v Jizerských horách v létě, koncem července nebo v srpnu, takže kdybych tyto obě čirůvky velmi dobře neznal, pochyboval bych, vzhledem ke knižním údajům, o jejich totožnosti. Podobně jsem již nejednou nalezl i václavky na pařezech za časného léta, ač se podle theorie na ně sluší a patří, aby se svým příchodem na scénu si počkaly až do konce září.

Tyto anomalie v době výskytu různých druhů hub vedly asi Dr Smotlachu v jeho Atlase hub k následujícímu vysvětlení na str. 266.:

»Dávno jsem zjistil a na svých přednáškách sdělil, že kalendář hub, platný pro naše kraje, *neshoduje se ani v jednotlivých místech u nás* a tím spíše se neshoduje tento kalendář s kalendářem růstu hub v již. a sev. Evropě.«

Jaké poučení z uvedených zjištění pro nás vyplývá?

Vynikající sovětský badatel, akademik A. I. Oparin připouští, že život je možný ve vesmíru všude tam, kde pro jeho vznik nastanou vhodné podmínky. Tento názor bychom mohli zcela dobře aplikovati i na výskyt hub a říci:

»Jednotlivé druhy hub nacházíme tam, kde pro svůj růst mají vhodné podmínky.«

Je známo, že mnohé houby rostou jen v půdách určitého složení a geologického původu v symbiose s určitými rostlinnými druhy. Nahlédneme-li opět

do Smotlachova Atlasu hub, dočteme se na str. 159,, že křemenáč březový roste často na křemeni, kdežto křemenáč osikový je obyčejně na jílu nejčastější. Podobně na str. 219. téhož spisu se dovídáme, že ryzec krvo- nebo krvavomléčný roste všude u nás i na Slovensku v jehličnatých lesích, především v jedlinách na vápnité (jílovité) půdě.

Ze všech takových zmínek je zřejmo, že pro výskyt hub na určitém místě je rozhodující jednak povaha půdy, jednak druh porostu, s nímž ty které houby žijí v symbiose. Ovšem k těmto nezbytnostem přistupuje ještě celá řada dalších významných i podružných okolností jako podnebí, doba roční, povětrnostní poměry a pod., jež vytvářejí prostředí pro růst určitých hubných druhů. Studium podmínek, rozhodných pro výskyt těch kterých hub v našich lesích, dělo se u většiny houbařských odborníků spíše pozorováním v přírodě, než soustavným laboratorním výzkumem. Spolupracovníci Mykologického výzkumného ústavu by jistě uvítali, kdyby ústav byl vybaven takovým zařízením, aby výzkumem růstových prostředí, charakteristických pro jednotlivé druhy jedlých a hledaných hub, se mohl vážně zabývati. Zejména by měl mít takové prostředky, aby mohl uměle udržovat v růstovém stavu kořeny těch stromů, na nichž se usídluje mykorhizové podhoubí. (O mykorrhize viz bližší v čl. akademika B. Němce: »Nové výzkumu v mykorrhize«, v MSb. sešit 5., čís. 9—10, roč. XXXI. a tamtéž v čl. Dr. R. Vávry: »Znaky Smotlachovy věd. školy mykologické (SVŠM) II.«, odst. 11. a 12. o pěstování a připěstování hub.)

Výsledky bádání ve zmíněné oblasti mohly by vésti i k umělému vytváření vhodných prostředí pro růst kterýchkoli zvolených hub a ke stanovení podmínek a způsobů pro jejich úspěšné pěstování nejen v domácnostech, ale i, a to v prvé řadě, pro obchod. Jestliže Čs. mykologická společnost se svým dlouholetým, zasloužilým předsedou Dr Fr. Smotlachou si získala neocenitelné zásluhy v šíření znalostí hub mezi nejširšími vrstvami našeho lidu, pak si jistě také zaslouží přiměřenou podporu z veřejných prostředků k řádnému vybavení svého výzkumného ústavu.

Zařízení, o němž jsem se zmínil, nevyžádalo by si nijak vysokého nákladu. Bylo by nutno zříditi určitý oddělený prostor (komoru), s automatickou regulací teploty, s možností udržovat určitou vlhkost ovzduší, s opatřením pro větrání a ozařování denními, ultrafialovými i infračervenými paprsky. Snad nejvýhodnějším by byl malý skleník, řádně proti změnám teploty isolovaný a upravený k zatemňování. Krom toho by bylo ještě třeba spolehlivého thermostatu k nakličování výtrusů, ke stanovení jejich klíčivosti a k pozorování vývoje příslušných mycelií v půdě i ke sledování vytvářející se mykorrhizy na kořenech, přenesených s půdou do laboratoře z nalezišť hub v přírodě.

Bylo by ovšem také třeba provádět současně podrobné analysy vzorků půd, odebraných na místech výskytu hub, zjistit jejich složky půdní, chemické složení, aciditu, teplotu a vlhkost. Na místě samém pak určit teplotu půdy, popsat prostředí a jeho okolí s přihlížením ke všem podrobnostem. Bylo by dále třeba zaznamenávat přesně dobu roční, dobu denní, povětrnost, teplotu ovzduší, jeho vlhkost a povětrnostní data několika předcházejících dnů. Bylo by nutno zjistit nadmořskou výšku naleziště, jeho polohu vzhledem ke světovým stranám a míru jeho osvětlení (stín nebo výsluní). Všechna taková zjištění byla by základem archivu, který by se stal nepostradatelnou pomůckou pro práce laboratorní.

Tím způsobem bychom mohli pak stanovit i podmínky pro umělé pěstování hub, snad i těch, které dnes v konsumních množstvích, mimo sběr v přírodě, získávat neumíme. Jestliže by se podařilo uměle vypěstovat i všechny druhy nejcennějších hub hřibovitých, byl by to jistě znamenitý přínos našemu hospodářství. Bylo by to tak nějak mičurinské vyřešení problému, kde hledat houby i tehdy, když příroda se ukáže k houbařům příliš nevlídnou a skoupou.

b) Výzkum základní, místní a časový. Literatura. Lidová jména

Bronislav Hlůza: **K průzkumu lidových názvů hub.**

V okolí Kokavy n. Rimavicou (okr. Hnúšťa, kraj. B. Bystrica) rozdělují obyvatelé houby do dvou skupin. Všechny jedlé houby nazývají obecně »hriby«, zatím co pod pojmem »huby« rozumějí všechny houby jedovaté a ty, které se nesbírají. Různé druhy hřibů se nazývají podle stromů, pod nimiž rostou: dubovce, bukovce, sosniak. Ryzec obecný se nazývá »rydzik«, pro ryzec peprný používá se názvu »mliečˇ«. Holubinky jsou známy pod jménem »sivianky«, avšak sbírají je ponejvíce jen hoši nebo pastýři.

V okolí Hnúště používá se pro hřiby stejných názvů, jako v okolí Kokavy. Lišky se zde nazývají »kuriatka«, zatím co pro kuřátka používá se názvu »kloka«, což prý česky znamená kvočnu. Je zajímavé, že zde se již holubinky více sbírají, než v okolí Kokavy, a jsou známy pod jménem »huby jedlé«. Muchomůrky se nazývají »muchotravky«. V Čajkově (okr. Levice, kraj Nitra) se nazývají všechny houby, které se nesbírají, »psovské«. Houba, jež je považována za jedovatou, je nazývána »mrcha hríb«. S názvy hub, které nyní uvedu, můžete se setkat nejen v okolí Horní Bečvy, ale i jinde na Valašsku.

Různé druhy kozáků jsou známy pod jménem »kozáček«, modráky pod jménem »sinal« (podle siné barvy na řezu). Holubinky jsou zde »holubjanky« a muchomůrky jsou »mochomůrky«. Houby zde nejsou »červivé«, ale »chrobavé«. Jde patrně o název krajový, neboť jsem se s ním setkal i v Novém Jičíně.

Ph. Mr. R. Smotlachová:

Houby šíří se postupně.

Letos jsem trávila dovolenou na Kopci sv. Jana u Hradce Králové ve staročeské a mykologické zahradě svého otce. Bylo to začátkem července, houby hojně rostly, neboť počasí jim přálo. 15. VII. našla jsem na hrázi rybníka Datlíka (tuto hráz, jež je vlastně zároveň též cestou, zdobí mohutné duby, vroubící ji po obou stranách), krásnou houbu, jež mne zaujala svým nápadným zbarvením — nožky byly sytě kanárkově žluté a klobouk jasně růžový. Byl to hřib královský — B. regius Krombh. Dle sdělení mého otce prof. Smotlachy začal tu růsti teprve asi před 10 lety pod duby, jež zde byly vysázeny před šedesáti lety a dnes již po dlouhou řadu let poskytují sběratelům hub mnoho druhů. Tyto houby vyrůstaly pod mladými duby postupně od jejich zasazení. Hřib královský si tu vybral až naposledy své místo růstu. Rybník je v teplé nížině mezi dvěma návršími posledních výběžků Orlických hor jižně od Hradce Králové.

Dr K. Rudolf: **Houby na hřbitově v Ml. Boleslavi.**

Podivné jaro 1952, kdy v dubnu bylo horko a v květnu mrzlo, způsobilo převrat i v obvyklém výskytu hub, takže některé vysloveně podzimní houby rostly již časně z jara. A rostly tentokrát hojně a téměř všude, i na hřbitově. Zjistil jsem, většinou za pomoci Smotlachova M. Ú. (poradny) — celou řadu hub zde vyrostlých, a to ne snad jen v ojedinělých exemplářích, ale často v celých koloniích.

Byly to zejména: třepenitka svazčitá, vlahomilná, cihlová, přívěskatá, Dekandolleova, opěnka, zvonovka jarní, hník nasetý, obecný, mrvel zvoncový, pečárka ovčí, špička trávní, vláknice zemní a rozsedavá, čirůvka stříbřitá, kališník obecný, kržatka špendlíková, penízovka sametonohá, hustolistá, provázková. V této době našel jsem zde dokonce i asi 15—20 kusů hřibu různobarvého, který se vždy po dešti znovu na témže místě objevil.

Uvedený výpočet hub není jistě úplný, pravděpodobně rostly tu ještě i jiné druhy ,které mi ušly. Je zajímavé, že na hřbitově, který má asi 2 ha rozlohy, kromě alejí lip (asi 200 stromů) jest jen porůznu asi 30 stromů jehličnatých (většinou smrků). Uvedené houby rostly v trávě, na cestách v písku, na hrobech a zejména právě v blízkosti svých stromů a p. Koncem června přestaly však pro nastalá sucha růst a na podzim, kdy bylo vláhy dost, vyskytly se již jen sporadicky.

Jan Spálený: **Holubinka černající.**

Obr. 45. Jan Spálený: Holubinka černající čili podzemka — R. nigricans Fr., je výborná jedlá houba, rostoucí od jara do podzimu, od dávna v Čechách k jídlu sbíraná. Nevyhlíží sice vábně, ale je zato bezpečná proti otravě, neboť se nedá zaměnit se žádnou houbou jedovatou. Všecky jí příbuzné a podobné holubinky jsou totiž jedlé. — Pozn. red.: Náš spolupracovník, referent a člen čestného výboru ČMS a MÚ Jan Spálený dal redakci k disposici svou krásnou sbírku malovaných našich běžných hub. Tento obrázek je pořízen podle jedné jeho malby. Houbu sbíral ve Stromovce, kterou po stránce hub velmi prostudoval, v tamním listnatém háji 20. 9. 1946.

Nové Město nad Metují. Již 8. VI. našla jsem ve smrčině nehluboko v zemi zemku Michaelovu — Geotropa Michaelis), jedlou jako koření. Dávný spolupracovník ČMS, MÚ, MSB s. Krčan mi určení potvrdil. Poslala jsem ji do MÚ (poradny). Žádali mne o další zásilku zemek. Poslala jsem další a zjistila, že na mé naleziště zemky chodí mi na ně veverky nebo hraboši. Zemka připomíná utvářením své plodnice mozeček. Houby vystavuji ve škole za okny. Také zemku jsem tam vystavila. 27. VI. sbírala jsem štítovku žlutou a 30. VI. nalezla jsem v lese kukmák okázalý, podle Sm. jedlý. Rostl na kompostě u krmelce pro srny, a ještě zemku Michaelovou. Těším se na sběr hub o prázdninách.

L. Sochorová.

K článku manž. Poláčkových v ČČsH, r. XXXII.: »Životnost hadovky zápašné« — (Phallus impudicus L.) sděluji, že podobný případ s rozříznutým vajíčkem hadovky se i ve vitríně výstavky opakoval již třikrát a sice v r. 1954 jednou a letos ve výstavce ve Sanaém již dvakrát. Z p'ného vajíčka také vyrostla letos jednou asi 8 cm vys. přes noc, což mne tak nepřekvapilo, jako případ s rozříznutým vajíčkem. 5. VIII. 1955. Rudolf Hrček.

Hřib nachovýtrusý — B. prophyrosporus Fr. sbíral jsem v lese u Velké Moravy, okres Šumperk 3. VIII. Podle sdělení prof. Sm. rostl letos (1955) koncem července a začátkem srpna na mnoha místech, byl mu poslán mnohokrát do poradny a byl také na jeho výstavce hub v sanatoriu na Dobříši (13. VIII.). Je jedlý. Ad. Svoboda.

Luže pod Košumberkem. V květnu jsem již sbíral: penízovky dubové, špičky trávní, májovky, závojenky štítové, 2 ks, špičky česnekové, kustřebky, opeňky (lípůvky), penízovky jedlé. Velká úroda byla letos na čirůvky májovky a závojenky štítové. Nyní sbírám muchomůrky šedé a růžové, pak holubinky — bukovky se již ukázaly. Vyrážejí t. č. lišky. Zdá se, že bude letos velmi příznivý rok na růst hub, ovšem bude-li dostatek vláhy. 27. VI. 1955. Arch. Jos. Šantrůček.

Houby o vánocích (Bělá u Turnova). 18. XII. 1955 jsem sbíral na topolovém pařeze o průměru asi 1 m hlívu ústřičnou (Pleurotus ostreatus Jacq.). Přes mrazy, které předcházely, bylo tu mnoho i zcela mladých plodnic. Celkem sebráno asi 25 plodnic, z nich největší dlouhé až 26 cm, všechny bez jakýchkoliv známek omrznutí. Všem, kteří ještě tuto výbornou jedlou houbu nesbírají, ji doporučuji. V. Pleštil.

Pane prof. Smotlacho, dnes (22. VI. 55) jsem našel v zálužském lese u Rakovníka baňku, kustřebku zdobenou — Pustularia coronaria. Zasílám Vám několik exemplářů do Vaší stálé výstavky. Houba je zde celkem neznámá. Nesbírá se. Ing. Zd. Polcar.

Plzeň, Bolevec. Posílám na stálou výstavku několik hub, doufaje, že se uplatní. Zároveň je posílám ke kontrole do poradny. Prosím, zda správně jsem určil houbu hřibovitou jako hřib dutonohý — B. cavipes Opatowski. 21. VIII. 55. MUDr Frant. Bečvář.

Dubnica n. Váh. Posílám na výstavu soubor hub, rostoucích v září na Slovensku, zejména bedlu Friesovu 21. IX. 55. E. Adamica.

Turnov. Posílám do výstavy čirůvku pětidílnou, která podle Sm. je stejně chutná jako zelinka. 23. IX. 55. Emil Mužák.

Rokycany. Našla jsem pro výstavu šťavnatku luční a jiné houby. 22. IX. 55. M. Bauckmannová.

Bělolanýž, jak jej určil prof. Smotlacha, nalezl jsem 31. VII. 1955 v Trojanech u Královic, ve smrčí. Plodnice byla z půdy vyhrabána lesní zvěří. Josef Kozlík.

Kukmák bělovlnný (V. lombycina Shff.) Sbírán 1. IX. 1955 na starém kaštanu (vyrůstal z puklin kmene) ve výši 2—4 m v jaroměř. parku. 2 plodnice a 1 vajíčko (nevyspělé plodnice) dal jsem do naší výstavky. Kloboučky byly asi 10 cm široké. Podle dra Macků a Sm. jedlý. Václav Chmelík.

Posílám do stálé výstavky a ke kontrole bělolanýž — Choiromyces meandriformis, který, jak zjistil Sm. již r. 1916, vyskytuje se hojně v lesích kolem Č. Lípy. Josef Mlejnek.

Srostlice hříbků. Našla se v lesích u Soběslavi 17. VIII. 55. Na klobouku velké plodnice vyrostl pravidelný malý hříbek. Podle Sm. bylo to v létě 1955 často. Jarmila Wagnerová.

Na výstavu jsem nasbírala třepenitky slzivé — Hyph. lacrimabundum u Počernic. Rostou na mnoha místech i v Praze. Jsou jedlé. A. Manglerová.

Mladá Vožice. Posílám pro Vaši výstavu krásné mlženky, kterých tu hojně roste. 14. X. 1955. Ant. Turek.

Chomutov. Posílám soubor 23 hub, hodících se pro výstavu. 14. X. 55. Čeněk Rychetský

„Sedivák" říkají na Brdech mlženkám. 14. X. 55. Fr. Burda

„Podborovák" nazývají v Podkrkonoší hřib strakoš. Jan Inlauf

Hřib přižívný, podle prof. dra. Smotlachy vzácný, nalezen 20. IX. t. r. ve více exemplářích v Osečku u Poděbrad na pestřeci. Jan Paroulek

Klášterec nad Orlicí 16. VIII. 55. Houby zde hojně rostou: hejna lišek, ryzec černohlávek, hřib čerňák, který s. Dr Jos. Chmelík sbíral pod buky na Pleši a Sm. pod buky u Dobříše. Rostou tu ve smrčinách hojně ryzce, v borovinách strakoše. K. Petránková

c) Část praktická. Houby člověku prospívající. Úprava hub. Konservace, průmysl a distribuce. Houby jako krmivo.

Helena Hamplová (dříve Kurgan):

Staroruský způsob zakvašování hub.

(Dva recepty z ruské kuchařské knihy Jeleny Molochovcové.)

I. *Gruzdi a volnušky* máčet dva dny v chladné vodě (každý den měnit vodu), potom ukládat je ve vrstvách do dřevěné nádoby (nesmoleně) a posypávat solí. Podávají se k pečení. Možno jich prosypat nakrájenou bílou cibulí. Na vědro gruzdí bere se 1½ stakanu (odlivky) soli.

II. Vybrat *drobnější gruzdě*, nemáčet jich, jen je oprat, dát na síto oschnout, ukládat do velkých baněk, proložit koprem a každé dvě vrstvy posypat zlehka solí (nezatěžovat) a svrchu zasypat pořádně solí, pak přikrýt zelným listem. Před upotřebením se houby vymáčejí.

Pozn.: *volnuška* = ryzec kravský (huňatý) — Lactarius torminosus (Schff.), *gruzdi* = L. piperatus (Scop.), ryzec peprný, resimus Fr. osikový, controversus (Pers.) přehrnutý = topolový a j.

František Cink:

Houby na trhu.

Do měst, která mají lesnaté okolí, přijde na trh mnoho hub, v krajině na lesy chudé jen málo hub se prodává. Tak na př. v Kralupech nad Vltavou většinou se houby neprodávají a jen občas trochu hub na trhu se objeví. Hřibů je vidět málo, trochu více křemenáčů a špičníků, lišky, nějaká holubinka, žampion ovčí a polní — na podzim václavky, zelenky a havelky.

Mimo tyto houby ještě se prodávají hromádky hub oloupaných a rozkrájených, barvy bílé, trochu málo načervenalé. Považuji je za muchomůrky načervenalé. Prohlížel jsem je a hledal, zdali bych nalezl aspoň kousek neoloupaný, ale marně. Prodavač řekl, že neoloupané vypadají jako muchomůrky. Pomyslil jsem si, že proto je loupá a rozkrajuje, aby nebylo vidět, že jsou to muchomůrky. Kdyby je ponechal tak, jak v lese vyrostly, nebyly by příliš lákavé, ale oloupané snáze se prodají. lidé kupují a nevědí co. Prodej oloupaných a rozkrájených hub na trhu měl by být zakázán. Tak je nebezpečí otravy větší, než když se nechají celé a vždy se mohou přehlédnout a vadné odstranit. Rozkrájené a oloupané houby se nepoznají, a to je chyba.

Josef Chmelíček:

Sbírejme více houby lupenaté.

Zřídka sbírají houbaři všechny jedlé i výborné houby. Nejčastěji se vyhýbají lupenatým, protože jich je mnoho a mezi nimi i řada nebezpečně jedovatých. Často opakovaná záměna jedlých za jedovaté přímo odstrašuje od jich sbírání. Na první pohled se nerozeznávají a neurčují, kdežto u jiných je to mnohem snazší. Proto zamýšlím pořídit k lupenatým houbám jednoduchý klíč, aby i méně pokročilí mohli do nich vniknout a naučit se je dobře znát.

Pro sebe jsem si vybral rody a druhy lupenatých, jež jsou prakticky nejcennější a naučil jsem se je znát dokonale, stejně jako všechny jim podobné jedovaté. Ovšem dalo mi to mnoho práce. Učme se větší měrou znát houby jedovaté a sbírejme jedlé houby, které dobře známe větší měrou než dosud. Pracuji na klíči lupenatých hub.

Rud. Mužík: **Mnoho záleží na kuchařce.**

R. 1954 vyznačoval se velkým množstvím různých hub. Již v dubnu to byl choroš šupinatý, pak různé druhy žampionů, májovky, dále hřiby, křemenáče, čechratky, podborováky, klouzky, slizáky, bedly, růžovky, lakovky, havelky atd. Celkem 53 druhů jedlých hub jsem našel a také jedl v tomto roce. A je správné, co tvrdí Dr Smotlacha, že je totiž hodně hub jedlých, ale ne každý je dobře snáší. To je věcí chuti a žaludku. Mnozí si jiné houby než hřiby oškliví a po ochutnání mají žalud. potíže. To ovšem nejsou žádné otravy. Když se houby jedí opravdu s chutí (ovšem jedlé), pak se nikomu nic nemůže stát. Důležitá je proto úprava jídel z hub. Na kuchařce u hub mnoho záleží.

Dolany u Klatov. Posílám na výstavu šiškovec, zvláštní syrovinku atd. Syrovinka má zvlášť podehnutý klobouk, jak to vidíme u čechratky podvinuté. Odlišuje se právě tímto podehnutím klobouku od normální syrovinky. Prof. Smotlacha ji označil jako syrovinku podehnutou — Lactarius volemus var. involutus Sm. Požádal jsem jej, aby ji podrobněji popsal. Gracián Ševčík.

Litoměřice. Zasílám pro houbařskou výstavu topolky, kterým se u nás lidově říká »potopůlky«. Sám je sbírám ve starém rameni Ohře mezi obcemi Brozany a Brňany na Roudnicku již 40 let. Zatím ještě nejsou v Atlase a myslím, že by tam patřily. Jest to u nás hojně rostoucí a také sbíraná houba. V neděli nasbíráno cca 5 kg. Plodnice jsou proti jiným létům mnohem větší. Podle sdělení Sm. zná je od mládí, pěstuje je od r. 1907. Od té doby prodávají se vlivem Sm. i na trhu v Hradci Kr. Jsou výborné. 18. X. 1955.

Václav Červený.

Krč je mou zásobárnou hub. Naučil jsem se sbírat mnoho nových druhů z Myk. sborníku na př. čirůvku nahou (fialovou), která je výborná na všechny způsoby. 30. IX. 55.

J. Mauler.

Používáme v domácnosti prášek ze sušených hub. (V MSb. psal o prášku z hub nedávno Ing. Miljutin Jenko, který doporučuje práškování sušených hub všeobecně.) Užíváme ho jako přídavek do těsta k bramborovým placičkám (ze syrových brambor) — zde se tomu říká cmunda. Přidáním houbového prášku sice těsto ztmaví, ale je ještě daleko chutnější.

Frant. Procházka.

d) Houby jedovaté, podezřelé. Otravy, nemoci a léky z hub. Ochrana před houbami jedovatými.

Ing. Dr Fr. Mikule: **Modely hub, zvláště jedovatých.**

Opětně navazuji spojení ohledně modelů jedovatých hub, neboť jste se zmínil, že není možno nalézti správného jejich zhotovitele. Pátral jsem a podařilo se mi najít, a to pomocí p. Fišera, n. p. Umělecké řemeslo. Proto Vás bude jistě těšit, že se modely hub budou moci posílat školám. Bude to výborný prostředek pro školy a jako zlepšovací návrh pro snadné poznávání hub. Z dopisu ze 4. VI. 1954.

Pozn. red.: Jsou samozřejmě snahou mou i ČMS a MÚ od začátku. Po založení MÚ (1909) mívali jsme na přednáškách a výstavách modely ze škol, jež nepostačovaly. Od r. 1919 pak věrné a krásné modely prep. Rejska, jež jeho úmrtím odpadly, neboť byly nevytrvalé, snadno se lámaly a byly jeho vynálezem. Dřevěné, krásně vyřezávané modely jsou v museu v Brně. Byla o nich zpráva v ČČSH. Většina našich středních škol měla již r. 1909 a později ve svých pomůckách i modely hub, jež však nepostačovaly, neboť byly často umělecky primitivní. Mně se podařilo pro ČMS a MÚ získati umělecké, přesné sádrové modely našeho spolupracovníka B. Čejky, který nám jich před několika lety vyrobil na 50, ale které se stálým upotřebením na výstavách, přednáškách, silně opotřebovaly, takže dnes jsou z nich vlastně trosky. A o poří-

zení nových jednáme, avšak B. Čejka je nově a silně zaměstnán a na modely nemá času.

Ve svých starých i nových návrzích na rozšíření znalosti hub (jedlých a ostatních), na výsběr jedlých a ochranu před jedovatými jsme počítali samozřejmě i s modely. Zvláště jako prostředku účinného k ochraně proti otravám smrtelným (much. zelená, bílá, zbělená, závojenka olovová) chtěli jsme jich použít (školy, trhy atd.), avšak naše návrhy jednak se dosud neuplatnily, jednak ve věci modelů dají se těžko provádět: 1. těžko opatřit bezvadný model vzorný, 2. a ještě tíživěji hromadné jeho provedení. Tyto uvedené návrhy předkládáme znovu a doufáme, že přijdou k platnosti i modely hub, až se věci ujme stát. Prozatím je otázka modelů podrobnost.

Upozorňuji však již dávno (od r. 1907), že k ochraně před otravou houbami nestačí jen bezvadná znalost příslušných hub jedlých, nebo jen jedovatých, nýbrž že je nutné znáti oboje houby: bezvadně houby, které chci sbírat a všechny houby jedovaté, i třeba jen zdaleka jedlým podobné. Zvláště je nutno znát much. zelenou, zbělenou a bílou a závojenku olovovou.

Moje výstavy hub ČMS a MU, které pořádám od r. 1907 (v Praze od r. 1912) obsahují od r. 1925 vždycky i modely hub, ovšem jen částečně. V posledních letech byly to zmíněné modely našeho umělce B. Čejky, velmi zdařilé. A r. 1952 i z obchodu přírodninami došly již modely aspoň obstojné. Na větší akce s modely, i s použitím jiných, sádrových, myslíme do budoucna. Příslušné návrhy byly již poslány. Smotlacha.

Резюме.

Модели грибов я собирал и старался их использовать для популяризации грибов съедобных и ядовитых уже в 1907. г.

На наших выставках мы показывали модели грибов с 1912 г. Однако недостатком является малочисленность верных художественных моделей и отсутствие их массового производства.

Как самых дучших модельщиков я должен назвать покойного препаратора Рейска, который изготовлял модели из воска, и также нашего референта Чейку, который однако сильно занят другой работой.

Мы делали тоже много раз предложения по пополнению моделей грибов для пропагационных целей, в последний раз в 1949/50 гг.

Jos. Vostrčil: **Otrava much. zelenou u Brna.**

V létě 1954 bylo zde dosti sucho a hub rostlo poskrovnu a tak se lidé vrhali na sběr hub, jaké byly. V Říčmanicích u Brna si vyšly dvě děti do lesa na žampiony a nežli rodiče přišli domů, připravily si je k jídlu. Po najedení večer udělalo se jim k ránu nevolno a dostávaly křeče. Odebraly se ihned k lékaři. Tam dostaly nějaké léčivo a ponechány doma v ošetření, místo aby byly ihned odeslány do nemocnice a tam jim byla ihned poskytnuta pomoc. Křeče se stupňovaly a tak druhý den ráno lékař nařídil odvezení do nemocnice v Brně, kde dvě děti skonaly. Lékaři tvrdily, že nasbíraly žampiony. Ty ovšem nejsou jedovaté, nýbrž jedlé a chutné, a podle křečí a jiných příznaků mělo býti souzeno, že místo žampionů požily smrtelně jedovaté much. bílé, neb zbělené.

Much. zelená, zbělená a bílá jsou podle Sm. naše nejjedovatější houby a otrávily od r. 1909 (otravy faloidní) u nás na 500 osob. Sm. poznal, že se to děje hlavně záměnou barevnou, neboť m. zelená, zbělená a bílá podobají se svou barvou houbám jedlým a všeobecně sbíraným (zelánka, zelené jedlé holubinky, žampiony). Proto Sm. zavedl pro tyto nebezpečné muchomůrky názvy podle barvy (zelená, zbělená, bílá) místo chybných a nevarujících (hliznatá, hlizovitá, jarní, jízlivá). Poněvadž však malá frakce houbařů, pokládající se za vědeckou, drží se těchto starých názvů, dějí se u nás faloidní otravy neustále. Tato naše k nim patří.

Hřib hořký, žlučník — B. felleus Bull. roste v lesích u Purkazce, kde jsem na letním bytě, jako jinde v Čechách a na Moravě, všude hojně, letos koncem července a začátkem srpna, a je pokládán za podezřelý. Podle Sm. je to houba naprosto neškodná, ale pokazí jídlo, neboť je silně hořký.

Spisovatel Karel Horký.

Zdání klame — aneb hořké hřiby ve spíži. Když jsme koncem července 1955 navštívili rodiště mého muže Kasejovice v západních Čechách, hodlala nás místní selka uctít omáčkou. Neměla to být omáčka ledajaká, ale pravá hříbková. Však měla selka mísu hříbků ve spíži! Když je přinesla do světnice, poznala jsem hned, že kromě jednoho křemenáče byly to samé hřiby žlučníky. Venkovští lidé se nedají tak snadno přesvědčit a proto jsem doporučila naší hostitelce, aby jeden pěkný hříbeček okusila. Učinila tak a otřásla se jeho protivnou hořkostí. Vzápětí ocitly se hořké hříbky na hnoji. Byly jsme pak odškodněni omáčkou ze smetany, bez hub. V kasejovických lesích rostly tou dobou hojně hřiby-žlučníky, ale také lišky, řídčeji křemenáče a hřiby pravé, tyto skoro všechny červivé. 2. VIII. 1955.

Marie Kozlíková.

Říčany. R. 1954 rostlo tu v červnu a pak pozdě na podzim mnoho hub. Také se tu vyskytly otravy houbami. Příznaky otravy: spavost po několika dnech z nemocnice propuštění. Děti sbíraly k jídlu šedivé muchomůrky a mezi jejich mladé plodnice přibraly plodnice much. panterové, šedivé muchomůrce velice podobné. Podle Sm. i místo růžovky může se panterka omylem sebrat. Smotlacha pokládal panterku za mírně podezřelou, snědl ji za syrova, až jeho spolupracovník Dr Rejha pokusem na sobě zjistil, že much. panterová je silně třeštivě jedovatá.

J. Nosek.

Muchomůrku zelenou jsem letos 1955 pozoroval v srpnu až září na Turnovsku a to v lesích okolo Podbukoviny. Letos roste dosti hojně, ač jiná léta jen ojediněle. Stejně letos roste hojněji i závojenka olovová.

V. Pleštil

e) Všeobecná i speciální biologie. Nižší houby. Příroda. Ochrana přírody.

Bohužel nemůžeme okénko do přírody a o člověku, jak jsme rubriku »e« také nazvali, tentokráte větší měrou naplnit, neboť všechna volná místa nám zabrala obhajoba proti kritice naší práce a Sm. v Preslii. Je to kritika tónem, formou i obsahem pro vědecké obory a listy naprosto nepřípustná, takže někteří z našich nejlepších spolupracovníků tvrdili, že nemáme na ni vůbec reagovat. Tvrdili, že každý, kdo si přečte jen něco z oné kritiky o ČMS a o Sm. pozná, že zde nejde o kritiku věcnou, konstruktivní, nýbrž o pomluvy, urážlivé nactiutrhání, naopak dokonce zase o četné naivnosti. Redakce řídíc se touto radou, zkrátila a odsunula velkou řadu obhajobných článků a sám redaktor, těžce dotčený i zdravotně, odložil svou postupnou obhajobu napříště. Chce ji psáti tak, aby zároveň sloužila k poučení čtenářů. Naše obhajoba, pokud jsme ji do listu dali, má být zároveň poučením našim čtenářům v otázkách, na které by sami nepřišli. Takto se jim dává příležitost, aby také mohli posoudit velikou obětavost našeho redaktora, který přes své zdravotní a jiné nesnáze po dlouhá léta pracuje zdarma a úspěšně nejen v našem časopise, nýbrž i ve všech ostatních oborech činnosti ČMS. Je ovšem třeba, aby mu všichni naši čtenáři v této velké práci pomáhali. Za četné dopisy, jež stále docházejí, a za spoluúčast Sm. velice děkuje.

Dr Vávra.

Adam Kaleta (Těšín): **Hřib a myš.**

Zajímavý případ pozoroval jsem na Ostrém v Beskydech. Na kraji vysokého smrkového lesa (vedle byl malý smrkový porost) našli jsme s manželkou spoustu malých a velkých plodnic hřibu pravého. Bylo to tak krásné, že jsme delší dobu seděli vedle hřibů a kochali se pohledem na toto požehnání. Všimli sme si, že jedna plodnice má abnormálně silný třeň tak asi 15×8 cm a po-

měrně malý klobouček. Když jsme blíže prohlíželi tuto plodnici, zjistili jsme, že je to vlastně krásná, živá budka pro ptáčky, taká, jaké děláme pro sýkorky. Měla kulaťoučký otvůrek velikosti, jaký mají sýkorky, a byla obývaná lesní myškou. Myška se nás nijak zvláště nelekla, ale klidně si odnášela v čumáčku kousíčky hřibu někam do smrkového podrostu. Velmi čile si počínala. Třeň byl u hřibu již skoro úplně dutý, ale klobouček nebyl porušen.

f) Zajímavosti. Referáty.

Václav Melzer: **Patero houbařských přikázání.**

1. Pro kuchyni sbírejte jen ty houby, které jako jedlé dobře a bezpečně znáte.
2. Houby, které považujete za nejedlé, nerozkopávejte; snad ten, kdo přijde po Vás a lépe je zná, rád by je sebral.
3. Ani hub skutečně význačně jedovatých neničte, mnohé z nich jsou ozdobou lesa a všechny mají určité poslání v životě lesního společenstva.
4. Kolem nalezených hub, hledajíce jejich »bratříčky«, nerozrývejte půdu a mech, neboť tím zpřetrháte podhoubí a zničíte úrodu houby na dlouhou dobu.
5. V lese se chovejte jako v chrámu Přírody; hlomozem a zbytečným povykováním nerušte jeho velebné ticho a neplašte lesní zvěř. — 1954.

Pavel Kmen: **Houby rostou i z asfaltu.**

Moje matka listovala ve starém ročníku Myk. sborníku, kde byl článek s nadpisem »Houby rostou na pražské ulici«. Vzpomněl jsem si, jak jsem sbíral žampiony v Poděbradech na kolonádě. Je to asfaltová cesta lemovaná stromy. Kolem stromů vyrostlo několik žampionů. Asi za dva dny nato začaly se uprostřed cesty dělat podivné puchýře. Druhý den již byly puchýře rozpraskané a v puklinách bylo vidět kloboučky žampionů. Je neuvěřitelné, jakou obrovskou sílu musily tyto houby vyvinout, když dovedly porušit asfaltovou silnici — jejich kloboučky nebyly vůbec porušeny. Zato v asfaltové cestě byly notné díry. Podle Sm. je to zjev také jím od r. 1905 vícekrát pozorovaný u hníku inkoustového a třpytivého.

Spytihněv Krejčí:

Poznámka k práci podhoubí hřibu obecného.

Letos měl jsem příležitost pozorovati pravidelněji jedno stanoviště hřibu obecného. Při práci v lese nalezl jsem náhodou místo, které po deštích na začátku června 1955 začalo produkovati asi 8. června plodnice. Tak jsem nalezl 8. 6. 5 kusů, 9./6. 17. kusů, 10./6. 8 kusů, 13./6. 13 kusů. Největší část z nich na tom určitém místě. Pak přestaly. Ačkoliv jsem tam denně dohlížel (bylo mi to možno, jest to asi 100 kroků od mého obvyklého pracoviště), nenalezl jsem po dlouhou dobu nic. Pouze jsem pozoroval, že stařenka Šebestová z Ratiškovic tamtudy ráda chodí, a měl jsem již podezření, že následkem toho se Boletus edulis z tohoto naleziště mění na Boletus Schebestae Kr. Na příklad Michaelis připouští možnost, že třeba Boletus luridus se mění na stanovišti v Boletus erythropus, proč by tedy nebyla možná přeměna, o níž jsem výše mluvil? Jednou mi sice tvrdila, že je neumí hledat, a tím jaksi popírala možnost přeměny ve druh Schebestae, ale přesto jsem nevěřil, že nevykonává neblahý vliv na moji statistiku. Až v druhé polovině července se to projevilo a vysvětlilo. Před 15./7. byla silnější přeprška (7./7. 25 mm a 12./7. 9 mm, 16./7. $3^1/_2$ mm). Dne 18. 7. jsem šel okolo dotyčného stanoviště a chtěl jsem si je prohlédnouti.

Nastojte! On tam na ploše několika málo m² stál hřib na hřibu. Toho dne jsem jich napočítal 94, z toho největší část z toho naleziště. Druhý den asi 40, třetí den asi 54 a čím dále tím méně, až to skončilo 28. 7. dvěma dobře počítanými kusy. Nyní zase nic. Z toho jsem poznal, že zde asi nebyly zásahy, které by nepříznivě ovlivňovaly moji statistiku a můj sáček sušených hub. Pro zajímavost ještě uvedu, že ačkoliv houbařím skoro 60 let, z toho skoro 35 let odborně, že jsem snad dosud neměl štěstí na podobný bohatý výskyt na jednom místě. A zároveň jsem poznal, že tu není žádná periodicita, nýbrž vliv deště.

Zpráva pro Sm. do sanatoria. U nás na Vinohradech jsou tři vytrvalci, kteří po celou zimu, od prosince přes leden až do května, každou neděli si vyjeli na celý den. Jsou to: paní Ertlová, inž. Jiránek a s. Hubáček. Vyprávovala mi paní Ertlová, jak jednu neděli v únoru šli pěšky z Hostivaře do Průhonic, dále na Psáry a odtud do Krče k elektrice. Je to asi 25 km nejméně. To už je výkon. Pak se nedivím, že když jdou s námi houbaři, utíkají, takže těm houbičkám mnoho neubližÍ. Václav Novák.

Benátky n. J. Byl jsem loni jmenován zpravodajem pro ochranu přírody a mimo to pracuji i v jiných oborech přírodních věd. V srpnu 1955 houby zde takřka nerostly, bylo značné sucho. Nyní počínají již se ukazovati různé čirůvky (zelenka, havelka, mýdlová, pětidílná, znamenitá fialová či nahá), dále václavky, ryzce a sem tam i mlženka. Též již se objevila v několika exemplářích plžatka holubinková. I v suchém srpnu však vyrostlo dosti exemplářů kotrče kadeřavé. Dobrou propagací hub ve zdejším městě začíná obyvatelstvo si všímat i hub dříve opovrhovaných. Tak mimo bedly, které jsou oblíbeny již několik let, stávají se čím dále tím více hledanými stročky (kornoutky nebo kominíčky zvané), much. narůžovělá (masák), mlženka, čir. fialová (znamenitá!), plžatka holubinková a pen. zimní! Příští zprávu podám v říjnu. 17. IX. 1955. Fr. Borovička.

Prášilka obrovská. Letos na Liberecku byla nalezena houba t. zv. pýchavka obrovská, která vážila přes 22 kg. Byla zde vystavena v jednom obchodě v Liberci na Mírovém náměstí. Tyto pýchavky, ale mnohem menší (asi 500 g) viděl jsem letos na trhu v Piešťanech. Prodávali tam i velmi dobrou houbu růžovku (masák). U nás na trhu se nevyskytuje, i když roste hojně v Podještědí. Mir. Kohout.

Kostelec n. L. (Z dopisu Sm.) Pokračuji v pokusech, jak zameziti v lese červivění hub. Brzy sdělím výsledky. Jak závidím pražským houbařům, kteří mohli po tolik let navštěvovati Vaše přednášky. Z jara nalezl jsem na višni velký, již starší choroš sírový. Připravil jsem si jej podle Vašeho atlasu č. I. Na řízky byl ještě výborný, v guláši trochu pálil. Snažím se získati nové členy za odběratele a ježto pracuji jako zahradník v JZD, i další JZD. Výsledek oznámím. Těším se na Vaši přednášku u nás. Lad. Kola.

St. Boleslav. (Z dopisu Sm.) Posílám ke kontrole hadovku císařskou — Phallus imperialis Fries; vyrostla mi na zahradě v malinovišti. Pracuji v ČMS a ČČSH od začátku, ale jsem stále v činné službě (řed. stř. šk.), a to mi brání, abych v houbách více pracoval. Vedu stále houbařskou poradnu (35 let!) a propaguji houby ve škole. Až budu míti více času, budu více spolupracovat. Vojtěch Mareš.

Z podtatranského kraja. V júni roku 1953 som za svojho pobytu v Poprade pozoroval naozaj veľkú úrodu baňky veľkokalíšnej. Zistil som, že ide o b. veľkokalíšnu (Acetabula vulgaris Fuckl.) podle Smotlachova Atlasu. Najväčšie množstvo ich som videl pri Spišských Matejovciach v riedkom poroste ihličnatých stromov, najmä borovíc. Na 1 m2 ich rastlo miestami aj päť veľmi pekne vyvinutých exemplárov, až 20 cm veľkých. Józef Kolesár

Posílám z Deštné u Soběslavi: kržatku průsvitnou, zemku Michaelovou a mladé václavky, které se letos podle Sm. opozdily o měsíc. I. XI. 1955. J. Vosol.

Krásnou hlívu ústřičnou — formu namodralou (holubí) posílám z Benešova nad Ploučnicí. Našla jsem ji na pařeze v lese na místě, kde je vlhčeji. Je to výborná jedlá houba, kterou Sm. sbírá od mládí. Uložena v chladné místnosti, vydrží celou zimu. J. Schislová

g) Pozdravy, oslavy. In memoriam. Spolupracovníci.

Jaroslav Podobský:

30. výročí úmrtí botanika a mykologa Bubáka.

19. září 1955 uplynulo 30 let od smrti vynikajícího českého botanika a mykologa Dr Františka Bubáka, profesora fytopathologie na české technice v Praze. V příštím roce, 22. července 1956, vzpomeneme 90. výročí jeho narození. Jeho rodištěm je městečko Rovensko pod Troskami v Českém ráji. Po universitních studiích byl Bubák asistentem prof. L. Čelakovského v botanickém oddělení Musea král. Českého. Působil na středních školách v Praze a v Zábřehu na Moravě. V letech 1898—99 studoval na universitě v Berlíně a Halle n. S. Úspěšné studium mikroskopických hub přivedlo ho po dosažení doktorátu na české universitě do Výzkumného ústavu zemědělské rady v Praze, kde se ve funkci asistenta věnoval zcela mykologii a fytopathologii. R. 1900 se habilitoval jako docent na české technice, r. 1903 stal se profesorem botaniky na zemské hospodářské akademii v Táboře, kde pobyl až do r. 1919, kdy byl povolán za řádného profesora vysoké školy zemědělské v Brně a zvolen jejím prvním rektorem. Již po roce se stal řádným profesorem všeobecné a speciální fytopathologie na Českém vysokém učení technickém v Praze, kde působil až do smrti. Za výzkumnými účely cestoval zejména v Bulharsku a jiných slovanských zemích Balkánu.

Četné, velmi cenné vědecké práce Bubákovy jednají hlavně o rzích, snětích a nedokonalých houbách. Uveřejňovaly je skoro všecky české odborné časopisy přírodovědecké, četné časopisy německé, maďarské, španělské i americké (Annales mycologici, Hedwigia, Zentralblatt für Bakteriologie a j.). Podrobný seznam jeho vědeckých prací vykazuje 132 čísel; byl uveřejněn ve vlastivědném sborníku »Od Ještěda k Troskám« (IV. r. 33). Jeho největší dílo »České houby«: I. díl Rzi (1906), II. díl Sněti (1912), vyšlo v Archivu pro přírodovědecký výzkum Čech. Vydání »Českých plísní«, jež připravoval do tisku, se bohužel nedočkal. Bubák spolupracoval také s MÚ, ČMS a se Smotlachou.

Bubák byl učencem světového jména. Jeho vědecké zásluhy byly velmi oceňovány jak doma, tak i v cizině. I pro své osobní vlastnosti, skromnost, píli a pracovní nadšení, požíval prof. Bubák všeobecné úcty a lásky.

Jan Juránek:

Vzpomínka na Jana Bezděka.

(Ke 40. výročí jeho smrti 9. III. 1915.)

Jan Bezděk, bývalý učitel v Polici nad Metují, pořádal po mnoho let v různých místech po Čechách a na Moravě houbařské kursy, čímž vzbudil značný zájem o houby. Byl v tomto oboru samoukem, ale dosáhl velké znalosti hub. Vlastně první u nás znalost hub a houbařskou vědu popularisoval.

V roce 1901 vydal knihu »Houby jedlé a jim podobné jedovaté«, doplněnou barevným Atlasem hub, krásně namalovaných na 51 listech akad. malířem Václavem Luňáčkem. Později knihu doplnil ještě II. dílem, v němž pojednává o zužitkování hub. Další Bezděkovy mykologické práce zůstaly v rukopise. Jan Bezděk byl členem Franc. mykol. společnosti v Paříži. Často hovořival, že také čeští houbaři měli by se sdružiti. — Za čtyři roky po jeho smrti tuto myšlenku uskutečnil Dr. Fr. Smotlacha tím, že v r. 1919 začal vydávat Časopis čs. houbařů (M. Sb.). Dále založil Čs. mykol. společnost a plně rozvinul instituce, související s výzkumem hub (výstavy hub, poradna a jiné). Smotlacha založil r. 1909 Mykologický ústav a bezpl. houb. poradnu, uspořádal první výstavu hub na světě r. 1907 v Hradci Kr.

Jan Bezděk zemřel 9. III. 1915 v nemocnici v Praze a je pochován na Olšanech. Ke čtyřicátému výročí smrti tohoto zasloužilého mykologa věnují mu českoslovenští houbaři vřelou vzpomínku.

*

Bezděkovy houbařské kursy byly poučné, zajímavé, živé, skutečně lidové, nikoli školsky suchopárné. Došlo při nich i k veselým příhodám.

Na dopolední houbařské vycházce do lesa v Ubušíně byly nalezeny na pastvisku dvě mladé pýchavky obrovské — Globaria bovista (L.), veliké jako hlava člověka. »To budou k večeři znamenité řízky«, prohlásil Bezděk. Musím povědět, že všechny houby, které Bezděk při vycházkách uznal za jedlé, byly shromažďovány do koše a použilo se jich na společnou večeři. Proto obě »Bovisty« putovaly do kuchyně. Bezděk osobně poučil paní hostinskou, aby plodnice nakrájela na řezy na prst silné a usmažila jako řízky. Odpoledne byla ve škole přednáška o houbách z dopoledního sběru. Zatím paní hostinská připravovala houby k večeři. Jeden řízek upravila nějakým způsobem bez pýchavky a když účastníci kursu přišli k večeři, dostal jej Bezděk první na talíř. Bezděk kousek ukrojí, ochutná a povídá: »Je to dobré, ale cosi tomu chybí«.

»Bodejť by nechyběło«, vysvětluje paní hostinská, »vždyť jsem tam nedala tu vaši pejchavku«. Další řízky však byly opravdu s pýchavkou a chutnaly znamenitě.

Přibyl vzácný zakládající člen — uznání a pocta vdově po velkém básníku v jeho jubilejním roce.

Paní Božena Neumannová, vdova po národním umělci S. K. Neumannovi a odběratelka našeho časopisu, vstoupila do Čs. mykologické společnosti jako zakládající člen. Ušlechtilá žena, kterou básník oslavil ve své »Knize lesů, vod a strání«, projevila uznáníhodné pochopení pro podporu snah naší společnosti a jejího vedení, což je zvláště cenným skutkem v době, kdy žeň smrti prolamuje citelné mezery do řad spolupracovníků. Básníkovi nejbližší bytost v jeho naturistickém období (výraz literární kritiky), jež sdílela s ním dobré i zlé, není podle vlastního vyjádření znalcem hub a sbírá prý jen běžné druhy — jak nevzpomenout na podobně vyznívající »captatio benevolentiae« v prologu Neumannovy »Knihy lesů«, kde se autor omlouvá, že kdysi slíbil napsat o lesích nesmrtelnou hymnu: ...»zpívám prosté rytmy lesů vasala«!

Jsou znalci hub různých stupňů, každý nemůže být druhým Smotlachou, a poněvadž zájem je podmínkou pokroku také v Čs. mykologické společnosti, spočívající na lidovém podkladě, byla paní Božena Neumannová zvolena do čestného výboru ČMS. Jmenovaná vyjádřila svůj dík za tuto poctu. J. M.

K nekrologu Za Bedřichem Kočím. Dcera zemřelého nakladatele B. Kočího, jemuž jsme věnovali vzpomínku na str. 61, píše nám: Pořádám právě všechny doklady, které se týkají otcovy vydavatelské činnosti, i se spoustou prospektů a tiskovin všeho druhu, abych všechen tento materiál předala Museu. Bude proto jistě vhodné připojit k tomu všemu i takovou posmrtnou vzpomínku, jako je Vaše. Tím, že též houbaři na mého otce vzpomínají a jakési zásluhy dokonce mu též připisují, rozšiřuje se opět stejně již rozlehlý obzor jeho působnosti. (Z dopisu, 28. IX. 1955.)

Jarmila Kroftová-Kočová.

RNDr Richard Picbauer, člen čestného a vědeckého výboru ČMS a MÚ v Praze, spolupracovník Mykologického sborníku od jeho počátku, zemřel v Brně 23. VIII. 1955 ve věku 69 let. Byl to velmi skromný, vynikající pracovník mykologický, kterého si všichni velice vážíme. Smotlacha.

Milan Kocourek, referent, spolupracovník a člen čestného výboru ČMS a MÚ zemřel 8. XII. 1955 ve věku 75 let. Všichni mu zachováme dobrou a čestnou vzpomínku. Smotlacha.

h) Obrana, kritika. Vesele o houbách.

Nevědecká kritika ve vědeckém časopisu.

Podepsaní spolupracovníci Mykologického sborníku, členové Čs. mykologické společnosti a Čs. mykologická společnost (Ústředí) odmítají způsob kritiky, otištěné v č. 3/1955 »Preslia«, orgánu Čs. botanické společnosti pod názvem: »Hodnocení činnosti Dr Františka Smotlachy v mykologii«. (Z katedry botaniky biol. fakulty univ. Karlovy v Praze).«

Jde o nepřípustný projev osobní zaujatosti se strany prof. Cejpa a spol., kterým je Čs. mykologická společnost ve svém složení a zaměření solí v očích. Místo aby se poučili z příkladu ČMS a vnášeli vědu mezi lid, podporujíce jeho budovatelské úsilí, vyvíjejí tito botanikové z povolání — ve skutečnosti jednotlivci, osobně zaujatí proti ČSM a Sm. — nápadnou snahu a zájem o vedení ČMS a zneužívajíce záštity katedry botaniky university Karlovy a jejího vedení, dovolávají se zakročení proti ČMS Čs. akademie věd a ministerstva kultury (!) za účasti odštěpeneckého Čs. mykologického klubu (!), což jsou opět oni.

Různost vědeckých názorů lze řešit diskusí, avšak osobně zahrocené výpady autorů, Cejpa a spol., zcela opouštějí přípustné meze vědecké kritiky. Ve snaze snížit i v zahraničních vědeckých kruzích uznávané zásluhy Dr F. Smotlachy a ČMS o československou mykologii, zabývají se tito autoři malichерným hledáním chyb, dokonce i tiskových.

Při tom konstruují nepravdivé a urážlivé domněnky, přímé nebo zastřené insinuace, podezření a nařčení, a používají stylu, který odpovídá spíše pamfletu než vědecké kritice.

Jejich styl svědčí sám o sobě o úrovni jejich kritiky a vyslovená podezření a nařčení zároveň s dovoláváním se vysokých úř. a ČSAV jsou přímým důkazem toho, jaké jiné, než vědecké cíle se tím sledují a o co vlastně Cejp a spol. usilují.

Je to zarážející zjev v našem kulturním životě — tím více, že se používá pláštíku katedry botaniky — a Čs. akademie věd by se mohla nad tím pozastavit a věnovat pozornost složení redakční rady časopisu Preslia, která takto zneužívá odborného časopisu a uveřejněním článku takového druhu zneuctívá i samotné Preslovo jméno, které časopis na obálce nese. 15. X. 1955.

Za Československou mykologickou společnost

Václav Novák,	Doc. Dr Smotlacha,	Dr Robert Vávra,
jednatel.	předseda.	místopředseda.

Také všichni členové ČSM cítí se těžce uraženi. Za ně i za všechny podepisují se účastníci dvou schůzí a přednášek ČMS pondělních a úterních:

Růžena Vtelenská, Josef Protiva, O. Kommová, V. Kedyk, Jiřina Petříčková, Růžena Semerádová, Jarmila Menčíková, Heda Nováčková, Olga Hochmanová, Jan Vlach, T. Pantová, Albína Nešmeráková, Anna Slivková, Emilie Huspeková, M. Čeňková, A. Svoboda, R. Kuželka, Boh. Dušek, Stanislav Kerbl, Růžena Pechtlová, A. Čech, A. Brabec, Marie Čechová, Marie Jindřichová, Božena Sládečková, Florian Urban, Karel Schuster, Marie Kafková, Františka Trefná, Zdeněk Žďárský, Karel Bílý, Frant. Řehák, Josef Ťupa, Emilie Černá, Anežka Košťálová, Jindřich Souček, František Slezák, Dr K. Hejlek, Dr Mir. Pulchart, F. Hukač, Ing. M. Jiránek, Petr Sládek, Růžena Kubiasová, Irena Fišerová, Ing. Oldřich Fiša, M. Jirsová, M. Hanzlíková, Marie Bártová. Zdeněk Bárta, A. Nováková, M. Pavlíková, A. Schöpsová, Dr Ant. Zlatníček, Frant. Odvárka, M. Dvořáková, Dr K. Hilgartner, F. X. Margold, Dr M. Pulec, Josef Chmelíček, Václav Pleštil.

Критика деятальности д-ра Ф. Смотлахи в области микологии.

Под таким заглавием была напечатана в журнале «Преслия» статья К. Цейпа и товарищей, представляющая согласно с сообщением авторов оценку научной деятельности д-ра Ф. Смотлахи, основателя Чехословацкого микологического общества.

Авторы невольно сами признают, что статью написали потому, что по случаю семидесятилетия был Смотлаха дома и за границей чествован как заслуженный юбиляр.

В том и скрывается вся суть дела: успехи Смотлахи в области микологии, его оригинальные мысли и открытия, когда он был еще молодым пролетарским ученым, его упорный исследовательский труд в течение десяток лет давший крупные научные результаты и действительную пользу не только науке, но и массам собирателей и любителей грибов дома и за границей, оригинальные методы распространения настоящих знаний о грибах среди широких масс населения, выставки, лекции, публикации, рассеявшие и отстранившие все предрассудки и ошибки старых некритических микологов, признательность и благодарность заграничных микологов (болгарских, польских, венгерских и др.), заимствовавших его рабочие методы и необыкновенная популярность Смотлахи, которого все знали и знают как лучшего знатока грибов и нестора чехословацкой микологии — все это не могло не возбудить недружелюбия и неприязни со стороны некоторых ботаников, успевших, правда, обеспечить себе в нервую очередь теплые местечка, но не сумевших достичь действительных научных успехов, хотя они всячески старались и стараются, чтобы их знали и цитировали за границей, соблюдают все формальности, старательно переписывают старую микологическую литературу (и с ее ошибками) и — впрочем неумело — подражают Смотлаховским методам.

Согласно с вышесказанным понятны содержание, стиль и уровень «критики» К. Цейпа и тов., являющейся всем другим кроме научной критики.

Мелочное придирательство к популярной части Микологического сборника вплоть до выискивания опечаток, передержки, вульгарный тон и стиль статьи, нападки и оскорбительные инсинуации, и наконец смешная попытка доносительства — все это найдет недоумевающий читатель в этой «критике», весьма похожей на памфлет, инспирированной отщепенской группой, состоящей из нескольких «недовольных», напрягающих все усилия в явной и подпольной борьбе против ЧСМО и Смотлаховой научной микологической школе для достижения своих особых целей.

Вместо того, чтобы по ее примеру нести прогрессивную микологическую науку в широкие народные массы, они ведут свою отдельную политику, для чего они объединились в отдельном клубе, небольшом, но «их собственном».

Какими путями и методами этот клуб ведет наступление против ЧСМО, не брезгая и средствами недопустимыми в научном мире, доказывает их «критика».

Культурная общественность и научные работники осудили справедливо злоупотребление журнала Преслия для такой непристойной выходки, а Чехословацкое микологическое общество, д-р Смотлаха и его сотрудники будут и впредь продолжать свою работу на пользу микологии и народа, невзирая на усердие таких критиков как Цейп с его соратниками. —вк—

Valuation of the Activity of Dr Smotlacha in Mycology.

Such is the title of an article published in the journal »Preslia« Nr 3/1955 by K. Cejp a. o. on account of the celebrations in the Czechoslovak and in foreign scientific circles in honour of Dr F. Smotlacha, the founder of the Czechoslovak Mycological Society, on occasion of his seventieth birthday.

The deserts of the old scientist Dr F. Smotlacha, his original progressive

methods of research, important discoveries made by him years ago, his correction of different errors of the old mycological authors and the immense benefit for the broad masses of mushroomgatherers through Smotlacha s strict definition and discernment of poisonous and of eatable or innocuous mushrooms regarded hitherto as venenous, his famous fresh mushroom-exhibitions connected with popular explications, lectures and his publications made him the Nestor of the Czechoslovak mycology and procured him great popularity and the renown of the best mycological specialist.

All this aroused the enmity and the jealousy of a few secessionists which have separated themselves into their own club developing there their own »mycological policy«, instead of following the example of Dr F. Smotlacha and his progressive mycological school, i. e. carrying the mycological science among the population for the general benefit of the people.

The article published in Preslia is inspired by this group of malcontents and its text, tenor and style are corresponding: the puzzled reader is presented there with a malevolent dispreciation, coarse in style and method, mixed with slanderous accusations and insinuations, instead of the expected scientifical critique.

The disgraceful »evaluation« of K. Cejp and his companions-in-arms has been repudiated by the cultural public and the scientists, while the Czechoslovak Mycological Society and Dr F. Smotlacha are continuing their work in mycology regardless of such critique, uncommon and inadmissible among the scientists. —vk—

Dr Ladislav Hanuš: **Nenávist, zloba, hašteřivost.**

Jaké nepěkné vlastnosti to jsou, jimiž bývají obdařeni lidé zlého srdce. S politováním i s hnusem jsme četli zprávu o nepěkných útocích skupiny lidí proti zasloužilému vědeckému pracovníku, jakým je soudr. prof. Smotlacha, a proti jeho spolupracovníkům, kteří byli nazváni »polovzdělaní měšťáci«.

Rádi bychom věděli, kdo jsou ti polovzdělaní měšťáci? Ti, kteří šíří vpravdě lidovými metodami znalosti o našich houbách přednáškami, výstavkami, časopisem vědecky i lidově psaným, z něhož vidět, že vědečtí pracovníci se neoddělují jako zvláštní kasta od lidu, ale úzce s ním pracují, anebo oni, kteří útočí takovým nevybíravým způsobem proti vědeckému pracovníku, který přes svůj vysoký věk a nemoci stále ještě neúnavně pracuje? Proti člověku, jehož práce byla uznána našimi vládními činiteli, naším i spřáteleným tiskem zahraničním i vědeckými kapacitami v SSSR i jinde?

Vzpomínáme na výrok jednoho státníka, který řekl kdysi tato krásná a pravdivá slova: »S mírem přichází radost a veselí. V lásce, jež je nejhlubší podstatou poselství knížete míru, by našel svět řešení všeho svého zla. Nevěřím, že je dnes ve světě neřešitelný problém. A přečteme si letáček z r. 1946:

»Kdo je komunista? V boji nejrozvážnější. V práci nejpřesnější, nejvýkonnější. Ve společnosti nejzdvořilejší, nejúslužnější. V politice nejvyspělejší. Komunista pomáhá potřebným a trpícím, napřímuje zdeptané, je vždy vědychtivý a uměnímilovný, stále se učí a stále poučuje, je podnětný a svůj podnět umí i uskutečnit, jedná přímo, rychle, věcně, odhaluje a odstraňuje zpátečníky, boří a ničí vše špatné — hned však tvoří a buduje nové, dovede pracovat — dovede žít a radovat se, je vždy a ve všem vzorem, jeho nejvyšším příkazem: kázeň! Jen takový soudruh smí se honositi titulem komunista«.

Jak daleko od těchto krásných vlastností jsou ti, kteří tak nevěcně, neomaleně, neukázněně utočí, způsobem opravdu maloměšťáckým, hašteřivým!

Chceme nového člověka, spravedlivého, sociálně cítícího, nevykořisťujícího slušného, takového, jakého hledal a viděl V. I Lenin. Jak daleko se nám zdají uvedení hašteřivci! Prof. Smotlacha svými pracemi se zapsal nesmazatelným písmeny do našich srdcí i do našich dějin!

Jaro Miškovský:

Ke kritice našeho časopisu v Preslii.

Kritika z péra K. Cejpa a spol. zřejmě přestřelila, když se pokouší hodnotit vědeckým měřítkem popularisaci vědy. Populárně vědecký časopis má plné právo, aby svůj obsah zpestřil a učinil zajímavým a tak ušel výtce koženosti, jaká snadno ulpí na některém listě čistě vědeckém. Kulturně zaměřený časopis jest oprávněn uveřejnit i dobré verše, humor a po případě beletristickou črtu, aniž se tím zpronevěřil svému poslání. U Mykol. sborníku jde prostě o nový typ vědeckého a odborného, přitom však lidu přístupného časopisu, ze kterého si každý něco vybere. Co jednostranná, úzkoprsá kritika pokládá za minus, je v daném případě plus.

Není přece žádným províněním, jestliže redakce sleduje také, jaký odraz mají houby v literatuře a umění. V tom směru postupuje časopis, jako v lecčems jiném, cestou ještě nevyšlapanou, přímo průkopnicky. Přispívatelé časopisu snášejí kamének ke kaménku, jak kdo na cos nového přijde, a spolupracují každý podle svých schopností a možností na společném díle. Úzký styk s lidem dochází výrazu v obsahu časopisu, což má význam pro jeho zpřístupnění širším vrstvám houbařů, nejen studovaným znalcům hub. K podchycení zájmu lidu přispěje pochopitelně též občasné otištění veršů o houbách či s houbařskou thematikou.

Při příležitosti 70. výročí narození předsedy ČMS došlo, podle sdělení bezplatné sekretářky, pí. Růženy Smotlachové, asi 800 blahopřání, některá z nich i veršem. Časopis Preslia ocitoval, nešetře místem, tiskem ani papírem, blahopřejné veršíky Jiřího Neumanna, vyjadřující v jádře tendenci ostatních došlých projevů. Předeslaná výtka »patolízalského obsahu osobních zpráv«, namířená proti gratulantům, se míjí svého cíle. Není důvodu, proč by nemohla zde vyjít blahopřejná básnička, když sám národní umělec Petr Bezruč, jenž své gratulanty posílal k čertu tutti quanti, blahopřál ve verších k narozeninám pres. Gottwalda.

Kritikové z Preslie mají spadeno i na veršíky, které přednesla dvouletá Zuzanka Smotlachová, jak jsem zaznamenal v reportážním záběru, tištěném kursivou. Jsou to pro ně »další veršíky a próza působící na cit«, ovšem pokud jej kdo má. Ať si třeba myslí, že malá Zuzanka hrála naučenou úlohu, ale citát z kursivky má být tištěn opět kursivou — tak to vyžaduje publicistická poctivost! Jinak se mohou čtenáři Preslie domnívat, že osobní veršíky a próza byly tištěny ve vědecké části listu, nikoli na konci sešitu pod zvláštním záhlavím. Pisatelé kritiky nevyznačili u citátu jiný typ písma, což nesvědčí právě o jejich pečlivosti a seriosnosti, jež požadují u jiných.

Dr R. VÁVRA a V. KEDYK:
(jménem kolektivu spolupracovníků MSB, ČMS a MÚ):

Zarážející zjev.

V č. 3/1955 časo isu Preslia byl uveřejněn článek K. Cejpa se spoluautory pod názvem „Hodnocení činnosti Dr Františka Smotlachy v mykologii. Z katedry botaniky biol. fakulty un. Karl. v Praze".

Článek vybočuje zcela z přípustných mezí vědecké kritiky, obsahuje mnoho nepravdivých a překroucených údajů. zlomyslností, insinuací, urážlivých domněnek, obvinění z nečestných činů a pod. proti Dr F. Smotlachovi, jeho spolupracovníkům a proti přispěvatelům a čtenářům Mykologického sborníku (SMB). Z článku čiší osobní zášť a malichernost — všechno to, co by mělo být vědecké kritice cizí.

Četli jsme mnoho kritických a polemických článků ve vědeckých a odborných časopisech různého druhu, na př. desítky článků v sovětském Botanickém žurnálu pro a contra Lysenkově theorii vzniku druhů. Nikde nebylo ani stopy po osobních urážkách, i když šlo často o úplně protichůdné názory; vše bylo vždy slušné a v mezích obvyklých a přípustných pro vědecké publikace.

Článek Cejpa a spol. je naproti tomu psán způsobem, připomínajícím takové vulgární, skandalisační tiskoviny, jako neblahé poměti „Šejdrem". O úrovni Cejpovy kritiky svědčí

takové „vědecké termíny", jimiž je text prošpikován, jako na př.: **„dovedou větřit ve vzduchu novou konjunkturu pro své zbožíčko"**, „Smotlacha a jeho posluhovači", „demagogie", „demagogické závěry", „demagogická doporučení", „úvahy zvláště pro polovzdělané měšťáky" (roz. z řady odběratelů a čtenářů MSB), „Sm. dokazuje jedlost (roz. hub) fakirskými pokusy", „uveřejňuje zprávy s patolízalským obsahem" (roz.: Sm. otiskuje si zprávy patolízalské vůči jeho osobě), šarlatanství ve funkci redaktora", „Smotlachova houbařina je vykládána jako mykologie", „zcela po způsobu dohazovače píše" (roz.: Smotlacha), „nabubřelé fráze" atd. atd.

A korunu všemu nasazuje volání po zákroku vyšších instancí, které by měly na vymyšlená a nepravdivá obvinění a insinuace Cejpa a spol. na podnět Klikův shromážděné, dopomoci k tomu, oč těmto útočníkům vlastně jde: ovládnutí Československé mykologické společnosti (ČMS). Tím autoři článku zcela nezastřeně prozrazují své pravé pohnutky a cíl, kterého chtějí dosáhnout.

Jak nazvat takové jednání? Provádí se očista veřejného života od všeho nekalého a nežádoucího, od všeho „co zde ještě je, ač by dávno být nemělo", jak to zpívají v rozhlasovém panoptiku. A tento případ Cejpa a všech inspirátorů článku, kteří nejsou přímo jako autoři jmenováni, je takovým „panoptikálním" zjevem, který by se již dávno neměl vyskytovat v našem kulturním a vědeckém životě.

Říci houbařů by se mohlo říci, že je to nově vybujelá, stará, známá, odporná, smrdutá houba, — hadovka zápasná — otravující čistý vzduch. Vždyť jde jen o nový článek serie nekalých útoků proti Dr Smotlachovi, dříve ještě postranních, jež začaly již v r. 1912, tedy před více než 40 lety, když Smotlacha, první na světě, začal pořádat své znamenité výstavy hub v Praze a náš lid je plnil svými návštěvami (a starší nynější „vědci" tam byli ovšem vždycky první, — mladší nebyli ještě na světě!).

Tentokrát bylo zneužito jména Karlovy university a jména Presla, jež časopis nese, pro zcela průhledný cíl – odstranit Dr Smotlachu v době, kdy jako rekonvalescent po těžkých, více než tříletých nemocech se nemůže bránit, a usadit se v ČMS. Tím se vysvětluje křečovitá snaha útočníků uvrhit Smotlachovi vědecké zásluhy. Protože jejich pracně slepená a svou malicherností směšná a ubohá t. zv. kritika nemůže obstát proti nepopiratelné skutečnosti Smotlachových zásluh o československou mykologii, uchylují se „kritikové" k hrubým urážkám a k volání po zákroku ČSAV a ministerstva kultury (!)

Že Smotlacha, typicky proletářský, pokrokový vědecký pracovník, socialista od mládí, který jen svou dobrovolnou a pilnou prací si zajistil rozsáhlé a hluboké znalosti, jaké nemá žádný z útočníků dneška ani minula, a to jak ve zkouškách, tak i ve vlastní práci studijní, že Sm. pilně a svědomitě pracuje nejen v mykologii, ale i v řadě jiných biologických věd včetně tělesné výchovy, že se věnoval již ve svém mládí nadšeně a dobrovolně tehdy opomíjené mykologii a vlastními silami se dopracoval velkých úspěchů, bylo solí v oku jeho konkurence a od něho se učící (již v r. 1912 a zejména 1913 — akce II.), která patřila mezi první návštěvníky Smotlachových výstav, kde Sm. ukazoval, co sám, bez pomoci jiných vyzkoumal a nastudoval. Celkem ukázal na svých výstavách 1912—13 na 1200 druhů hub, označených, kde rostou a případně pod jakými stromy a zda jsou jedlé, nejedlé či jedovaté. To vše ukázal lidu, ale také „vědcům" bezplatně. Naučili se a pak hned do něho!

A to, že během let Sm. pokračoval ve své výzkumné a studijní práci v houbách, že založil MÚ (a bezplatnou poradnu — obé první na světě), ČMS a MSB, domohl se velkých úspěchů a stal se nakonec u nás nejlepším znalcem hub, uznávaným doma i za hranicemi, a to přes veškeré překážky, jež mu jeho nepřátelé kladli do cesty, nemohou mu jeho odpůrci odpustit ani dnes, kdy ve svých 72 letech jako rekonvalescent po více než tříletých těžkých nemocech je nepopiratelně stále činným a agilním nestorem československé mykologie, jenž v ní začal pracovat v r. 1905, když přišel na universitu.

A je to, včetně Cejpa, stále stejná, částečně se měnící a trochu se doplňující skupinka lidí, kteří se od ČMS dvakrát po porážkách odštěpili, založili si dvakrát vlastní klub a časopis (což po prvé neudrželi — tenkrát jim nepomohla ČSAV finančně jako nyní), zajistili si pohodlná a dobře placená místa a soustavně usilují o ovládnutí ČMS, místo aby se po jejím příkladu věnovali práci pro pracující lid. Jde o to, že jejich podnik nemá tolik úspěchu, zatím co Smotlacha je nesmírně populární, jeho methody, určené lidu, jsou uznávány a ceněny. Díky jeho obětavé, dobrovolné celoživotní práci se znalost hub u nás povznesla na dnešní vysokou úroveň, která i jeho hanobitelům prospívá (kde by byli i se svými tlustospisy bez práce Smotlachovy?). Avšak to jim nestačí! Chtěli by ještě ovládnout ČMS a těžit tak úplně bezpracně z ovoce Smotlachovy celoživotní práce a sanovat si tak svůj pasivní klub. (Časopis jim sanuje ČSAV).

Naše členstvo dobře zná tuto podnikavou hrstku lidí z jejich útoků a podkopných akcí z r. 1924 a 1945—6, kdy byli zdrcující většinou členstva na valné hromadě poraženi (v r. 1924 107:7 a v r. 1946 367:32 hlasům) i se svými dobývačnými plány. V obou případech byla to Velenovského škola, kterou vedl v r. 1924 Klika a v r. 1946 Charvát, Cejp, Pilát atd. (a pomáhal reemigrant Machotka, který jim dal potvrzení, že mohou jakožto „akční výbor", obsadit ČMS a Sm. vyřadit).

Nyní se podívejme blíže na některé „dramatis personae", aspoň na principály této malé frakce, vytrvale a po desetiletí proti Sm. a ČMS útočící. Když se odvažují tak neomalené a nevybíravě házet urážkami a smyšlenými hanlivými insinuacemi kolem sebe a nenechávají na Sm. a na jeho spolupracovnících takřka ani vlasu bez hany, budiž nám dovoleno poukázat na to, jak se srovnávají jejich „res gestae" s jejich dnešním povýšeneckým postojem.

Obr. 46 je Cejpův z Rodokapsu. Je to podle něho jedovatá much. tygrovaná, což je laický název pro much. pantherovou — Am. pantherina DC. Ve skutečnosti je to však much. šedá (tlustá); to jasně dosvědčí husté, silné lupeny, husté zbytky plachetky na klobouku, silný, široký prsten a rýžky nad ním na noze.
To není Am. pantherina (D. C.). Podíváme-li se na obrázek, vidíme houbu mohutnou, dobře odpovídající much. tlusté (šedé). Muchomůrka pantherová je daleko slabší, jemnější, subtilnější. Límec její je snadno pomíjivý, kdežto u šedivky velký, mohutný, jak vidět na obrázku. Pantherka má také bílý, hladký třeň a zbytky plachetky na klobouku bílé, drobné a pravidelněji sestavené, než u much. šedé, jak ji vidíme na obraze. To je přece jasně tlustá šedivka, rostoucí správně v jehličí! Tímto obrazem zanesl Cejp do sběru much. šedé zmatek, který jistě vedl k častým otravám, vytýkaným Cejpem a spol. Sm.

Cejp a spol. se zabývají ve svém článku malicherným rozpitváváním populárních článků v MSB, hledajíce chyby formální, ba i tiskové chyby, jež unikly pozornosti při korektuře v redakci nebo byly zaviněny tiskem, a vyvozují z toho neznalost mykologie se strany Sm., na př. chybně otištěné jméno Gilberta, ačkoliv v samotném Cejpově článku jsou jazykové i jiné chyby a závady. Každý nezaujatý čtenář se takovým naivnostem jen zasměje.

Cejp chce dokazovat Smotlachovi nevědeckost také tím, že v populárních článcích MSB byly některými přispěvateli používány zkrácené latinské názvy hub místo úplných (na př. Tricholoma nudum (Bull. ex Fries) (Gill.), ačkoliv sám přiznává, že totéž činí a činili

i ostatní mykologové, na př. Velenovský vůbec (a přesto jej prohlásili za nestora české mykologie, aby potřeli Smotlachu).

Cejp se odvažuje dokonce vrhat na Smotlachu podezření politické a občanské nespolehlivosti. Uvádí totiž dávno vyvrácenou pomluvu, že Sm. za okupace studoval na německé universitě, ačkoliv bylo úředně zjištěno a prokázáno, že Sm. je nejen naprosto nevinen (neb tam začal studovat se svolením všech příslušných činitelů r. 1933, kdy Hitler ještě ani nebyl u moci), ale že Sm. se zasloužil o záchranu mládeže v době fašistické persekuce. O jakou „vědeckou" kritiku Cejpovi při tomto skandalisačním hanobení Smotlachy jde, je jasné: takové jednání čestní lidé kritikou nenazývají, nýbrž mají pro to zcela jiný příléhavý výraz.

A nyní o Cejpových záslužných činech, aspoň z nedávné minulosti. Naši členové znají Cejpa dobře, na př. z r. 1945, kdy po osvobození se vyznamenal tím, že s pomocí jiných podobných „vědců" a hlavně na základě falešných udání se stal dočasným nuceným správcem ČMS, kdy se zabíral majetek ČMS na základě kusu papíru bez jednacího čísla, podepsaného reemigrantem Machotkou (viz již v předu!) a kdy se rozesílaly za peníze ČMS štvavé letáky (celkem 6) proti Smotlachovi. To vše připomíná až příliš nynější štvavý článek v Preslii a i stejný postup tehdejších dobyvatelů: pomluvy, pokus o konstruování politické nespolehlivosti — krásné methody, jen co je pravda!

Ale po roce musil nám Cejp vrátit zabraný majetek, když řádná valná hromada nežádaného a nežádoucího správce zavrhla a zvolila předsedou opět Dr Smotlachu (367:32 hlasům). Machotka je nemohl zachránit! Ale co bylo za okupace, v době Franka, Heydricha, za persekuce? Smotlachou vedený časopis Čs. houbařů (MSB) byl již v r. 1942 zastaven, protože Smotlacha jako čestný Čech a socialista se okupantským požadavkům nepřizpůsobil. Žádný čtenář jeho časopisu z té doby nepozná, že je okupace — okupanti se prostě ignorují.

Pohnutky Smotlachy, člověka z lidu a socialisty, neplatí ovšem pro určité vznešené osoby, které se dovedou přizpůsobit. Cejpem řízený časopis „Přírodní věda" vychází, ovšem s velkým V (= Viktoria, viz „Sieg heil!")na přední straně obálky a přináší na počest Heydricha i Heydrichův portrét.

Ale podnikavost a přizpůsobivost Cejpova se uplatňuje i na širším poli. Existoval tehdy „proslavený" časopis Rodokaps a ten žádá Smotlachu o příspěvky, a Sm. ovšem odmítá. Nemůže se přece snížit ke spolupráci s takovým obskurním plátkem. Jinak Cejp.

Na přední straně Rodokapsu jsou působivé obrázky a titulky, jako na př.: „Joe pistolník". „Postrach prérie", „Záhadný šerif" a pod., a na zadních stránkách jsou články se značkou „Cp" a s obrázky hub (viz obr. 40), (samozřejmě německými, od Gramberga a j. — byly přece okupantům milejší než obrázky českých malířů) — a tak se v Rodokapsu uplatňuje opravdová mykologická „věda". Muchomůrku citronovou tam Cejp popisuje jako smrtelně jedovatou, ačkoli je neškodná. Její obrázek je nějaký podivný: klobouk má m. citronové, ale spodek třeně je s pošvou m. zelené. Tedy vědecký „zmetek". Latinské názvy hub jsou, ovšem, bez patřičných autorů, jako na př. Batsch (Quél.) atd., ale rodokapsový spolupracovník se přece nemůže ohlížet na takové maličkosti. Něco jiného Smotlacha. Tomu dnes vyčítá Cejp dokonce každou tiskovou a lamačovu chybu. Inu, to je Cejpova věda, ta si může leccos dovolit, kdežto Smotlachu Cejp za vědce nepovažuje a proto se Sm. „chyby" vytýkají.

Nyní nám bude snadnější pochopit, odkud pochází tak vulgární způsob vyjadřování v Cejpově kritice. Spolupracovník Rodokapsu měl příležitost seznámit se dobře se způsobem vyjadřování a jednání „záhadných šerifů", „hrdinů Divokého západu", různých pistolníků atd. A nyní se to uplatňuje ve „vědecké kritice".

Divné však je přece, že Cejp asi počítá s tím, že jeho chování za okupace a jeho rodokapsová činnost byly již zapomenuty a odvažuje se dnes vrhat na Sm. podezření, ačkoli se Sm. ničím neprovinil, snaží se snížit vědecké zásluhy Smotlachovy, ohání se učenými slovíčky a povýšeným mentorováním, když přece skutečnost a fakta se tím nezakryjí. Nezabývali jsme se „hodnocením činnosti" svých odpůrců dosud, protože se zabýváme mykologií, ale oni sami nás nutí, abychom jim odpověděli a připomněli našemu členstvu, jež Cejp a spol. zařazuje k „polovzdělaným měšťákům", kdo a s čím se na nás přichystali. My se jen hájíme.

Cejp tvrdí, že uveřejnění článku, hodnotícího vědeckou práci a zásluhy Smotlachovy, u příležitosti jeho sedmdesátin, v časopise Akademie věd SSSR „Botaničeskij žurnal", bylo **zneužitím tohoto časopisu „pro osobní zájmy"**, dále že v článku se vyskytuje **„řada nepravdivých a nesprávných tvrzení"**, že je to **„pokus Sm. strhnout na sebe veškeré zásluhy o rozvoj populární a vědecké mykologie v ČSR k získání osobní slávy a prospěchu"**, a na jiném místě, že **„bylo hrubě zneužito časopisu Akademie věd SSSR k otištění oslavného článku pro Sm. sobecké cíle"**. Dále vytýká **„klamání domácí a zahraniční veřejnosti"** a uvádí okolnost, že jako rok publikace první vědecké práce Smotlachovy byl v sovětském časopise uveden r. 1907. Při úpravě rukopisu v redakci Bot. ž. byl rok prvního napsání laboratorní práce Smotlachovy zaměněn za rok jejího vydání. Stalo se tak bez viny Sm. nebo autora. Správné jest, že Monografie byla publikována v r. 1911, jak to ostatně bylo výslovně několikrát uvedeno i v MSB. Tedy o nějakém klamání domácí a zahraniční veřejnosti se strany Sm. nelze vůbec mluvit. A Sm. dokonce ani o ničem nevěděl: ležel v nemocnici.

Redakce Bot. ž. byla po zjištění nedopatření požádána o otištění opravy. Jméno a význam československého mykologa Dr Smotlachy byly známy v SSSR a jinde v zahraničí dříve a více než jméno K. Cejpa a spoluúčastníků. Nebyl tudíž oklamán Bot. ž., ani sám

neklamal veřejnost, když uznal zásluhy Dr Smotlachy o československou mykologii a na návrh sovětských mykologů otiskl u příležitosti Smotlachových sedmdesátin článek s jeho portrétem, hodnotící jeho vědeckou činnost a zásluhy. Představte si jen naše „vědce" ze školy Velenovského, když to zjistili!! Proto se dali do nového útoku!

Avšak Cejpa zná československá veřejnost hlavně z toho, čím se proslavil a k čemu se propůjčoval za fašistické okupace a z Rodokapsu, jak jsme výše vylíčili, dále z jeho podkopné činnosti proti ČMS.

Smotlachova funkce předsedy ČMS a hlavního redaktora MSB je čestná, neplacená, stejně tak i funkce a činnost jeho spolupracovníků. Jaký tedy osobní prospěch Cejp jim vytýká? Za články nikdo z nich nedostává honoráře. Veškerá práce je bezplatná, nezištná a obětavá, ač si Cejp dovoluje uvádět v pochybnost nepatrnost Smotlachových prostředků, jak ostatně mu je vše zásadně pochybné a podezřelé u Sm. a ČMS.

Smotlachovi odpůrci, jsouce sami placeni, byli vždy zvyklí pracovat se značnými subvencemi a podporami (ale přesto jsou stále pasivní, protože lid za nimi nejde) a proto asi nechápou, že lze pracovat pro lid i nezištně.

Svou zášť projevuje Cejp i vůči Smotlachovým **„pomahačům"**, jak se krásně „vědecky" vyjadřuje o spolupracovnících ČMS a MSB a i o jeho přispěvatelích, protože, kdo by nechtěl s námi spolupracovat a s námi nesouhlasil, neposílal by nám články k otištění v MSB.

Avšak snahy Smotlachovy podporuje řada vědců československých a zahraničních, mykologů a odborníků, vedou s ním korespondenci, vyměňují si zkušenosti, uveřejňují články v Mykologickém sborníku, přesto že Cejp nenechává na MSB téměř ani stránky bez hany, odsouzení.

A nejsou to bezvýznamná jména! Vedle řady zahraničních vědců, mezi nimi i sovětských mykologů a badatelů, starších i mladších, jako B. P. Vasilkov, N. I. Orlov, H. Orloš, Kalmár Zoltán, Konst. Balabanov, Ivan Sečanov, Czernohorsky a j. — a někteří z nich spontánně a z vděčnosti hodnotí zásluhy Sm., jehož methodami se při své práci řídí — patří sem i českoslovenští vědci, na př. akademik B. Němec, prof. Macků, prof. Baudyš, prof. Obenberger, prof. Machek, a mnozí jiní, ze zesnulých akademik Podpěra, prof. Bubák, prof. Bayer, prof. Wald, prof. Zubatý atd. Jsou, či byli to také Smotlachovi **„poslouchači"**?

Zde Cejp a spol. ve své zaslepenosti nadávají napravo nalevo kde komu, kdo pracuje pro ČMS anebo píše v MSB, tedy koná něco konstruktivního a užitečného pro lid a pro vědu, kdežto oni by patrně chtěli jen zabírat, bořit a v mykologii vládnout.

Cejp překrucuje skutečnost, když tvrdí, že **„Smotlacha se staví záporně k práci lidí, kteří pracují s herbářovým materiálem"** a vytýká dále, **„určování většiny hub bez podrobného mikroskopování"**, ačkoli Sm. přímo dává návod, jak se má pořizovat herbář a matrika hub a pořádá mikroskopické kursy (viz také jeho Atlas hub I., MSb a jeho přednášky) a výslovně vždy uvádí, že výzkum hub v přírodě je nutno spojovat s bádáním pomocí mikroskopu.

Jiná věc je, že Sm. odsuzuje mykology, odtržené od styku s přírodou a pracující jen na základě literatury a opisující ze starých autorů jejich chyby, které se tím na škodu vědy a praktické mykologie dále propagují (na př. že much. citronová prý je jedovatá). K jakým omylům a chybám může vést jen laboratorní určování hub, beze styku s přírodou, který Sm. především žádá, dokazuje nejlépe případ, na nějž nás B. P. Vasilkov právě upozornil, protože jej nakonec rozluštil (viz jeho článek: „Ošibočnoje ustanovlenije roda Jaczewskija Matt." v Botanič. žurnalu XL/1955, str. 596—598). A jde o velmi příznačný případ, protože se stal významným mykologům jako A. A. Jačevskij a O. Mattirolo: V 1909 r. byla nalezena houba a dodána do herbáře Nižního Novgorodu, odtamtud zaslána Jačevskému k určení (asi jako exikát) do Petrohradu, a Jačevskij, v domněnce, že jde o jakýsi druh gasteromycetů, zaslal půl houby k určení odborníku v břichatkovitých houbách, O.Mattirolu. Mattirolo určil houbu na základě toho jako příslušnou k novému rodu Jaczewskija (jeho článek ve vývojové serii čeledi Hysterangiacea směrem: Hysterangium-Protubera-Jaczewskija-Phailogaster). A pod tímto jménem existovala tato fakticky neexistující houba, v literatuře víc než 40 let, dokud Vasilkov přesným bádáním neprokázal, že jde o omyl, zaviněný shodou různých okolností a že šlo prostě o nevyvinutou hadovku — Phallus impudicus (Fr.).

Ale to se stalo na základě exikátu, kdežto někteří naši „vědci-mykologové" popisovali na základě nálezů čerstvých hub v lese druhy, které neexistují, Velenovský popsal na sta nových druhů neexistujících prostě proto, že se v houbách nevyznal!

A že Smotlacha (sice neurčuje, ale) makroskopicky rozpoznává většinu hub, které již dříve dávno (od mládí) poznal a určil, je pravda. Vždyť je znalcem hub, u něhož se „rodokapsoví" a jiní mykologové, kterým jde hlavně o dodržování formalit, mohli učit, jak se mají studovat a propagovat houby. On je prostě zná a nemusí je proto určovat!

Smotlachovi a jeho vědecké škole mykologické (SVSM) nejde o theoretické hračky s učenými slovíčky, neposkytujícími nikomu užitku, o vynalézání nových, nepotřebných synonymů pro dávno známé a pojmenované houby nebo jejich formy, protože se tím mykologická věda neobohatí a lid z toho nemá pražádného užitku, leda že si autor publikace udělá pochybnou slávu jako objevitel „nové odrůdy" houby, která již byla určena jiným mykologem. Sem patří na př. i honba za střechanem na Moravě (Kotlaba, Moravec) atd. Střechan bedlovitý — Secotium agaricoides Cz objevil u nás r. 1934 na Moravě náš spolupracovník Spytihněv Krejčí. Pp. Kotlaba a Moravec snaží se jen objev opakovat a uplatnit ve světě.

Pokračování příště.

Dr F. Smotlacha: **Audiatur et altera pars. I.**

(Budiž slyšena také druhá strana.)

Od r. 1951 začala znovu řada mých chorob, které vyvrcholily r. 1954 a 1955. Snažím se jim vzdorovat a pomáhají mi dobře lékaři (nemocnice, sanatorium). Přerušil jsem však léčení z touhy po práci a proto, aby ČSM, MÚ, MSB nebyly mou absencí poškozeny. Vrátil jsem se koncem září 1955 do ústředí ČMS do Prahy a tu mne překvapil velmi hrubý, velmi urážlivý, krajně na cti utrhající útok, volající na mne úřady. R. 1945 prof. Machotka potvrdil na mne akční výbor, vedený Cejpem a spol. Tenkráte to byla akce VII. z oněch 9, které mne stihly ze školy Velenovského od r. 1912. Letos je to akce X. a zase ji vede Cejp. tentokráte na podnět katedry botaniky (prof. Klika), což jest opět část školy Velenovského. Letošní případ mne velmi ohrozil, neboť jako rekonvalescent po těžkých nemocech byl jsem místo klidu uveden do mimořádného rozrušení, což mělo za následek obnovení mé staré choroby — polyneuritis diabetica. Avšak v dobách zlých poznají se praví přátelé. Děkuji všem, kteří se staví postupně, jak se o útoku dovídají, na moji obranu. Vidím, že jsou to všichni moji spolupracovníci, všichni členové ČMS, všichni naši přátelé. Děkuji jim a podepisuji současně všechny obranné stati různých autorů v našem časopise uveřejněné.

Děkuji s. Hanušovi, Kedykovi, Miškovskému, Vávrovi, kteří se mne ujali a jejichž práce jsou otištěny v tomto sešitě. Děkuji též všem ostatním, kteří mně svoje obranné články poslali a event. pošlou. Budou uveřejněny v příštích sešitech MSB. Zvlášť děkuji s. Hradeckému a Novákovi.

Audiatur et altera pars uplatní se s mé strany teprve příště. Omlouvám se svou rekonvalescencí a zdravotním nárazem útoku Cejpova a spol., že hned nepíši obranu. Dalo mi nesmírnou práci umístit do konečných čísel XXXII. roč. nejen krásné cenné články velké řady svých spolupracovníků, nýbrž i statě, jež se týkají obrany proti surovému útoku. Mnoho jsme zadrželi a pro nedostatek místa musela redakce tisknout většinu obrany nejmenším tiskem, což nám laskavě čtenáři prominou, vždyť jsme tím ochránili jejich zájem. Snažil jsem se působit na své spolupracovníky, aby celou obranu proti nevědecké »kritice« uspořádali poučně, t. j. aby se vždy vysvětlilo, oč jde. Tím se stane naše obhajoba zároveň školením, a škoda z celé přepadové události se tím uvede na minimum. Je nesmírná škoda práce kterou musíme dnes věnovati případu Cejpovu a spol. Co bychom mohli užitečného my vykonat a co oni! Proto jsem se nikdy nebránil, ač bylo na mne 9krát útočeno. Litoval jsem práce na to, ale dnes je to nutné. Zuřivý proud nejhorších pomluv na mne vržených, musí být úplně zastaven a na vinníky, kteří si myslí, že jsou vědeckými pracovníky nové doby, musí být ukázáno.

Jak budeme pokračovat? Pomalu. Budeme se hájit důkladně. Nejprve se budeme hájit a pak budeme i kritisovat. Obhajoba jde napřed. Na př. na začátku celé kritiky vytýkají mi Cejp a spol., ač úkol jejich byl kritisovat posledních 10 let mé práce, domnělé nedostatky z mé první práce, napsané po prvé r. 1907 a vytištěné r. 1911 (Monografie č. hub hřibovitých).

Především je tu výtka, že se držím ješitně jména B. hortensis Sm. — hřib sadní (neboli lipový), který znám od mládí a který jsem pojmenoval. Roste výhradně v symbiose s lipou. Toto jméno zavedl jsem od r. 1907 i na svých výstavách a přednáškách a dal je též do své monografie hub hřibovitých, o níž jsem se svrchu zmínil. Teprve značně později jsem na svých pravidelných sběrech hub v okolí Prahy, na Karlštejně a později i na Novém Městě na Moravě našel i B. pulverulentus Opat. I ten jsem zjistil u nás první!

Proč se držím svého původního jména B. hortensis a B. pulverulentus uvádím jen v závorce? Je několik důvodů. 1. B. hortensis žije nepochybně v symbiose s lipou. Kdežto B. pulv. u svého autora nemá žádného symbionta čili je popsán neurčitě. 2. Můj B. hortensis má 3 význačné typy: a) na slunci červený na hlavě více méně, dole na trubičkách a na třeni sytě žlutý. b) V jednoduchém stínu pod lipami šedohnědý, na trubičkách a na noze světle žlutý. Tato forma ještě nejspíše odpovídá B. pulverulentus Opat., kdežto forma a) naprosto u Opat. není. c) Avšak za dlouhá léta, co můj hortensis na své zahradě, ale též na zahradách sousedních a pod lipami jinde na Kralovéhradecku sleduji, zjistil jsem, že ve dvojím stínu je celá jeho plodnice pře-

Obr. 49. Doc. Smotlacha před několika lety v lese u Čáslavi, kde měl tehdy velmi úspěšný houbařský kurs zásluhou vynikajícího svého spolupracovníka Dra J. Veselého. Letos tam byl v říjnu po svém návratu ze sanatoria. Tak procestoval Sm. od r. 1907 na kursech, přednáškách, výstavách a vycházkách celou republikou a přitom studoval vždy pilně i houby. Byl již celkem na 300 místech. Tak poznal naše houby v celých krajích. Však připravuje mapy hub. Dr R. Vávra

vážně bledě žlutá: nejen noha a trubky, ale i hlava. Tato forma není rovněž u Opatowského. 3. Zjistil jsem jeho jedlost a praktickou cenu. 4. Poněvadž jsem učinil tento svůj hřib od r. 1907, jakožto jedlý a v kuchyni cenný, známým u svých spolupracovníků a čtenářů, je pochopitelno, že musím na něm setrvávat, ježto zavedením jména B. pulverulentus uvedl bych je aspoň částečně v nejistotu. Myslím, že je jasné, že můj hortensis je širší pojem a dokonaleji určený druh než B. pulverulentus, který potřebuje ještě výzkumu pod jakým stromem žije v symbiose a jak je jedlý. Je ode mne znakem loyality k vědecké spolupráci, že když jsem zjistil příbuznost mezi B. hortensis a B. pulverulentus, že vedu B. pulverulentus v závorce. Moje stanovisko je zřejmě oprávněné. Není zde naprosto žádná ješitnost ani tvrdošíjnost. Dnešní B. pulverulentus, pokud je vyzkoumán, je nejvýš jen malou částí B. hortensis. Kritici se dověděli o B. pulverulentus ode mne. Jak jej vede Velenovský? Kdo o něm víš více, napiš nám do časopisu! Sám jej stále sleduji.

ch) Zprávy organisační, redakční, informační. Různé.

Úkoly členů a referentů ČMS a odběratelů MSB po dojití tohoto sešitu v r. 1956 a v 2. pětiletce. Všichni si uvědomte plán a program práce na r. 1956. Všichni napište redakci MSB a ústředí ČMS (MÚ), t. j. doc. Smotlachovi, který po dlouhých nemocech uzdraven zase pilně pracuje. Způsobíte mu radost.

I. Pošlete mu 1. zprávy o činnosti své, svých kroužků, odboček, o svých mykologických oblastech (zahradách) atd., 2. články 3. foto i kresby, 4. nové recepty a nové zkušenosti o jedlosti hub, 5. lidová jména hub, 6. hlaste otravy houbami, 7. napište své zkušenosti o čechratce podvinuté atd.

II. Každý odběratel MSB získej jednoho odběratele každý referent tři nové odběratele. Kdo získá nejvíce a aspoň 10 nových odběratelů, obdrží 7 st. roč. MSB, pokud jsou ovšem k disposici. Budou-li některé vázané, připlácí se

20 Kčs na vazbu. Kdo nemáš starší ročníky, zejména posledních 5, jsou zvláště důležité, objednej si je, dokud jsou!

III. Referenti mohou obdržeti legitimaci velkého formátu pro referenta a znalce hub, na niž dostanou volný přístup do lesů, parků a pod. A jimi se mohou prokazovat také u úřadů, v podnicích, v ROH klubech, Osv. besedách i Osv. domech, kde chceme, aby spolupracovali. Tato legitimace opravňuje také eventuálně k dozoru na trzích (po dohodě s přísl. činiteli). Hlaste se lístkem. Vydává se jich omezené množství. R. 1955 bylo jich vydáno 107.

Referenti ČMS, kteří máte možnost, zařiďte výstavky hub na nádražích.

IV. *Mikroskopické, určovací a herbářské mykologické práce* MÚ (ČMS) v Praze III, Karmel. 14, které konalo tam v r. 1955 několik referentů juniorů, skončily před ván. svátky. Budou pokračovati i v r. 1956 podle úmluvy a mohou se k nim hlásiti noví i staří spolupracovníci i referenti ČMS a MÚ. Hlaste (informujte) se písemně neb ústně předsedovi ČMS.

V. Cejp a spol. (Velenovského škola) vytýkají redakci (Sm.) četné malé článečky v časopise. MSB má na 400 význačných, na 1000 všech spolupracovníků (ČM nemá ani tolik odběratelů). Všechno to jsou — staří, mladí — lidé pilně pracující. MSB nestačí uveřejňovat jejich nezkrácené práce. Redakce ČMS, MÚ a bezpl. poradna od r. 1909 dostávají za rok tisíce dopisů. Vybíráme a uveřejňujeme ve velmi stručném výtahu ze všeho toho jen to nejdůležitější. Každý článeček obsahuje něco v některém směru cenného (i když tomu Cejp a spol. — pochopitelně! — nerozumějí). To není podpora »ješitnosti« spolupracovníků MSB a polovzdělaných měšťáků, jak je jmenují a nad nimiž ohrnují nos Cejp a spol. Je to originální »Listárna redakce«, zvláštnost časopisu vědeckého a populárního zároveň. Náš časopis je jediný svého druhu. Je to časopis socialistický, časopis dobrovolné nadšené práce a spolupráce pracujícího lidu pro pracující lid. Tomu ovšem většina dobře placená, nebo teprve studující ze školy Velenovského (parta Cejpova) nemůže porozumět. Ale za střechanem na Moravu se honit. To je věda!! A věda pro lid a stát!

VI. Smotlacha děkuje tímto jménem ČMS a MÚ: 1. všem dobrovolným pracovníkům (brigádníkům) v kanceláři ČMS a MÚ (a prosí o další pomoc), 2. všem na výstavě hub, 3. všem pomocníkům na jeho kursech v Dobříši, St. Boleslavi, v Zábřehu, v Hlinsku, v Čáslavi, v Letňanech, v Nuslích, ve Vysočanech atd., 4. omlouvá se svou rekonvalescencí, že nepsal a neodpověděl každému, že vše ještě nevyřídil. Podrobnosti příště, 5. má nesmírný nával práce, aby vše dohnal, co se zdrželo jeho dlouhou a těžkou nemocí, aby se ubránil novému (X.) malichernému, přitom zuřivému a surovému útoku školy Velenovského na svou existenci, životní práci, ba přímo na svůj život.

VII. ČMS, MÚ, MSB a předseda doc. Smotlacha přejí všem svým přátelům, členům, referentům a všem příslušníkům a přátelům SVŠM vše nejlepší v novém roce 1956 a plný úspěch v jejich činnosti a práci. Program a plán práce je každému znám, jen je potřebí si jej uvědomit.

VIII. Redakce se omlouvá, že musela část dvojsešitu č. 7 až 10 našeho vědeckého a zároveň lidově poučného časopisu naplnit obhajobou proti X. útoku školy Velenovského, který vznikl na podnět Kliky (katedra botaniky) a proveden byl v Preslii Cejpem a spol. Oba se zúčastnili již předchozích nezdařených útoků školy Velenovského na Smotlachu. Byli jsme novým útokem přinuceni se hájit, což jsme v našem časopise dříve nikdy nečinili. Prosíme, aby laskaví čtenáři vzali to na vědomí a zároveň využili různých bodů útoků a jejich vyvrácení ve spojení s příslušnou kritikou útočníků s naší strany ke svému poučení. Snažíme se v obhajobě vysvětlit zároveň jak útočníkům (v partě Cejpově jsou i studenti, kteří nemají o celé záležitosti, o houbách a o skutečně vědecké práci v mykologii ještě pravé ponětí a Smotlachu větši-

nou vůbec neznají), tak i našim čtenářům chybnou podstatu útoku a správný vědecký, mykologický základ věci samé.

IX. Budiž také konstatováno, že dnešní útok v Preslii, Klika, Cejp a spol., 1. je již desátý (X.) z velkých útoků proti Smotlachovi od r. 1912, 2. že bylo v té době ještě nejméně deset útoků mykologických malých a 3. že jsme se dosud veřejně nehájili. Na Smotlachu byly zejména postranně a také i podáními úřadům školou Velenovského snášeny nejhorší pomluvy (Sm. líčen v nejhorším světle), kterým pochopitelně řada lidí ze čtenářů Preslie, Č. mykologie a ze členů Čs. mykol. klubu svatosvatě věří, neboť nikdo jim je nemůže vyvrátit. Lidé, kteří Sm. ani neznají, mluví o něm nejhorším způsobem.

X. To platí částečně také o úřadech a vědeckých pracovnících z jiných oborů, kam metody a lživé pomluvy školy Velenovského zasáhly. Proto redakce připustila tentokrát na př. také uveřejnění Smotlachova životopisu od dr. Vávry, neboť obsahuje aspoň zmínku o těch devíti útocích Velenovského školou na Smotlachu od r. 1912 podniknutých a samozřejmě vítězně překonaných. Tento životopis totiž redakce zadržela v lednu 1954, kdy bylo Sm. 70 let, nechtějíc vířit hladinu, do dneška. K uveřejnění přinutil ji teprve útok Cejpův a spol. ze září v r. 1955, který je desátý z velkých mykologických útoků na Sm.

XI. Životopis Smotlachův naznačuje trnitou cestu, kterou Sm. musel ve své dobrovolné vědecké a popularisační snaze v mykologii projít a podstoupit, jakožto nadšený, od mládí krajně lidový a bezplatný pracovník, a překonati překážky, které mu kladli a kladou většinou lidé daleko mladší i daleko méně vůbec a v houbách zvláště než on vzdělaní a méně pracující. Žádáme Sm., aby napsal svůj životopis. Ať vzpomene i vrtichvostů, kteří jej dříve obskakovali a když byl smrtelně nemocen a drtivě, jak soudili, napaden, jej opustili nebo chtěli opustit. To se týká i několika odpadlíků před r. 1952.

XII. Budiž nakonec zjištěno, že útočníci jsou převážně za svou mykologickou práci, ve které vzali větší nebo menší počátky a základní myšlenky u Smotlachy, velmi dobře placeni. I útok na Sm. je jim zaplacen. A zatím Sm. pracuje vědecky i popularisačně v houbách od r. 1905 a v poslední době zejména naprosto zdarma. Houby byly jako příroda a člověk (biologie vůbec), vždy jeho láskou, a ne povoláním.

Věc je tu nakonec opravdu komická. Státem dobře placení, daleko mladší »vědci« (a studenti) honí r. 1955 (akce X.) v lidové ČSR nadšeného, bezplatného, daleko staršího, opravdu lidového, ze své obětavé usilovné práce těžce nemocného (i když se ani nemocem nedá!) pracovníka, místo aby si z něho vzali příklad a zároveň mu pomáhali. Raději na něho volají úřady. Vysvětlení je samozřejmé. Je to větev školy Velenovského!

V Praze dne 20. XI. 1955.

Za širší výbor ČMS a MÚ: Havel, Novák, Dr Vávra.

Ed. Borovský: Vzrůstá lidový zájem o houby.

V závodě Jiřího Dimitrova v Letňanech utvořil se kroužek houbařů při závodním klubu. Byl tak dán výraz silnému a dávnému zájmu místních houbařů. Už několikráte hostovali členové přednáškového odboru ČMS v Čakovicích a uváděli tak širší veřejnost do tajů života hub. 4. VIII. 1955 sešli se k ustavující schůzi kroužku a zahájili tak svou činnost. Pozvali prof. Smotlachu, aby jim svým osvědčeným lidovým způsobem usnadnil prvé odborné, ale i praktické pohledy do říše hub. Podkladem poutavého výkladu byly jak živé houby, donesené členy kroužku a prof. Smotlachou, tak i obrazy hub na tabulkách a promítnuté diapositivy. Přebohaté praktické poznatky našeho předního odborníka vyvolaly živý zájem a rozhovor. Jsme mu jistě všichni vděčni a plně oceňujeme jeho průkopnickou práci v lidovém přednášení praktické vědy o houbách. Naši spolkovou činnost dokazují úspěšné hromadné zájezdy do velkých lesů a

tři výstavky živých hub, instalované přímo před závodem, které plně rozvinuly zájem všech, kdož sbírají houby. Za cíl vytkli jsme si splnit tužbu prof. Smotlachy: »Chutné houby všem«. Chceme také plnit i to druhé — naučit znát ty nejnebezpečnější, jedovaté houby a ochránit tak širokou veřejnost před nebezpečnými otravami.

Důležitá sdělení pro všechny čtenáře.

1. **Navrhněte nové referenty!** R. 1954 a 55 zemřelo 37 referentů ČMS a MÚ, jež třeba nahraditi. Všichni naši dnešní referenti navrhněte ČMS a MÚ svoje přátele a známé, školy své učitele, kroužky ROH své hlavní houb. pracovníky, co nejdříve, abychom je mohli jmenovati, informovati a zapracovati.

2. **Všichni naši referenti,** kteří máte možnosti získati nám učitelstvo škol národních a školy národní v městech i na venkově, hlaste nám to co nejdříve. Jde tu o odběr našeho časopisu. Všichni pište si o seznam publikací ČMS.

3. **Náš časopis je levný při bohatém obsahu.** Je to učebnice hub a r. 1956 bude v tomto směru ještě zlepšen. Zavedli jsme zvláštní rubriku poučnou. Náš časopis je nadšená, dobrovolná práce mnoha set pracovníků z pracujícího našeho lidu. Jsou v tom akademici i dělníci. (Časopis trvá od r. 1919.) Založil jej a vede do dneška Sm., dnes rekonvalescent bojující o čas (tolik má bezplatné nutné práce), o zdraví (a tím o život).

4. **Bohužel hrubý X. útok nečetné,** ale zuřivé konkurence ze školy Velenovského, která většinou za dobrý plat v houbách jen málo a neúspěšně se uplatňuje a Smotlachu, který začal od r. 1905 a od té doby pracuje nepřetržitě, ve všem jen napodobuje, je v útoku X., vyžádaným starým Smotlachovým nepřítelem Klikou (již r. 1924 dobýval bezúspěšně ČMS), ve své podstatě representována partou studentů. Ti proto zle »kritisují« část z 1000 prací Smotlachy. Sm. má nával práce. Jeho zdraví je útokem poškozeno.

5. **Napište mu proto všichni čtenáři** tohoto sdělení a zvláště ti, kteří jste mu již dlouho nepsali a dlouho do MSB nepřispěli.

6. **Zejména Sm. napište** všichni jeho staří spolupracovníci od 60—95 let, kteří jste se odmlčeli (pište mu případně i jejich přátelé). Pošlete mu svůj životopis a fotografii. Způsobíte mu tím velkou radost.

7. **Všichni referenti,** přátelé ČMS a MÚ a odběratelé MSB chystejte se k práci v 2. houb. pětiletce na jaro. Těm, kteří získali nové odběratele, děkujeme.

8. **Dejte číst náš časopis co největšímu okruhu čtenářů.** Propagujte tak náš list a hlaste nám nové odběratele. Tak tvořte také kolem sebe houb. kroužky.

9. **Všichni staňte se spolupracovníky MSB.** Pište mu lidová jména hub, otravy houbami, nové recepty a zkušenosti s jedlostí hub atd., atd.

10. **Všichni, kdož máte v redakci staré zprávy a články,** obnovte, doplňte je a pošlete znovu. Pište strojem, řídce, po jedné straně půlarchu. Vše jiné se musí pro tiskárnu přepisovat.

11. **Všichni naši referenti** a přátelé založte houbařské kroužky nejen při svých zimních nebo letních bydlištích, nýbrž i na svých pracovištích a zvláště, pokud jste tak ještě neučinili, ve svých ROH klubech.

12. **Všichni naši referenti hlaste se v březnu** (kdo se zpozdí, tedy v dubnu) do nejbližších podniků do ROH klubů a založte tam jako referenti ČMS houbařské kroužky, výsledek dosavadní práce v ROH klubech nebo nové, které chystáte, hlaste do ROH klubů a také ČMS!

13. **Řada význačných osobností a institucí** dostává Myk. sborník zdarma (redakčně). Musíme to letos omeziti jen na ty přátele a instituce, kteří se o ČMS, MÚ a náš časopis opravdu zajímají. Napište ihned ústředí zprávu, kdo máš o časopis opravdu zájem.

14. **Pondělní naše přednášky** byly přerušeny 18. 12. 55. Budou pokračovati od 12. III. Tím je to všem zájemcům oznámeno. Každý přihlas nové odběratele.

Za ČMS Novák, Smotlacha, Vávra.

Dr Vladimír Matas: Vypěstovali jsme si bedlu.

R. 1953 asi v červenci přinesena z lesa velká, rozvitá, ne však přerostlá bedla. Rozmělněna na kousky, které poházeny na zahradě mezi maliny k plotu (zahrada v Roztokách u Křivoklátu č. 202). Na této zahradě letos v červenci 1954 vyrostla bedla (jediná), zachycená na připojeném snímku. Před tím na této zahradě nikdy nic takového se neobjevilo. Bedla vyrostla na místě asi 3 metry vzdáleném od místa, kde loni byly rozhozeny kousky rozmělněné bedly. V okolí vyrostlé bedly je tráva, začíná v těch místech záhon s trávou a jahodami. Na zahradě jsou jednak ovocné stromy všech běžných druhů, a ve vzdálenosti cca 6 metrů od bedly skupina lesních stromů, asi 3 obyčejné smrky, a asi 4 americké smrky (pojmenování dle sdělení), velké již asi dva a půl metru. Zahrada je soustavným zaléváním stále udržována přiměřeně vlhká .

Poznámka: Dle sdělení věc nebyla míněna přímo jako záměrný a sledovaný pokus — k rozhození rozmělněné bedly došlo hlavně v důsledku nemožnosti okamžitého použití k pokrmovým účelům; při té příležitosti bylo ovšem rozhození provedeno »jako pro zajímavost, bylo-li by možné takto bedlu vypěstovat«. Kladný výsledek nahodilého pokusu je všem překvapivý, že k němu došlo hned napoprvé. Vždyť v tomto směru nemohou se mnohdy dočkati výsledků ani ti, kdož o takovéto pokusy soustavně a dlouhodobě usilují.

Pozn. red.: Zjistil jsem výzkumem v letech 1905—1918, že bedla vysoká je nejen velmi chutná a cenná houba, která se dnes naší zásluhou všeobecně sbírá, nýbrž, že je to i houba, kterou lze nejsnáze pěstovat — což doporučuji. Sm.

Pozn. autora: Obraz vypěstované bedly pořídila s. Ant. Fialová, účetní výzkumného ústavu tuberkulosy. Bude v příštím ročníku.

Jar. Kupka: Zpráva z Uničova.

Letos (15. X. 1955) byla otevřena v kulturním domě v Uničově výstavka mičurinské práce žáků zdejších i okolních škol. Podařilo se mi, dík pochopení s. ředitele Maliny, společně s nimi uspořádat výstavku nyní rostoucích hub. Den před tím jsem vedl exkursi do lesa. Zúčastnilo se jí 21 žáků a 6 dospělých. Bylo na ni zapůjčeno auto záv. Uničovských strojíren a byli jsme na Litovelsku v mé »mykol. zahradě«. Pro školní kuchyni jsme donesli užitkových hub velký prádlový koš, asi 26 kg, a ještě i pro sebe si žáci nesli domů, rovněž tak dospělí. Hlavní houbou byla čirůvka nahá, havelka, zelánka a hřib strakoš, ostatní v menším množství (plžatka borová, liška, ryzec pravý, pečárka ovčí a lesní, bedla, hřib borový).

Vlastivědný kroužek při kraj. museu, kde i já jsem členem, uspořádal takových vycházek během roku více, houbaře jsem vedl já nebo přítel Knoflíček z Olomouce. Zrovna dnes (15. X.) byla exkurse houbařská a botanická do Mladějovic u Šternberka. Nemohl jsem se zúčastnit (vedl ji s. Knoflíček), poněvadž se připravuji k přestěhování z bytu do jiného domu v Uničově a tak mám práce plno.

Přesto jsem zajel na motorce (odpoledne) do lesa za Paseku, zjistit, zda i letos tam roste hvězdice trojitá. Dělám tam několik roků průzkum pro Dr Staňka. Našel jsem celkem 4 druhy (hvězdici trojitou, rýhovanou smrkovou a jeden kus nejsem jist, kam zařadit — má průměr 15 cm. Také jsem na Litovelsku letos objevil naleziště hvězdice vlahomilné na posledních výběžcích stepních, kde roste i stepní květena. Poblíž našel jsem v lese střepy popelnic a zjištěno ,že patří do doby říše velkomoravské. Stanoviště bude prozkoumáno, zdá se, že jsou tam i mohyly. Tak se potvrzuje, že při houbaření se dá poznat a rozšiřovat znalost v mnoha oborech.

Obr. 50. Choroš (troudník) lesklý — Polyporus (Fomes, Ganoderma) lucidus Leyss. (laccatus Pers.) je to zvláštní, jakoby uměle lakem potažená houba, rostoucí po deštích od jara do podzimu na pařezech, hlavně listnatých stromů. Roste i v parcích, na př. ve Stromovce v Praze. Je ozdobou našich sbírek. Myk. ústav má své choroše od referenta juniora Jar. Pacovského z Hradce Kr. Tuto zvláštní formu choroše lesklého sbíral a foto dodal St. Cejnar v Třebechovicích p. O. v létě 1955.

Obrovská prášilka, o níž mluví MSB níže ve sloupku, a která vzbudila v Liberci veliký rozruch, byla nejprve oznámena telefonicky Mykol. ústavu ČMS dne 9. VII. 1955. Byl volán prof. Smotlacha, ale tím, že byl v sanatoriu a jeho žena ty dny v Hradci Král., se věc zdržela. Liberec chtěl povozem dopravit houbu do ústavu. Zástupce dr. Smotlachy dr. Vávra jim poradil vystaviti houbu v Liberci, aby se dopravou nepoškodila, a podrobiti ji dalšímu výzkumu, což učinil náš referent s. Sezima (zpráva o tom příště!). Albín J. Havel.

Prášilka (pýchavka) obrovská byla hlášena Myk. ústavu a zaslána na stálou výstavku ČMS v Praze letos v červenci s mnoha stran. Paní Jakoubková hlásila výskyt 5 pýchavek v Liberci, jedna na př. ¼ m v objemu a ½ kg váhy, druhá přes 2 m v objemu s vahou přes 20 kg. S. Sezima, náš referent, který růst všech 5 pýchavek od začátku sledoval, podá o tom podrobnější zprávu v příštím čísle.
R. Smotlachová

Hlívu ústřičnou, rostoucí ze země v trávě, patrně z kořenů lindy, nalezl jsem 23. XI. 1955 v Hořicích v Podkrk. Houba má mohutný třeň, krásný klobouk, je to odrůda podle Sm. modrá, holubí. Příště napíši o této zvláštnosti článek. Fr. Kalferst

Šupinovka slizká. Na poleně bukového vyrovnaného dřeva na nádraží zažloutly se plodnice houby. Vyrostl tam bohatý trs šupinovky slizké. Vodově žluté lupeny, závoj i třeň živě kontrastovaly se sytě okrově žlutou barvou povrchu klobouku a s jeho tmavým šupinováním. Krásná houba.
E. Borovský

Valašská Bystřice, 16. VIII. 55. Posílám ke kontrole hřib šiškovitý, který se podle Sm. letos v srpnu objevil na mnoha místech v našich lesích. Našla jsem jej po prvé v několika kusech. Podobá se bedle. Kdy vyjde Atlas II? Věnceslava Adámková.

Podstatu rzi, viz článek H. Zavřela, vysvětlím příště, až dojdou k tomu štočky.
RNDr M. Pulchart.

Olomouc, působiště zvěčnělého S. Otruby, význačného spolupracovníka a přítele Sm., pokračuje v jeho mykologické práci. Zakládáme tu houbařský kroužek při „SLUKO", pořádáme přednášky, (přednáší B. Knoflíček, J. Friedl atd.). Posíláme houby do MÚ (Ústř. bezpl. poradna).
Jar. Kupka, Vojt. Trázník.

Olšovec u Hranic. Můj dotaz bude otištěn příště. Polesný Vladimír Rolinc.

Č. Budějovice. Brzo napíši článek o ryzci peprném a repliku na tvrzení, že v Podkarpatské Rusi nebylo ani houbařů, ani trhů. V archivu redakce mám 30 akvarelů.
J. Bulíř.

MNV v Norberčanech naplánoval přednášku o houbách na neděli 21. VIII. 1955 odpoledne. Přednášel podepsaný a s. Boh. Knoflíček, člen houb. kroužku SLUKO z Olomouce a spolupracovník ČMS, MÚ a MSb v Praze. J. Friedl.

Oprava. Na str. 84 Choroš polský — čti správně: ploský.

Růžička, Dr K. Rudolf, Č. Rychecký, Dr Salač, Jiří Skopec, J. Schiselová, V. Schůt, J. Sitte, B. Sládečková, M. Smotlachová, Ing. M. Smotlacha, L. Sochorová, Jan Soukup, K. Surý, Nora Stallich, Dr Steinhübel, Jar. Svoboda, Ing. Šafr, Arch. Santrůček, Dr Šedivý, Fr. Šilhová, V. Smolík, S. Srubarová, prof. V. Tesař, Ing. V. Trázník, J. Trajhan, F. Trefná, J. Tupa, Ant. Turek, V. Valentová, Ing. Vávra, Jos. Veselý, Ing. Vláčilík, Jindř. Vodička, Vojt. Voráček, V. Vorel, T. Vosátka, Jos. Vostrčil, Vilém Vrabec, Jar. Vrkoslav, R. Vtelenská, J. Vágnerová, Eva Zahnová, H. Zavřel, Dr Jos. Zořka. C.) Nezapomeňme na spolupráci a pošleme Sm. co nejdříve svoje články, zprávy, fotografie, kresby, dotazy, houby atd. pro MSb a MU, jako jsme činili většinou dosud každoročně: V. Adámková, J. Andrš, J. Balcar, Buchovský, Barchánková, Bartoš, Bílek, Dr Bernhard, A. Březinová, J. Bulíř, St. Buriánek, Boh. Cabicar, B. Čejka, Fr. Čeřovský, J. Datel, J. Deml, Fr. Desert, Vl. Doležal, Dr Držkowitz, Fr. Dřevíkovský, O. Dvořák, Dr Ende, Ing. Fejlek, Fr. Filip, Zd. Fišer, M. Fišerová, V. Fritz, R. Gabriel, V. Hajný, F. Helmer, Jan Hofmann, Jos. Hofmann, Jar. Holman, St. Holý, Ing. Houška, Ing. Hruška, M. Hřebík, J. Hubka, J. Hugerová, Jar. Chytil, Dr Jelm, Arn. Jech, Jar. Jeřábek, B. Ježek, J. Jindřich, J. Jirout, J. Jirsa, Dr Kaupa, A. Kabele, A. Kerber, K. Klapač, J. Kabrt, Jos. Kafka, prof. Knejf, Jos. Knoflíček, arch. Kocourek, Dr Konečný, Jan Kouba, R. Kovařík, F. Kolařík, J. Krejčí, K. Krejčí, Jar. Kroupa, Věra Křížová, Ing. Kubík, Dr Kurz, M. Lembergová, J. Laube, Dr Man, K. Marek, A. Marek, Fr. Maliňák, Dr Matas, Fr. Matoušek, Merhaut, K. Mottl, A. Mikulaštík, Vl. Nejedlo, Jar. Němec, Jiří Neumann. O. Nováček, V. Obermayer, K. Osolsobě, A. Otáhal, M. Paděrová, M. Paulusová, M. Pavlíková, J. Pacák, Dr Pecánek, F. X. Peterka, Ing. Petr, B. Plánský, Fr. Probošt, Dr Procházka, L. Pilný, J. Pišvejc, Ing. Petr, Dr Rejha, K. Rollo, Ing. Rozehnal, J. Sezima, V. Skalník, V. Sokol, Ing. Soukup, Dr J. V. Staněk, Dr Steinbrenner, J. Strejček, Leo Strouhal, F. Suchý, Jan Svoboda, Fr. Svoboda, B. Sychra, Fr. Šebek, Fr. Šíbl, V. Šípek, V. Smolík, R. Šťastný, Jos. Štefl, Jan Štech, Ing. Štěpán, Ing. Štěpánek, Dr Jos. Štěpánek, J. Tříska, G. Turýnek, Dr Tvrdoň, Jos. Urban, Fr. Vacek, J. Václavík, V. Válko, B. Valoušek, A. Váňová, Jar. Vávra, Ant. Vecký, J. Veselý, Dr Veselý, J. Vlasák, Dr Vojíř, V. Vorel, Votrubová, J. Vraný, Jiří Vynálek, M. Vychodilová, Jos. Vymazalová, Jan Wenzel, J. Zahradník, Fr. Zákravský, J. Zhřídal, Ing. Zamouřil, Jar. Zima. Kdo jsi náhodou byl v některé řadě (A, B, C) opomínut, piš a pošli zprávu, článek atd. Všichni, kdo jíte houby, sdělte recepty, svoje zkušenosti o houbách, lidová jména hub, případné otravy a pod. Všichni, kteří máte v redakci články a zprávy ze starší doby pro MSB (kdy byl prof. Sm. nemocen), pošlete je znovu podle nových pozorování a zkušeností upravené. Tak na př. obnovil Dr Hanuš svůj článek „Houby na Doubravce". Doubravka je les u Teplic. Pokud možno pište na strojí.

Nezapomeňte se podepsat (s adresou). Máme několik st. článků bez podpisu, bez adres.

Prosíme, aby všichni nahoře v článku uvedení do týdne Sm. napsali.

Smotlachův stručný životopis od Dr Vávry, obsažený ve 4.—5. sešitě Mykol. sborníku r. XXXII., můžete si v ČMS do své knihovny zakoupit. Výlohy 15 Kčs. Objednejte si do svých i cizích knihoven než bude rozebrán.

Hadí jed zmije je hledán našimi výzkumníky v mykologickém ústavu. Kdo má příležitost ho získat, jak stačí zmije, nebo radu, jak k němu si pomoci, napiš nám obratem.

Úspora místa, času a práce. Pro nedostatek místa a času zavedli jsme zkrácené, telegrafické psaní v časopise. v dopisech a p. Pište na strojí s opisem, neboť rukopisy se (a to platí již od dávna) z redakce nevracejí a nemáme času se o ně starat.

Obrana proti urážlivému a dobývačnému útoku (X.) školy Velenovského v Preslii r. 1955) od Cejpa a spol.) na podnět Klikův proti Sm. a ČMS, je obsažena ve 4.—5. seš. Mykol. sborníku r. XXXII. Cena s výlohami 15 Kčs. Poněvadž je veliký zájem, objednejte ihned, než bude rozebrána.

Výbor ČMS a redakce Mykol. sborníku žádají všechny své odbočky a referenty, zvláště všechny, kteří mají své kroužky, aby podali zprávu o své činnosti výzkumné i ostatní a r. 1954. **Noví zájemci o houby,** podejte redakci dotazy o všem, co je vám nejasné o houbách. Napište také poznámky ke článkům a zprávám v časopise, které vás zvlášť zajímaly. Všichni pomáhejte nám v mapách hub! Novák, Smotlacha, Vávra.

Sestavujeme VI. řadu členů SVSM: a) z členů ČMS a odběratelů ČČSH nově přihlášených plně činných, b) ze starých členů a odběratelů ČČSH, na něž bylo zapomenuto a kteří pět posílají články, zprávy, foto, houby atd., c) kteří platí dluhy, předplatné, příspěvky, dary za legitimaci, d) ze všech starých i nových, kteří sbírají houby nejen na jídlo, ale na výzkum, e) kteří šíří znalost hub atd. Kdo ještě nejsi uveden v SVSM (prohlédněte obálky všech sešitů XXXI. ročníku). přihlaš se ihned. Upozorněte také všechny své známé. Seznam přijde na obálku. Všichni příslušníci jsou buď odběrateli a čtenáři ČČSH, nebo působí na škole, jsou členy odbočky, kroužku, rodiny a p., která časopis odebírá. Všichni odběratelé dávejte svůj časopis číst svým přátelům a známým, utvořte kolem svého časopisu svůj kroužek. Vedoucí kroužků hlaste své přátele do SVSM.

Staré ročníky ČČSH (Mykol. sborníku) jsou učebnicí mykologie. Obsahují úhrnem sta, a tisíce článků, zpráv a obrázků, které snadno a lehce naučí každého znát houby. Každý začátečník opatří si aspoň čtyři poslední ročníky (dokud jsou!), t. j. ročníky XII.—XXVI. Jsou nevázané po 20 Kčs. Také něco málo starších jsme získali.

Všichni spolupracovníci, referenti, členové SVSM pošlete laskavě ihned články, zprávy, resby, foto. Pošlete zprávy ze svých výzkumných oblastí, kuchyňské recepty, lidová jména ub, houby. Bohatý loňský rok na houby každému poskytl jistě mnoho nových myšlenek.

Každý starší referent vychovej si v kroužku (v rodině) 1—2 nástupce. Ti jsou účastky SVSM. Manželé hlaste se dodatečně oba za členy i referenty ČMS, SVSM.

Všichni pošlete nám zprávy, články, foto! Využijte i složenky ČMS při placení ke ručné zprávě. Každý kdo můžeš, pošli ČMS dar!

Kupte si staré ročníky ČČSH, kdo je nemáte (aspoň posledních deset, kde je na 1000 ponných prací o houbách). Dokud ještě jsou! Cena jejich je trvalá. Novák, Smotlacha, Vávra.

II. všeobecný dopis přátelům, členům, referentům ČMS, MVÚ, odběratelům MSB, čle
Smotl. věd. školy myk. SVSM atd.:

1. **Všem pozdrav a nová prosba o větší spolupráci.** Všichni přednášejte, veďte vychá
zařiďte výstavy a výstavky hub, založte odbočky, kroužky kolem sebe, pošlete člá
zprávy, foto, pište! Získávejte nové členy a odběratele! Pracujte v Osv. besedách, ku
domech, v ROH klubech.

2. **Členům a odběratelům MSB,** pokud jsou řád. členy ČMS (platí příspěvek a odeb
časopis), nebo členy mimořádnými (přispívajícími) platí buď jen příspěvek nebo jen č
pis), poslali jsme členskou legitimaci na r. 1956, číslo 7801. **Připojili jsme složenku** k za
cení: a) členského příspěvku (1956) a ovšem i dluhu, pokud není něco zaplaceno za
vější léta. Čl. přísp. činí nejméně 7.— + 2.50 Kčs ročně. Kdo jen trochu můžeš, zaplať
neboť ČMS při své velmi rozsáhlé činnosti potřebuje velmi nutně peníze (nemáme na
časopisu, na uhlí, plat pro sílu, poštovné atd.), b) žádáme dále zaplatit časopis,
dluh. c) Konečně prosíme o dar. d) Dlužníci a starší členové, kteří se vracejí, zapl
aspoň něco! e) Při placení složenkou přidej na každý roční příspěvek a ročník čas
su 2.50 Kčs. f) Jen členové, staňte se odběrateli, jen odběratelé, staňte se členy! Tak
stanete čl. řádnými a členy SVSM. Jimi stávají se také členové z rodin a ze škol,
se odebírá časopis. Je třeba je ihned hlásit a zapl. nejméně 7 Kčs ročně.

3. Prof. Sm. vrátil se po 10 měsících z nemocnice a sanatoria. Pracuje pilně jako
konvalescent a uvádí vše do pořádku. Znovu se omlouvá a žádá o strpení. Kdo máš
vyřízený starší důležitý dopis, urguj lístkem, kdo máš neotištěný článek n. zprávu, p
znovu přepsané na stroji. Staří spolupracovníci z let 1920—55, pošlete články, budeme
snažit vydati Ročenku, kde by staré i nové práce se dobře uplatnily. Sm. má velkou ř
prací dosud neotištěných. Všichni (i odřeklí), kdo chcete uzdravenému a navrácenému
učinit radost, se hlaste!

4. **SVSM (Smotl. vědecká škola mykol.)** je ve svém kolektivu napsána jmény svých
nů na obálkách XXXI. ročníku MSB. Je tu vyjmenováno přes 2500 našich spolupracovn
Hlaste se znovu další, noví i staří, na něž při nemoci Sm. bylo zapomenuto. Stačí l
lístek. S. Sestavuje další řadu SVSM. Všichni mu pošlete zprávu! Referenti hlaste
SVSM svoje přátele, školy svoje biology.

5. Každému posíláme legitimaci členskou. Žádejte ji také pro rodinné členy a pro d
členy, které získávejte anebo pro učitele škol, které odebírají časopis. Avšak ČSM vyd
ještě také **legitimaci pro znalce a referenta.** Tu jsme poslali r. 1954—55 referentům Č
a MÚ a příslušníkům SVSM, pokud o ni požádali. Letos ji vydáme na r. 1955—56,
o ni požádá. Legitimace ČMS je velmi účinná, ale legitimace pro znalce a referenta
daleko účinnější. (Poplatek 12.50 Kčs.)

6. Všichni referenti a členové SVSM, **pošlete svůj krátký životopis** s rokem narození,
boť všichni 65 let staří čl. stávají se členy **Čestného výboru ČMS:** výzkumného, vědec
ho, přednáškového, redakčního atd. Kdo můžeš, pošli i fotografii. **Referenti** (dopisu
členové [ČMS] MÚ) jsou jmenováni ze členů a odběratelů v Praze i mimo Prahu, jso
významnější činní. Studenti a mladí lidé vůbec, pokud pracují v houbách, stávají se r
renty juniory. Všichni staří (i kteří jste odřekli členství a odběr MSB) hlaste se zno

7. **R. 1954—55 zemřelo 37 referentů ČMS a MÚ.** Referenti, kroužky, odbočky, školy, R
kluby pošlete návrhy na jmenování nových referentů. Hlaste i nové, schopné odběra
(členy).

8. Každý referent a člen SVSM **pošli co nejdříve zprávu o své činnosti** za r. 1955
stručným pracovním programem na r. 1956. Kdo tak učinil, tomu děkujeme. Každý refe
o houbách své výzk. oblasti (zahrady). Všichni pošlete pro MSB co nejdříve recepty,
jména, zajímavosti, zprávy o sběru hub, otravách houbami atd.

9. ČMS, MÚ, MSB. Bezpl. poradna (měla letos přes 3000 donášek a zásilek). Pokus. m
zahrada atd. byly r. 1955 v Praze v plné činnosti a chystají se k ní i v r. 1956. Stejně
bylo a je u všech referentů, kroužků a odboček v celé ČMS. Činnost naše je tichá,
rozsáhlá, úspěšná a státu i lidu našemu velmi užitečná. V r. 1956 ji ještě zvýšíme. Ka
napiš Sm., jak jsi v r. 1955 byl činný.

Omylem brigádníků se stalo, že II. všeobecný dopis dostala jen část odběratelů c
část dostala jen 1. nebo hlavně 2. polovinu. Jde v něm zejména o to, aby zaslaná
gitimace na r. 1956 byla zaplacena, stejně jako všecky příslušné dluhy. Konečně pr
ČMS, MÚ i MSB o dary, nebo o vyšší roční příspěvek, neboť nemají peněz na všec
své nutné výlohy, i když činovníci, pracující, referenti, spolupracovníci ČMS, MÚ, M
pracují zdarma.

Na konec třeba sdělit všem radostnou zprávu, že prof. Sm., který se vrátil po tř
čtyřleté nemoci celkově (aspoň v hlavních chorobách) zdráv z nemocnice a sanatoria,
pobyl od ledna, t. č. opět usilovně a úspěšně pracuje, ač ovšem nečekaný velmi hrubý ú
na něho, jej v rekonvalescenci velice ohrozil (zvýšila se mu polyneuritis diabetika
cukrovce] — hůře chodí). Avšak i to se napraví a odrazí, stejně jako hrubý útok na n
a na ČMS a na SVSM (jsou to podle Cejpa a spol. „polovzdělaní měšťáci").

Za ČMS: Novák, Smotlacha, Vávra

Vydavatel: Čs. mykologická společnost v Praze III, Karmelitská 14, tel. 673-80. Veder
redakce pověřen Dr F. Smotlacha. Redakce a administrace tamže. — Tisknou Středoče
tiskárny, n. p., závod 01, Praha II, Hálkova 2. — Povoleno MIO 26.582/47/TO ze
30. září 1947. — Novin. sazba povolena řed. pošt v Praze. — Dohlédací pošt. úřad: Praha
Za články odborné si odpovídá každý sám. Rukopisy se nevracejí. Předplatné 20 K
do ciziny 40 Kčs. Jednotlivá čísla (sešity) 5 Kčs, dvojsešit 10 Kčs. — Odběr listu
přerušiti jen včasnou výpovědí, t. j. před konečným sešitem ročníku (čili do měsíce
vyjití předposledního sešitu 4). Všechna autorská práva vyhrazena. — Nutno citov
i pramen. — Číslo 7.—10., sešit 4.—5., str 65—96 vyšlo v lednu 1956. A-17040.